

מלחמת ההתשה

1970 – 1967

גדוד שריון 79 - חטיבה 401

מספר יהודה בריל

פתיח דבר

התגייסתי לצה"ל בחודש מאי 1968 לאחר שדחיתי את הגיוס המקורי שלי מחודש אוגוסט 1967 מנסיבות משפחתיות. החלטתי שאשרת בחיל קרבי והתנדבתי לחיל השריון. שאיפתי הייתה להיות קצין שריון.

הגעתי לגדוד 79 למחנה בביר גפגפה בסיני באמצע חודש אוקטובר 1968. שרתי כחייל בפלוגה ג' בפקודו של הנ"ל רמי כהן. תמיד ליבדתי את חברי ומפקדיי. באמצע חודש אפריל 1969 עלה הגדוד מקו התעלה למחנה בביר תמדה לאחר קו- האש באיסמעיליה בו לחמתי, שהיה מתחילת חודש מרץ 1969 ועד אמצע חודש אפריל.

בחודש יוני נשלחתי למבדקי קצונה בתל השומר ובסוף חודש יולי נשלחתי על ידי מפקדי לקורס מפקדי טנקים.

בחודש נובמבר בגמר הקורס חזרתי כמט"ק לגדוד לפלוגה ב'. העברתי צמ"פים בפלוגה וירדתי לקו האש האחרון והקשה מכלום באזור איסמעיליה מחודש מרץ ועד חודש יולי 1970.

שרתי בפלוגה ב' כמט"ק בפיקודם של המ"פים : יוסי רגב (ברגר), גדעון גלעדי ז"ל ואהוד ברק.

מיד עם סיום מלחמת ששת הימים הבין נשיא מצרים עבדול נאצר שאין באפשרותו לצאת שוב למלחמה נגד ישראל, אולם יש באפשרותו להתיש את הצבא הישראלי שנמצא באזור קו תעלת סואץ שהיה קו הגבול החדש בין ישראל למצרים. הוא תבע את המשפט: "חארב אל איסתינזאף" בתרגום חופשי "מלחמת הקזת דם" (מלחמת ההתשה) ממושכת שתכאיב לישראל בנקודות החולשה שלה - המשאבים הדלים של כוחות אנוש העומדים לרשותה באזור קו התעלה.

המלחמה החלה בתקריות אש מסוף מלחמת ששת הימים, כאשר מחודש לחודש גוברות התקריות ולצדן מספר הנופלים. מיום 8 למרץ 1969 הפכו התקריות למלחמה של ממש והיא נמשכה עד ליום 7 לאוגוסט 1970 מועד הפסקת האש.

זאת הייתה **מלחמה סטטית** שבה נחשפו כוחותינו לאבדות קשות. הדבר היחיד שהזכיר לציבור שישינה מלחמה, היו התמונות של החיילים שנפל כמעט מדי יום ביומו באזור קו התעלה ופורסמו בעיתונות והלוויז שזכרו. אחת הסיבות שהמלחמה לא זכתה להכרה ציבורית רחבה היא, שהייתה חזית בתעלה והיה עורף שבה האזרחים התנהלו כרגיל ולא היו שותפים למלחמה. המשורר חיים גורי תבע אז את האמרה "תל אביב מוארת והתעלה בוערת"

נקלענו למלחמה בעל כורחנו עם סיום מלחמת ששת הימים. אף אחד במערכת הצבאית ולא במערכת המדינית חשב שנגיע למלחמה שכזאת כל כך מהר.

מכל מלחמות ישראל מלחמת ההתשה היא הפחות ידועה לציבור. עד היום עדיין רב הנסתר בהקשר למלחמה. מלחמת ההתשה נקראת בפי הלוחמים ששרתו בה בתקופה הזאת בשם: המלחמה שנשכחה.
עד היום לא מזכירים את המלחמה בנשימה אחת עם יתר מלחמות ישראל.

היות ולא היה כל תיעוד או סיפור על גדוד 79 שלחם במלחמת ההתשה באתרי השריון ובכתובים, החלטתי לספר את מורשת-הקרב של הגדוד במלחמה קשה זו בחזית המצרית לחור הזה ולדורות הבאים. כמו כן החלטתי במסגרת סיפור הגדוד לפרסם את המלחמה לאחר שנכחתי שגם עליה יש מעט מאוד מידע. ראיתי בעבודתי שליחות וזכות גדולה.

את סיפורי ביססתי על ראיונות שערכתי עם מפקדים וחילים ששרתו במלחמת ששת הימים ובמלחמת ההתשה, על כתיבי עת שפורסמו במסגרת עמותת יד לשריון, על אתרי אינטרנט בודדים על מלחמת ההתשה. סיפורים של לוחמים ועל זיכרונותי מהתקופה בה שרתי בגדוד.

היות ועברו יותר מ-48 שנים, רובם של הלוחמים שראיינתי אותם, לא זוכרים במדויק את כל האירועים ומערבבים אותם עם אירועים שקרו בגדודים אחרים בו הם שרתו במלחמת ההתשה. על כן ניסיתי עד כמה שיכולתי לספר את מה שאירע על פי הבנתי.

יהודה בריל
יוני 2016.

כל הזכויות שייכות ליהודה בריל.

אין להעתיק את הספר כולו או חלקו בכל דרך שהיא, ללא אישור מראש ובכתב

מאת המחבר יהודה בריל.

Yehuda.brill@gmail.com

ההדשה

מחובתנו לנופלים, למשפחות הנופלים ולנו הלוחמים להעלות את המלחמה הקשה הזאת לכותרות ולתת לה את המקום הראוי לה במלחמות ישראל.

הספר מוקדש לזכרם של הנופלים לוחמי השריון, החרמ"ש והסיור, פלוגת המפקדה והחוליה הטכנית האמיצים ששרתו בגדוד 79 במלחמת ההתשה, ללוחמי השריון החרמ"ש והסיור האמיצים ששרתו בגדוד 79 במלחמת ההתשה ונפלו במלחמת יום כפור וכן ללוחמי השריון האמיצים ששרתו בגדוד 79 במלחמת ההתשה ונפטרו במשך השנים.

הספר מוקדש גם למשפחות השכולות. האובדן של קרוב משפחה הוא הנורא מכל. אני מקווה שהספר יגרום לכך שאנחנו החברים עם המשפחות נזכור אותם תמיד.

אנחנו הלוחמים, שמרנו על קו תעלת סואץ בתנאים הקשים ביותר שנכפו עלינו והצלחנו לעמוד במשימות הקשות ביותר שהוטלו עלינו בצורה הטובה ביותר. איבדנו מפקדים וחייילים בקו התעלה אולם בזכותנו ניצלו חייהם של חיילים רבים בקו התעלה ואף מעוז או שטח אדמה לא נכבש על ידי החיילים המצריים.

עד עצם היום הזה, אין יום זיכרון ממלכתי נפרד לנופלים במלחמת ההתשה. כיום, יום הזיכרון הממלכתי לנופלים במלחמת ההתשה משותף ליום הזיכרון לנופלים במלחמת ששת הימים.

כל בר-דעת יודע שאין קשר בין שתי המלחמות.

נעשתה פה טעות היסטורית על ידי מי שקבע זאת.

אני חושב, שעדיין לא מאוחר לשנות את הקביעה אף על פי שעברו הרבה שנים וניתן לקבוע יום זיכרון ממלכתי נפרד לנופלים במלחמת ההתשה.

הצעד הזה יגרום לכך שיזכירו את המלחמה בקול רם וברור יחד עם שאר המלחמות, ילמדו אותה בבתי הספר ויספרו עליה.

באותה מידה זה ייתן למשפחות השכולות אור ותקווה שיקיריהם יזכו להכרה ציבורית רחבה. על כן מחובתנו למשפחות הנופלים ולנו הלוחמים, לעשות כל מאמץ כדי שיקבע יום זיכרון ממלכתי נפרד, על מנת להנציח את זכרם של הנופלים במלחמה קשה זו.

הספר מוקדש גם לסא"ל דן (פרידברג) שני ז"ל מג"ד 79 שפיקד על הגדוד במלחמת ההתשה במשך כ- שלושה חודשים ונפל במלחמה במעוז הלשון (נצר) בחודש מאי 1970. עתידו הצבאי של דני בעל **עיטור המופת** ממלחמת ששת הימים היה מובטח והוא נקטע בבת אחת. דני היה אדם מיוחד ומפקד למופת. יהי זכרו ברוך !!

דן קבל צל"ש "אות המופת" על תפקידו בקרב זה.

לאחר המלחמה הוא הוצב בתפקיד סגן מפקד גדוד (סמג"ד), בגדוד שריון 46 שחנה ברפיח. לאחר מספר חודשים, הוא עבר ללימודים בקורס לפיקוד ומטה (פ"מ) שארך שנה אחת. לאחר הקורס קבל תפקיד של סגן מפקד קצין מבצעים של אוגדת השריון בסיני, וקבל דרגת רב סרן. מתפקיד זה הועבר לפקד על גדוד שריון (גדוד 79) שחנה על גדות התעלה.

דן ועפרה

הספר מוקדש גם לאלוף במילואים אביגדור (ינוש) בן גל ז"ל שפיקד על גדוד 79 במלחמת ההתשה ונפטר לאחר מחלה קשה בחודש פברואר 2016.
ינוש, היה אסטרטג צבאי, מצביא שידע לתכנן מהלכים צבאיים ולבצע אותם. מלחמת ההתשה גידלה את דור המג"דים והמח"טים וקידמה אותו לתפקידים בכירים בהמשך שירותו הצבאי לאורך השנים עד לדרגת אלוף.
ינוש, אמר תמיד את מה שהוא חשב ישר ולעניין. הוא היה אחד מהמפקדים הבכירים הבודדים שהקפיד להזכיר בדבריו בהרצאות וכו'. את מלחמת ההתשה ברצוני לצטט את ינוש ז"ל שבראיון שערכתי אתו בקיסריה לכתיבת הספר ביקש ממני להדגיש את הדברים הבאים בספר: **"מלחמת ההתשה הייתה לגביי המלחמה הקשה ביותר שבה לחמתי לכל אורך השנים בהם שרתי בצבא"** יהי זכרו ברוך !!

תוכן העניינים

9 ..... **הקמת גדוד שרידן 79**

10 ..... מורשת הגדוד

21 ..... **מלחמת ששת הימים**

34 ..... מחודש יולי 1967 ועד חודש אוקטובר 1967

37 ..... **מלחמת ההתשה**

38 ..... מחודש אוקטובר 1967 ועד אמצע ינואר 1968

44 ..... מאמצע חודש ינואר 1967 ועד אמצע חודש אפריל 1968

48 ..... מאמצע חודש אפריל ועד סוף חודש יולי 1968

54 ..... מסוף יולי ועד אמצע חודש אוקטובר 1968

63 ..... מאמצע חודש אוקטובר 1968 ועד אמצע חודש ינואר 1969

75 ..... מאמצע חודש ינואר ועד 8 למרץ 1969

81 ..... **העצמת הקרבות**

82 ..... מ-8 למרץ ועד אמצע חודש אפריל 1969

96 ..... מסוף חודש אפריל ועד סוף חודש יולי 1969

109 ..... מסוף חודש יולי ועד סוף חודש אוקטובר 1969

125 ..... מאמצע חודש אוקטובר ועד ראשית חודש ינואר 1970

133 ..... מראשית חודש ינואר ועד אמצע חודש מרץ 1970

142 ..... מאמצע חודש מרץ ועד אמצע חודש אפריל 1970

153 ..... מאמצע חודש אפריל ועד אמצע חודש יולי 1970

168	..... מאמצע חודש יולי ועד אמצע חודש אוקטובר 1970
176	..... מאמצע חודש אוקטובר ועד סוף דצמבר 1970
178	..... שותפים ללחימה
179	..... פלוגת המפקדה
186	..... פלוגת החרמ"ש
193	..... מחלקת הסיוור
200	..... החוליה סכנית
202	..... נזכור
203	..... שמות הנופלים במלחמת ההתשה
205	..... שמות הנופלים במלחמת יום כפור
208	..... סיכום מלחמת ההתשה
221	..... סיכום גדוד 79 במלחמת ההתשה
224	..... מקמה - התמונות שבאלבום
227	..... אלבום תמונות
270	..... תודות

הקמת גדוד שריון 79

מורשת הגודד

עם כניסת הסובייטים לאזור שלנו בשנת 1964 והתחלת החימוש של מדינות ערב עם נשק רסי ומזרח אירופאי מתקדם הכולל טנקים חדשים, גבר הלחץ על ארה"ב לסייע לישראל במכירת נשק מתוצרתה לצה"ל.

הלחץ שהפעילה ממשלת ישראל על ארה"ב למכור לה את טנקי הפטון הביא בסופו של דבר לכך שהם החליטו למכור לצה"ל טנקים מסוג פטון M48-A1 עם תתחי 90 מ"מ ומנועים שפועלים על בנזין. טנקים אלה יוצרו בשנות החמישים אך עדיין היו חדשים לעומת הטנקים שהיו באותה עת בשריון מסוג שרמנים, אימקסים וסנטוריונים שיוצרו בשנות הארבעים. נקבע שהטנקים יוספקו לישראל דרך ברית נאט"ו. התנאי העיקרי של האמריקאים היה שזה לא יפורסם בפומבי וישמר בסוד כמנס.

ישראל טל (טליק) שהיה סגן מפקד גייסות השריון הבין שהשריון צריך להיות עמוד השדרה של צה"ל. הוא רצה להעלות את המקצועיות ולהשיג את הסכנוולוגיה הכי מתקדמת בתקופה ההיא שהוא יכול להשיג.

כיוון שטנקי הפטון אמורים היו להגיע דרך גרמניה, הרעיון בחיל השריון היה להקים צוותים המלוים קציני שריון, אנשי תח"ש ובעיקר אנשי חימוש ונגדים מחיל השריון שייצאו לגרמניה כדי ללמוד את מערכות טנקי הפטון, להביא אותם לארץ ולקלוט אותם בגודד שריון חדש : **גודד 79**.

בקיץ 1964 נקרא רס"ן יעקב (ג'קי) אבן לשיחה עם מפקד גייסות השריון האלוף דוד (דדו) אלעזר ועם סגנו תא"ל ישראל טל (טליק). בשיחה נאמר לו שהם רוצים לשלוח אותו לגרמניה לקלוט את טנקי הפטון שאמורים להגיע לארץ. בנוסף נאמר לו שיש לשמור על סודיות מוחלטת כאן בארץ ושם בגרמניה, היות והגרמנים לא אמורים לדעת שיש למשלחת קשר לישראל. ג'קי קיבל את המינוי וביקש מהם שהוא זה שיבחר את חברי המשלחת לגרמניה. דדו וטליק הסכימו.

ג'קי בחר בקבוצה של קציני שריון שהוא הכיר אישית ועבר איתם כברת דרך בשריון. בנוסף התלוו לקבוצה מפקדים מתורת חיל השריון, נגדים ומפקדים וחיללים מחיל החימוש מספר חברי המשלחת היה כ-40.

המשלחת לגרמניה

שם הקוד של המשלחת לגרמניה היה - **"המסע לארץ משה"**. המשלחת יצאה בחודש אוקטובר לגרמניה למחנה האימונים של השריון הגרמני שנקרא: "מונסט לאגר". חברי המשלחת היו לבושים כולם בצורה זהה והקפידו לא להתבלט, לא לדבר בעברית ליד הגרמנים ולשמור בסודיות על מטרותה. לקצינים הגרמנים שקיבלו אותם במחנה הם לא סיפרו מהיכן הם הגיעו. רוב המדריכים הגרמניים היו קציני שריון בכירים בצבא הגרמני שלחם במלחמת העולם השנייה.

המשלחת למדה שם את כל מערכות הטנק מבחינה תאורטית ומבחינה מעשית.

לאחר ההשתלמות בגרמניה חזרו חברי המשלחת בחודש ינואר 1965 לארץ.

בתמונה שצולמה בדרך לנרמניה נראה שני מיליץ אדם ויילר. ראשון משמאל נראה שלום עין-גל (אנג'ל).

בתמונה מגרמניה נראה מיליץ שלום עין-גל (אנג'ל) וז'יב ולידו אביגדור קהלני.

בחיל השריון הקימו את הגדוד הראשון עם טנקי הפטון - **גדוד 79**. הגדוד יחד עם גדוד 82 עם טנקי הסנטוריון היוו את חטיבה 7, חטיבת השריון הסדירה הראשונה בצה"ל. בנוסף התקבלה החלטה בגייסות השריון שמחנה נתן שנמצא מדרום לבאר שבע יהיה בסיס הקבע של הגדוד.

עם חזרת המשלחת לגדוד **התמנה רס"ן יעקב (ג'קי) אבן למג"ד 79**.

לתפקיד הסמ"ד התמנה סרן נתן (נתק"ה) ניר.

טנקי הפטון M48-A1 הגיעו מגרמניה בתחילת שנת 1965 באניות לישראל ומהנמלים הם הועברו תחת סודיות מוחלטת למחנה. שם כיסו אותם בברזנטים בסככות הטנקים, כדי שלא יתגלו מכיוון הכביש על ידי המכוניות שעברו סמוך למחנה.

הגדוד קיבל מגדוד 82 וגדוד 52 מט"קים ותיקים כדי שידריכו את החיילים שגיעו ללמוד את מקצועות הטנק, הקצינים, הנגדים וקציני החימוש של הגדוד שהיו בגרמניה לימדו אותם את כל מערכות והפעלות הטנק.

בגדוד בנו מערכת תאורטית ומקצועית שתקלוט את החיילים שמויעדים לשרת כותותחנים וטעני קשרים בטנקים והיא נקראה: **מדור התחנת**.

כמו כן בנו מערכת תאורטית ומקצועית שתקלוט את החיילים שמויעדים להיות נהגי טנק והיא נקראה: **מדור נהגים**.

בנוסף בנו מערכת שתבצע הלכה למעשה את מה שנלמד בתאוריה בגדוד, בשטח מחוץ למחנה במסגרת צוות, מחלקה ופלוגה (**צמ"פ**) שתכלול תרגולות שונות וירי ממקלעים ותותחים למטרות.

יתרונותיו וחסרונותיו של הטנק הייחודים, חייבו גם הערכה מחודשת בחשיבה של תורת הלחימה. השאלה שעמדה לפני המג"ד הייתה לתת מענה למרכיבי הקרב העיקריים: תמנה ואש. כושר הבידוד והעבירות המעולים של טנק הפטון, אפשר להדגיש את אלמנט התמרון כערך חשוב ודומיננטי בשדה הקרב.

האלוף ישראל טל (טליק) היה מעורב מאוד וליווה מקרוב את הנעשה בשלבי הקמתו והתפתחותו של הגדוד ותבע לממש בו עקרונות אלו מתוך החשיבות

שייחס למקצוענות לידע. הוא חיזק ופיתח מאוד את תח"ש (תורת חיל השריון) בעת כהונתו. בראש תח"ש בתקופתו עמד אל"ם מנחם מרון (מנדי). בנוסף, הוא מינה את רס"ן אהוד אלעד מתח"ש כמלווה ומבקר לתהליכי ההקמה של הגדוד מבחינה מבצעית. האיסיות המקצועיות הביצועים והתוצאות בתקנים היוו את העקרונות המנחים בכל השריון.

אין ספק, שהלימודים מבחינה תאורטית ומקצועית היוו את הבסיס לתורת השריון בצה"ל. חלק נכבד בתורת המקצועות ותורת הלחימה בשטח של הפלוגות לאחר לימודי המקצועות בחיל השריון בהתחלה, שייך למג"ד סא"ל ג'קי אבן ולאנלופ ישראל טל (טליק) מפקד גייסות השריון שבאותה תקופה יצרו תקנים חדשים בתורת השריון שלא היו ידועים קודם. האיכות, עם הרצון לידע, המשמעת, הקפדנות והמסירות של המפקדים היוו את הבסיס לפיתוח והמבנה של גדוד 79 ולאחר מכן גם בגדודים אחרים בחיל השריון.

המשלחת לארצות הברית

בחודש אפריל החליטו בגייסות השריון לשלוח משלחת נוספת של תשעה קצינים מהגדוד, בראשות רס"ן אהוד אלעד ששרת בגייסות השריון בתורת חיל השריון (תח"ש) להשתלמות בארצות הברית בבסיס השריון אשר בפורת-נוקס, על מנת ללמוד את המערכות של טנקי הפסון; M48-A2 ו M48-A3 המשלחת למדה שם את כל מערכות הטנק מבחינה תאורטית ומבחינה מעשית. הקצינים עברו גם קורס קציני שריון אמריקאי.

בחודש ינואר 1966 הוחלפו כל טנקי הגדוד בטנקי פסון מתקדמים יותר מסוג M48-A2 עם תותח 90 מ"מ ועם מנועים שפועלים על בנזין.

בחודש מאי נערך המצעד הצבאי השנתי בחיפה. השתתפו בו חלק מטנקי הגדוד. זאת הייתה הפעם הראשונה שבה נראו טנקי הפסון לעיני הצבור הרחב. בחודש יוני חזרה המשלחת מארצות הברית לגדוד.
בחודש יוני התמנה אל"ם שמואל גורדיש למח"ט 7.
בתחילת חודש יולי התמנה רס"ן חיים ארז לסמג"ד 79.

בתאריך - 6 לאוגוסט נערך במחנה נתן טקס של החלפת מג"דים שבו השתתפו מפקדי וחיילי הגדוד בנוכחות המח"ט אל"ם שמואל גורדיש. **רס"ן אהוד אלעד התמנה למג"ד 79** במקומו של סא"ל יעקב (ג'קי) אבן שסיים את תפקידו בגדוד. עם כניסתו לתפקיד, אהוד הכניס סטנדרטים חדשים ללימודי מקצועות התותחנות ולאיומים בשטח של הפלוגות מהניסיון שצבר עם המשלחות לגרמניה וארצות הברית. הוא חיבר ספר תותחנות שעל פיו המדריכים ילמדו את מקצוע התותחנות ויעבירו אותם לחיילים. אהוד יצא לשטח בו התאמנו הפלוגות וידא שהחיילים יישמו את החומר שנלמד באופן מעשי עד הפרט האחרון. ככל שעבר הזמן התברר שהבחירה באהוד למג"ד הייתה נכונה. הוא זכה להערכה וקבודת הן מצד המפקדים והן מצד החיילים. רמת המקצוענות של המפקדים והחיילים בגדוד עלתה וזה התבטא גם באיומים במסגרת הצמ"פ.

צריך לזכור, שחלק מאותם מפקדי שריון שהיו במשלחות לגרמניה וארצות הברית היו בדרגות הבכירות במלחמת ששת הימים, מלחמת ההתשה ומלחמת יום הכפור והביאו את ניסיונם הקרבי בשדה הקרב ואת הניצחונות.

חיילים מבחירון פטריארך 1956 בסניף

קורס מפקדי יונקים - לבחירון פטריארך 1965 מבחירון סניף

חיילים סעודיים במחנה 1948 והשופטים במסגרת כבוד בירושלים לעבודת המלחמה
בן-ציון (שמאל) ונחמן (ימין) 1948. לוחמי אגף המילואים בירושלים

פולחן סעודיים במחנה 1948

חיילים מתחילת המלחמה עובדים על טנקים במדבר.

שני חיילים צעירים במחנה צבאי, 1948. הם חיו במחנות צבאיים במשך שנים רבות במהלך המלחמה.

על הבמה נראה רס"ן אהוד אלעד בטקס שבו התמנה למייד 79.
מלמני עומד הסמ"ד רס"ן חיים ארז

בתמונה משנת 1966 נראה בשורה העליונה ראשון משמאל עובד מעוז עם ממקדים
מהפלוגה במחנה נתן.

קצינים מרגדוד יחד עם מי"פ ב' סקן אביגדור קחלני תראה ראשון משמאל.

חיילים ממחזור אוניסט 1966 במרונה נתן.

חיילים מטחזר אוגוסט 1966 בצמ"ס. מימין נראים חיים נפרון, דורון נולשטינר ומשה שירי זייל.

מימין נראה הסנייד אהוד אלעד עם המחי"ט שמואל גורודיש בתרגיל גדודי.

הגדוד ה-101, יוני 1967, חיילים יושבים על ג'יפ במהלך מבצע חצית הירדן.

הקצין הראשון של תנועת הנוער, 1967, חיילים שונים של כדגלים במצעד הנוער.
המועדון הראשון של תנועת הנוער, 1967.

מלחמת ששת הימים

ערב מלחמת ששת הימים הטיבה 7 הייתה בפיקודו של אל"ם שמואל גורודיש לחטיבה היו שני גדודי שריון וגדוד חרמ"ש.

גדוד 82 היה עם טנקי סנטריונים בפיקודו של רס"ן גבריאל (גבי) עמיר. הסמג"ד היה רס"ן אליעזר גלובוס.

גדוד 79 היה עם טנקי פטון M48-A2 בפיקודו של רס"ן אהוד אלעד.

הסמג"ד היה רס"ן חיים ארז.

לגדוד היו מסופחים פלוגת מילואים של חרמ"ש, כוח סיור ויחידת חבלה וארטילריה

חטיבה 7 הייתה החטיבה המשוריינת הסדירה היחידה בשריון והיא השתייכה

לאוגדת הפלדה (אוגדה 84) בפיקודו של האלוף ישראל טל (טליק).

ערב המלחמה היו בגדוד 79 ארבעה פלוגות טנקים:

פלוגה א' הייתה בפיקודו של המ"פ סרן יום טוב תמיר.

הסמ"פ היה סגן יהודה כהן.

פלוגה ב' הייתה בפיקודו של סגן אביגדור קהלני.

הסמ"פ היה סגן דניאל צפוני.

פלוגה ג' הייתה בפיקודו של סרן גלעד אבירם.

הסמ"פ היה סגן עמוס לוריא.

פלוגה נוספת הייתה בפיקודו של סרן בן-ציון כרמלי.

הסמ"פ היה סגן עובד מעוז.

בטנק המג"ד נמצא הקמב"ץ סגן עמרם מצנע.

בטנק סיוע נוסף נמצאה השליש סגן אילן מעוז.

החילים בפלוגות היו ממחזור נובמבר 1964, פברואר 1965, אוגוסט 1965, מאי

1966, אוגוסט 1966 ונובמבר 1966.

הגדוד היה בשטח כינוס על הציר מקיבוץ גבולות לקיבוץ מגן בצדי הכביש קרוב לצומת מגן

משמאל לימין: המטיף, אריה לורון וליאון יום הצעיר.

מבצע: רמת השרון, סוף שנות הארבעים. חיילים יחד עם תותחנים במהלך
מתקפת לוחם בלוחמה עמית ריבית.

החילם מסתובב במשך 1966 מכלייה לשרבולחמת ששת הימים

כליפת ההצלה בחיל המצודה 1947 - 1970 נודד שרדין 79 - חבלה 101

ביום שני 5 ליולי עם שחרור הייתה זממה בקשר האווירונמי. החטיבתית הגדולה והפלוטנית.

בשעה 08.15 נשמעו הרוח: "סדין אדום" בו שונת הקשר האווירונמי. בשעה 08.15 נשמעו הקריאה של המו"ט אל"ט שמאל גורויש בו שנת הקשר החטיבתית: "לכל נחנות שמיר כאן שמיר בוע בוע סוף".

הנסימות שהוטלו על גודו 79 ביום הראשון היו לכבוש את: הכפר בני - סורילה חאן - יוס, רפיח, מתחם שייך-זאד, מתחם הג'יראדי ולהמשיך לאג-עריש.

ראשונים נטו פלוגת הסיוע של החטיבה בפיקודו של סגן אורי אור בלוי 2 מוח'קות טוקים שמספחו למוד רפיקודו של סגן צריקה שמרן.

גודו 79 היה החורל דין גדודי החטיבה והוא חצה ראשון את הקו הירוק.

במסגרת ניהול טנק לשייף עם סגן עובד מלוגו שחצה את רכס היזק לעבר מצרים

כשהגיע הגדוד לחאן יונס תוך כדי קרבות, נפצע המ"פ בן-ציון כרמלי מכדור ירי של צלף מצרי בראשו. כתוצאה מכך הוא נפצע קשה מאוד. המ"מ סגן מיכאל ברקו שהיה קרוב לטנק המ"פ הבחין באירוע והוא ירד מהטנק תוך סיכון חייו ועלה לטנק המ"פ. הוא חבש אותו בראשו והוציא אותו מהטנק על זרועותיו ופינה אותו אחורה לעבר זחל"ם הפלוגה ומשם ניסו לפנות אותו אחורה. בסופו של דבר הוא הצליח להגיע לבית חולים בארץ וחיוו ניצלו. לתפקיד המ"פ התמנה הסמ"פ סגן עובד מעוז.

לקרב הצטרפה פלוגה ג' מגדוד 46 בפיקודו של סרן אמנון גלעד. הגדוד הסתער על כוחות השריון המצרי והצליח להשמיד מספר טנקים ותותחי נ"ט. תוך כדי הקרבות הקשים נפגע הטנק של אמנון מפגיעה ישירה של פגז. כתוצאה מכך נפצעו אמנון והקשר הפלוגתי בנימין (בני) גוטמכר שנמצא בטנק אנושות והם מצאו את מותם. אמנון היה אחד הקצינים הוותיקים והוא שרת בגדוד 79 לפני המלחמה. הוא היה אהוד על פיקודו ועל חייליו וזוהי הייתה אבדה קשה.

לתפקיד המ"פ התמנה הסמ"פ סגן אהוד כוכבי. ביום הראשון למלחמה בצומת רפיח תוך כדי קרב, נפצע הטנק של המג"ד רס"ן אהוד אלעד מפגז ישיר. כתוצאה מכך אהוד נפצע מרסיסים בגבו, בפניו ובשתי ידיו. גם הקמב"ץ עמרם מצנע נפצע בידו ומרסיסים באזור העין. שניהם המשיכו לתפקד. בקרבות הקשים בצומת רפיח הצטרפה לגדוד ללחימה פלוגה ב' מגדוד 46. זוהי הייתה פלוגת הקמ"ט מבית ספר לשריון בפיקודו של המ"פ סרן דן שני. הסמ"פ היה סגן זאב שפס. החיילים בפלוגה היו ממחזור אוגוסט 1966 מגדוד 79 שיצאו לקמ"ט.

כשהגיע הגדוד למתחמי אל-ג'יראדי פלוגה ב' נעה ראשונה בטור. הטנק של המ"פ סגן אביגדור קהלני נע ראשון. בעודו סורק את השטח נכנס קהלני לתוך הטנק על מנת לכוון את התותחן לעבר מטרת בשטח, נפגע הטנק מפגיעה ישירה של פגז ועלה בלהבות.

קהלני, שנשרף בכל חלקי גופו איבד את הכרתו לרגעים ספורים והצליח לאחר מאמצים רבים להוציא את עצמו מהטנק הבווער להתגלגל לחובת הטנק ולקפוץ ממנו לחול ולהתגלגל על מנת לקרר את גופו. לאחר מכן נשכח שרוף בכל חלקי גופו הוא הצליח לקום בשארית כוחותיו האחרונים ולרוץ אחורה לעבר טנק הפלוגה. שם אסף אותו טנק הסיוע של השליש סגן אילן מעוז. שהיה בקצה הפלוגה ופינה אותו אחורה לזחל"ם של הפלוגה ומשם הוא הגיע במצב קשה מאוד לבית חולים בארץ והצליחו להציל את חייו.

הסמ"פ סגן דניאל צפוני שהיה בטנק משרף במצב קשה והצליח בשארית כוחותיו להוציא את הצוות שנפצע קשה מאוד מהטנק הבווער. כוחותיו הצליחו לפנות אותו אחורה לבית חולים בארץ אך מצבו היה אנוש והוא מצא את מותו. גם התותחן ליאון רוטמנש שנפצע קשה בטנק מצא את מותו והנהג נשרף בצורה קשה מאוד אולם הצליחו לפנות אותו אחורה וחיוו ניצלו.

על לחימתו באותו היום הוענק לסגן אביגדור קהלני עיטור המופת.

1970 - 1962 0000 - 0000000000

1970 - 1962 0000 - 0000000000

ללחימה במתחמי אל-ג'ראדי הצטרפה לגדוד פלוגה ד' מגדוד 46 בעקבות בקשתו של המח"ט אל"ם שמואל גורדיש. זאת הייתה פלוגת מילואים בפיקודו של המ"פ סגן שלום עין-גל (אנגל). הסמ"פ היה סגן אמציה אטלס. טנקי הפלוגה היו מסוג: M48-A3 עם תותחי 105 מ"מ ומנועים שפועלים על סולר. כל הקצינים, המט"קים ואנשי הצוות שהיו מט"קים בפלוגה שרתו את שרותם הסדיר בגדוד 79. הפלוגה חיסלה בקרבות-אש תוך כדי שנפגעו טנקים, מפקדים וחילים מהפלוגה, את טנקי ה"סטאלין" המצריים. הפלוגה הייתה תוספת כוח משמעותית לגדוד מבחינת כוח-אש וניסיון, שהוכיחה את עצמה לכל אורך המלחמה. הפלוגה הובילה את החטיבה קדימה.

המג"ד רס"ן אהוד אלעד המשיך לפקד על הגדוד בהעזה ובאומץ - לב. בהסתערות על מוצבי אל-ג'ראדי ממזרח לעיר אל-עריש לקראת ערב בהובילו פלוגת טנקים, נפגע אהוד אנשות מפגז מרגמה שפגע בטנק והוא מצא את מותו. על אומץ לב וחירוף הנפש תוך כדי קרב הוענק לו אחרי מותו **עיטור העוז** ודרגת סא"ל. גם הקמב"ץ סגן עמרם מצנע שנמצא בטנק נפצע בפניו והוא פונה לנקודת איסוף נפגעים. לתפקיד המג"ד התמנה הסמ"ד רס"ן חיים ארז. המג"ד המשיך להוביל את הגדוד קדימה וכבש את מתחמי אל-ג'ראדי. בשלושה הימים והלילות הבאים של לחימה עיקשת וקשה עם מעשי גבורה של מפקדים וחילים, כבש הגדוד את **אל עריש, ביר לחפן, ג'בל לבני, ביר-חמה, ג'בל חוטמיה וביר גפנפה**. ביום הרביעי למלחמה חנה הגדוד באזור חולות טסה כ-15 ק"מ מהעיר איסמעיליה שעל קו תעלת סואץ. שם נגמרה המלחמה לגבי הגדוד.

בתמונה נראה קרוך רכבת כמצרית מלאה בתחמושת שהושמדה על ידי טנקי הגדוד אל עריש.

לאתר לעדות

המלך ג'ורג' השישי

הקצין
המלך ג'ורג' השישי
המלך ג'ורג' השישי
המלך ג'ורג' השישי
המלך ג'ורג' השישי

תעודת זהות

המלך ג'ורג' השישי
המלך ג'ורג' השישי
המלך ג'ורג' השישי
המלך ג'ורג' השישי

המלך ג'ורג' השישי

המלך ג'ורג' השישי

המלך ג'ורג' השישי

המלך ג'ורג' השישי

המלך ג'ורג' השישי

המלך ג'ורג' השישי

המלך ג'ורג' השישי

המלך ג'ורג' השישי

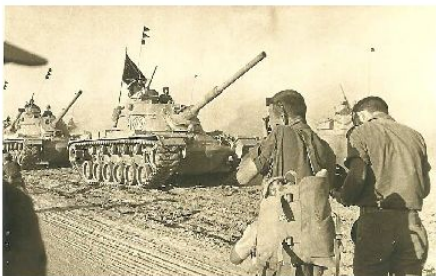
ביום החמישי למלחמה יצא כוח גרנית שהיה גזוז הטיור האוגדני בפיקודו של אל"ם ישראל גרנית לקרב הקשה ליבוש קנטרה. הכוח הצטרפה פלוגה אל מוגדול. וזן כזו המונקפה מצאו את מותם מפיקוים וזייליט ובנוסף נפצעו מספר מפקדי טנקים וביניהם גם המ"פ סרן יום טוב תגור. גם מפקד הצנחנים אל"ם רפאל איתן (רפול) נפצע קשה בדאשו מירי של צלף מצרי. הם פוטו לאחור ולקבלת טיפול רפואי לונפקיו המ"פ התמנה האמ"פ סגן יהודה כהן.

בטיט הקרב הקשה השימו רובו של הצבא המצרי כשינו הצבא הצליח להוצות את התחלה חזרה למצויט. כוח גרנית פנה לעבר גשרי הפידון אן והתארו עם פלוגת הטיור של סרן אורי אור ופלוגתו של טקן שלום עין-גל (אנגל) שנמצאו שם. בסימיה של המלחמה התברר ש-36 מפקוים וחלומים מגזוז 79 ומפלוגות של שלוח אנגל וזן שני שאורפו לגדוד חזק כדי לחימה, מצאו את מותם חזק כדי והקו בות. בנוסף נפצעו עוז כ-70 לחומים.

חזו למעשה הגדוד היחיד מרין כל גדודי השריון שהשתתפו רחלחמת ששת הימים שאיבו את המג"ז. גזוז 79 הוכיחו את עצמם במלחמה כגזוז לוחם ואמיץ בקרבות הקשים שערר. הגדוד חילא את כל השימוש שהוסלו עליו רצורה המורה ביותר אין על פי שהיה נחות מבחינת מספרו הכולל של החלומים לומת מספרו הגדול של הכוחות המצריים ולחרות שהגדוד סרל מארדות קשות אל לחחית בשוה והקב.

תמונה מסקס הריחוחן של החטיבה במיכל הבני מסיים מלחמת ששת הימים.

בתמונה מטקס הניצחון של החטיבה נראה בטנק הראשון מגייד 79 רסיין חייב ארג.

בתמונה מטקס הניצחון של החטיבה נראה בטנק מגייד 82 רסיין גבריאיל יעמיר.

השילוח ביום העצמאות 1971 - ט"ו בתמונה 101

השילוח ביום העצמאות 1971 - ט"ו בתמונה 101

חיילים במחנה, 1948. צילום: אריאל שרון, תמונות היסטוריות, תל אביב, 1997.

תותחנים על טנקים במלחמת ששת הימים, 1967. צילום: אריאל שרון, תמונות היסטוריות, תל אביב, 1997.

מחודש יולי 1967 ועד חודש אוקטובר 1967

בתום מלחמת ששת הימים חטיבה 7 יחד עם חטיבת המילואים המשוריינת - 60 וכוחות נוספים נשארו באזור קו התעלה שהוא למעשה היה קו הגבול החדש בין מצרים וישראל.

בחודש יולי התמנה סרן גלעד אבירם לסמג"ד. לתפקיד מ"פ ג' התמנה סרן אדם וילר שהגיע מחו"ל. לסמ"פ התמנה סגן עמוס לוריא שחזר מפציעה.

בחודש יולי לאחר מסדר הניצחון של החטיבה בג'בל- לבני עבר גדוד 79 למחנה נתן יחד עם פלוגת הקמ"ט של מחזור אוגוסט 1966 וסגל המפקדים שלה.

בחודש אוגוסט התקבלו גם כמה החלטות אסטרטגיות בצה"ל :

התקבלה החלטה על הקמת מערך ביצורים מאולתר לאורך 160 ק"מ באזור קו תעלת סואץ שבהם ימצאו לוחמי שריון. מפקדי וחילי חרמ"ש, הנח"ל, הנח"ל המוצנח, צנחנים גולני והסיירות למיניהן.

בנוסף התקבלו עוד 2 החלטות:

א) הוחלט ש- 2 חטיבות שריון סדירות ישרתו בסיני. הקימו את חטיבה 401 הסדירה והחטיבה השנייה הייתה חטיבה 14.

במסגרת הארגון מחדש גדוד 79 עבר מחטיבה 7 לחטיבה 401.

המג"ד היה רס"ן **חיים ארז**. הסמג"ד היה סרן אבירם גלעד.

למפקד החטיבה התמנה אל"ם אורי בר- און

לסמח"ט התמנה סא"ל גבריאל (גבי) עמיר.

ב) התקבלה החלטה בצה"ל להקים את אוגדת סיני (252) במטרה לאגד את כל הכוחות המשוריינים בסיני. בין היתר, תפקידה היה לשמש כוח הרתעה והרתעה למקרה של צליחה מצרית ולמנוע את השימוש של המצרים בתעלת סואץ.

למפקד האוגדה התמנה תא"ל אברהם אדן (ברן).

אלוף פקוד הדרום היה ישעיהו גביש.

נקבע הסדר בין חטיבה 401 לחטיבה 14 של 3 חודשים החטיבות יתחלפו ביניהן באחזקת קו התעלה.

בחודש אוגוסט יצאו לקמ"ט רוב החיילים ממחזור נובמבר 1966 שסיימו את הצמ"פ. כמו כן פלוגת הקמ"ט של מחזור אוגוסט 1966 סיימה את הקמ"ט.

בחודש אוגוסט התבצע ארגון מחדש של הפלוגות והמפקדים בגדוד 79.

סרן אדם וילר ששימש כמ"פ זמני של פלוגה ג' השתחרר מהשרות.

מ"פ א' היה סרן חגי רגב. הסמ"פ היה סגן עמוס לוריא.

מ"פ ב' היה סרן אילן מעוז. הסמ"פ היה סגן נורי קונפורטי.

מ"פ ג' היה סגן עובד מעוז. הסמ"פ היה סגן מיכאל ברקן.

בחודש אוגוסט נקלטו חיילי מחזור פברואר 1967 בפלוגה א' ובפלוגה ג'. הם למדו במשך חודש ימים את מערכות הטנקים. רובם במדור תותחנות וחלקם במדור נהגים. לאחר מכן הם החלו באימונים במסגרת צוות, מחלקה, פלוגה (צמ"פ) האימונים כללו תרגולות שונות וירי במקלעים ותותחים ביום וגם בלילה על מנת על מנת להכשיר אותם ללוחמי שריון.

בחודש אוגוסט הגיעה לגדוד קבוצת קצינים כדי לעבור הסבה לקציני שריון. שמות הבאים היו: סרן אהוד דיסקין, סרן מיכאל הדני, סגן רמי כהן, סג"ם יוסי רגב (ברגר), סג"ם יוסי כהן ורס"ר גדעון גלעדי. הם נקלטו בפלוגות השונות. סמ"ר גדעון גלעדי הגיע מהצנחנים בעקבות אחיו סרן אמנון גלעדי ז"ל ששרת בגדוד 79 במשך שנתיים ונפל במלחמת ששת הימים בקרבות הקשים בחאן יונס כמ"פ א' בגדוד המילואים 46. בסיום ההסבה יצא סמ"ר גדעון גלעדי לקורס קציני שריון.

בתמונה נראים חיילים ממחזור אוגוסט 1966 בסיום הקמפיט במחנה נתן.

בתצורה הישנה יותר של המילואים חשבו מקורים חששים לשריפת בעלות לוק.

חילובים משולבים בין המילואים וקבוצת השריון מילואים חשבים חשמה חלוצית.

מלחמת ההתשה

מחודש אוקטובר 1967 ועד חודש ינואר 1968

בסוף חודש ספטמבר נגמרו אימוני הצמ"פ בפלוגה א' ו ג' של מחזור פברואר 1967. חלק מהחיילים נשר מהאימונים ועבר לפלוגת המפקדה. חלק נוסף יצא לקורס מפקדי טנקים ויתר החיילים שהיו יותר מפלוגה, נקלטו בפלוגה ב' לאחר שהחיילים שהיו בפלוגה זו עזבו לגדוד אחר. בתחילת חודש אוקטובר עבר גדוד 79 למחנה בביר גפגפה. בחודש אוקטובר הגיעו לגדוד חיילים ממחזור אוגוסט 1967 לאחר לימודים של כחודש בבית ספר לשריון. החיילים נקלטו בפלוגות א' ו ג'. בפלוגה א' המ"פ היה סרן עמרם מצנע. הסמ"פ היה סרן מיכאל דני. בפלוגה ג' המ"פ היה סגן עובד מעוז. הסמ"פ היה סגן רמי כהן. האימונים בפלוגות כללו אימוני צוות, מחלקה, פלוגה (צמ"פ) עם ירי במקלעים ותותחים ותרגולות שונות ביום וגם בלילה. את כל מה שנלמד בבית ספר לשריון יושם בפועל באימונים אלה בפלוגות על מנת להכשירם כלוחמי שריון.

בתאריך - 21 לאוקטובר ביום שבת אחרי הצהרים בעת סיור של משחתת חיל הים - אילת מול חופי סיני לא רחוק מגמל פורט סעיד, נורו לעברה 3 טילים אחד אחר השני מאזור פורט סעיד. המשחתת נפגעה קשות והחלה לטבוע. הצוות נטש את המשחתת וזי פגע טיל נוסף במים קרוב לצוות שנטש. כתוצאה מכך מצאו את מותם 47 מפקדים וחיילים ועוד 91 חיילים נפצעו באורח קשה ובינוני.

"באותו יום שבת בערב בשעה 21.00 חזרתי לביתי עם חברים מסרט. התגוררתי בשכונת הדר בחיפה. כשהתקרבתי לביתי שמעתי אנשים ברחוב שמדברים על טביעתה של משחתת חיל הים מול חופי סיני ושישנם נפגעים רבים ועל כך שמסוקים סורקים את אזור הטביעה. כשנכנסתי לביתי ראיתי את אחי הבכור מאזין לרדיו. הוא סיפר לי שכבר נשעתיים שמסוקים של חיל האוויר וספינות חיל הים מנסים לחלץ נפגעים מהמים. נזכרתי בחברו של אחי סמל ראובן ויינגולד שגר בשכונת אלינו ששרת בחיל הים ושאלתי אותו אם הוא שרת במשחתת. הוא ענה לי שכן. התברר לי מאחי שהוא חתם קבע לתקופה קצרה ועמד להשתחרר מהשרות הצבאי מעבור חודש. הוא שימש כאלחוטן במשחתת. אחי הוסיף וסיפר שנפגש איתו לאחרונה והתכונות שלו היו להצטרף בסיום השרות לצי הסוחר ולסייל בעולם. הכרתי טוב את ראובן. הוא למד יחד עם אחי. הוא היה בחור גבוה ונאה, עסק בספורט והיה תלמיד מצטיין. כל הלילה היו שידורים ברדיו על המסוקים שמחפשים ניצולים במים.

התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית
התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית
התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית
התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית
התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית

התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית
התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית
התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית
התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית
התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית

התעשייה הישראלית והמדיניות הכלכלית

401 תמונה - 49 תמונה - 1100 - 1957 תמונה תמונה תמונה תמונה

401 תמונה - 49 תמונה - 1100 - 1957 תמונה תמונה תמונה תמונה

תעבורה של טנקים אל כנרת, תחילת מלחמת ששת הימים

טנקים ישראלים במהלך מלחמת ששת הימים

צילום קבוצתי של חיילים

חיילים במדבר

חיילים מפלוגות ב' ו ג במחנה בכיר נמנפה.

חיילים מפלוגה ב' סינציעית

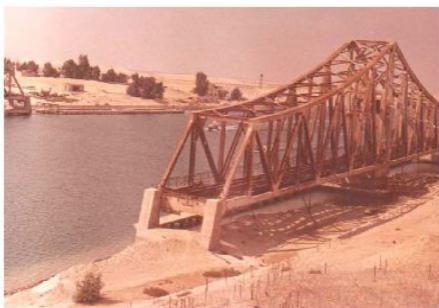
מחודש ינואר 1968 ועד אמצע חודש אפריל 1968.

בחודש ינואר התמנה רא"ל חיים בר-לב לרמטכ"ל.

באמצע חודש ינואר נגמרו האימונים בפלוגות. לפני הירידה לקו התעלה החליטו במפקדת הגדוד להוציא לקמ"ט קבוצה קטנה של חיילים מפלוגה ב'. הגדוד ירד לגזרה המרכזית והדרומית של התעלה. בגזרה הצפונית נמצא גדוד החרמ"ש 195. אחריות הגזרה שלו הייתה ממערך הביצורים המאולתר- באמנון הנמצא מזרחית לפליקן ועד מערך הביצורים המאולתר- מדרום לקנטרה. במערבי הביצורים נמצאו מפקדי וחיילי החרמ"ש, חיילי הנח"ל, הנח"ל המוצנח, גולני וצנחנים. עם הירידה לקו התעלה הייתה מסופחת לגדוד 79 פלוגת חרמ"ש שכללה כ- 60 מפקדים וחיילים מגדוד 195. המפקדים והחיילים שרתו במעוזים בגזרה המרכזית של התעלה. בנוסף הייתה מסופחת לגדוד מחלקת טיור שכללה כ- 25 מפקדים וחיילים מפלוגת הטיור החטיבתי.

פלוגה ב' ירדה לגזרה המרכזית של התעלה מאזור הפירדאן בצפון ועד למערבי הביצורים בדואר סואר בדרום. צוותי הטנקים נמצאו במחפורות קטנות מאחורי סוללות העפר ליד מערכי הביצורים המאולתרים על שפת התעלה. הטנקים נמצאו לידם במחפורות כשרשת הסוואה מעליהם. במקומות מסוימים נמצאו הצוותים בשטח חשוף באוהלים, כשהטנקים לידם ורשת הסוואה פרושה מעליהם. במערבי הביצורים המאולתרים שהיו בנויים מבטון בתוך החול עם תעלות קשר ועמדות תצפית נמצאו מפקדי וחיילי החרמ"ש, הנח"ל והנח"ל המוצנח, גולני וצנחנים.

פלוגה א' ופלוגה ג' ירדו לגזרה הדרומית של התעלה. גבולות הגזרה היו ממערך הביצורים בחובל בצפון ועד מערך הביצורים במזח בדרום. צוותי הטנקים נמצאו במחפורות קטנות מאחורי סוללות עפר ליד מערכי הביצורים המאולתרים על שפת התעלה. חלק מהטנקים נמצאו במחפורות כשרשת הסוואה פרושה מעליהם וחלק נמצאו בשטח עם רשת הסוואה מעליהם. במערבי הביצורים המאולתרים שהיו בנויים מבטון ללא שכבת הגנה מפני מפיצוץ בתוך החול עם תעלות קשר ועמדות תצפית נמצאו מפקדי וחיילי החרמ"ש, הנח"ל, הנח"ל המוצנח, גולני וצנחנים. מפקדת הגדוד נמצאה במחנה באזור בסיס טילים על ציר המיתלה הנמצא כ- 15 ק"מ מקו התעלה. בתעלה היה שקט מאוד. במשך היום עסקו הצוותים בטפול בטנקים וצפו לעבר הצד המצרי. בלילה החיילים היו שומרים בזוגות ליד הטנקים. בחודש מרץ התמנה סגן דובי ישראלי (דב ישראל) לסמ"פ ב' במקומו של סגן גיורא מורג שסיים את תפקידו בגדוד.

גשר הברזל בנה המבשרות של התעלה.

בתמונה נראים חיילים מפלוגה ב מבצעית מקו התעלה באיסטנבוליה.

תל אביב, ישראל, יום חול חמישי הראשון.

אזור תל אביב.

צוות טנק מצויקה אי יתרה באמצע קיבוץ עם רפטיה עשאל עשיל

צוות טנק מצויקה אי יתרה באמצע קיבוץ עם רפטיה עשאל עשיל

מתאמצים חודש אפריל 1968 ועד סוף חודש יולי 1968

באמצע חודש אפריל עלה הגדוד מקו התעלה למחנה נתן שליד באר-שבע. סנקים מפלוגות א', ב' ו'ג' עם הצוותים עלו ברכבת מבאר-שבע לווואדי קלט באזור ירושלים ושם במשך שבוע תדרכו את נהגי הטנקים לקראת המצעד. לאחר מכן הם יצאו למחנה קלמדיה שכירושלים והתכוננו למצעד הצבאי שנערך בחודש נסיון.

מחנה סנקיה בירושלים שבו נמצאו טנקי הגדוד יחד עם הצוותים.

צבא הבריט מעברו לירושלים לאחר חיסול היישוב היהודי

בתמונה נראה טנק עם סמ"י אי מיכאל הזני (זנינו) במצעד בירושלים.

בתמונה נראה טנק עם סמ"י עובד מעוז במצעד הצבאי בירושלים.

לאחר השתתפותם במצעד חזרו הצוותים עם הטנקים ברכבת מירושלים לבאר שבע ומשם הם נעו על זחלים למחנה נתן. חלק מהחיילים בפלוגות יצאו לקורס מפקדי טנקים. החיילים מפלוגה ב' מבצעית שובצו בפלוגה א' ו ג'.

בפלוגה א' המ"פ היה סרן עמרם מצנע. הסמ"פ היה סרן מיכאל הדני. הפלוגה הייתה מבצעית.

בפלוגה ב' המ"פ היה סרן אילן מעוז. הסמ"פ היה סרן אהוד דיסקין. בחודש מאי הגיעה לגדוד פלוגת חיילים ממחזור נובמבר 1967 כדי לעבור צמ"פ והם מקלטו בפלוגה ב'. האימונים בפלוגה כללו אימוני צוות, מחלקה, פלוגה עם ירי במקלעים ותותחים ותרגולות שונות ביום וגם בלילה. את כל מה שנלמד בבית ספר לשריון יושם בפועל באימונים אלה על מנת להכשיר את החיילים כלוחמי שריון.

בפלוגה ג' המ"פ היה סגן עובד מעוז. הסמ"פ היה סגן רמי כהן. הפלוגה הייתה מבצעית.

בחודש מאי התמנה סרן ד"ר יוסף סחר לרופא הגדודי. בחודש יוני התמנה סגן רמי כהן למ"פ ג' במקומו של סגן עובד מעוז שסיים את תפקידו בגדוד. לתפקיד סמ"פ התמנה סג"ם יוסי כהן. בחודש יולי התמנה סג"ם יעקב קינן (וקנין) לקצין הקשר.

באמצע חודש יולי התכוננה חטיבה 401 לרדת לקו התעלה. לפני הירידה לקו התעלה החליטו במפקדת הגדוד להוציא חיילים מפלוגות א' ו ג' המבצעיות לקורס מפקדי טנקים. קבוצה של חיילים ממחזור פברואר 1967 עברו לגדוד אחר. יתר החיילים שהיו בפלוגה ג' עברו לפלוגה א'. לפלוגות השומות הצטרפו בסוף יולי קצינים ומס"קים חדשים. לפני הירידה לקו התעלה הוחלפו כל טנקי הגדוד בטנקי פטון מדגם M48-A3 עם תותח 105 מ"מ ועם מנועים הפועלים על סולר.

פלוגה ב' בצמ"פ מטמאל בשורה מקדימה נראה המי"מ סגן אהרון זמיר ז"ל מימינו נראה המטי"ק דב הירש ז"ל

צוות טנק מי"מ מפלוגה ב' בצמ"פ. ראשון מימין נראה אברהם הראל (הרשקוביץ)

חיילים מפלוגה ב' נמחזור נובמבר 1967 בצנז'ים במחנה נתן.

חיילים מפלוגה ב' נמחזור נובמבר 1967 בסיום הצנז'ים

מטוסיים מנהיגים את פראים מסיפון ספינת דוד מדרן, חיפה כחצי יומיים לפני

מסוף חודש יולי 1968 ועד אמצע חודש אוקטובר 1968

בדור 79 יזר להצור הנפגות הנדסיות והדר בית של התעלה.
פלוגה א' יזר להצור הפגות של רשתות קנטורי עם ה יורה 171 התעלה
ה זמנה סג את ה כיון לס'א' במד נושל סר מיסאל הדני (דנט).

הצ רפגור צמיחה בדנדרה. רפגור חי זה אחריני על רגזיר נאחור מוערך
הביטור ה האילור באמנן ועד למוערך הכ גרים המאלרס מדרים הפירא-
במערכי רביטורם המאלררם שהיו בנויים חכס בתוך הרול עם תעלות קטר
ועמור ה תפצית נמוכ ספקדים וחיל ב מפלגת החרס'ש, הנח'ל, אולג ועכזסב.
הפליגי הייתה תרת פיקורו של גדור 135 ואפגדת הנד ד ה זה אפצית בארור
בליחה.

ס'א' אל סר מיסאל דגר רהסס למ'פ חמי בגדור 184 ברמיכה 14 יזר לגיור
דרימני של ר תעלה. הפלגה הייתה ארוגיה על א'ר מועבי ק כרר, הכפר
ויחצור. להפקיד המנו'פ החסר סגן אשי ב-דוד (בנרת).

פלוגה ב' ירדה לגזרה המרכזית של התעלה יחד עם פלוגה טנקים מגדוד 46 שהייתה מסופחת לגדוד. הפלוגות היו אחראיות על הגזרה ממערבי הביצורים המאולתרים בפירדאן ועד מדרום למערבי הביצורים של דוואר סואר. חלק מצוותי הטנקים נמצאו במחפורות קטנות מאחורי סוללות העפר על שפת התעלה וחלק נמצאו באוהלים ליד הטנקים. חלק מהטנקים נמצאו במחפורות עם רשת הסוואה מעליהם וחלק אחר מהטנקים נמצאו בשטח פתוח כשמעליהם רשת הסוואה. במערבי הביצורים המאולתרים שהיו בנויים מבטון בתוך החול עם תעלות קשר ועמדות תצפית נמצאו מפקדי וחיילי החרמ'ש, הנח"ל, והנח"ל המוצנח, גולני וצנחנים. במערך הביצורים בלשון נמצאו גם חיילים מחיל הים.

מפקדי פלוגה ג' ירדו לגזרה הדרומית של התעלה וקיבלו בקו התעלה פלוגת חיילים תחת פיקודה מגדוד 184 מחטיבה 14. הפלוגה הייתה אחראית על הגזרה ממערב הביצורים המאולתרים בחובל ועד מדרום למערב הביצורים המאולתר בזהבה. במשך היום עסקו הצוותים בתצפיות לעבר הצד המצרי, טיפלו בטנקים כשמדי פעם היו מפטרלים עם הטנקים לאורך התעלה. בלילה שמרו בזוגות ליד הטנקים.

בתאריך- 26 לאוגוסט בלילה הצתה חולית קומנדו מצרית את התעלה מדרום לאיסימעיליה באזור טו-סאן והטמינה מוקשים על דרך העפר הקרובה לתעלה בת נעים רכבים צבאיים וארבה לכלי רכב שינועו על הציר. בשיעות הלילה נעו על דרך העפר 2 ג'יפים של הסיוור. בג'יפ הראשון היה מ"מ סיוור יחד עם שני לוחמי סיוור ובג'יפ השני נמצאו שלושה לוחמי הסיוור. הג'יפים נסעו במרחק די גדול אחד מהשני. הג'יפ השני עם שלושת לוחמי הסיוור עלה על מוקש, נפגע קשה והתהפך. כתוצאה מכך נפצעו אנשות ומצאו את מותם רב"ט אורי יוסף ורב"ט זאב סלט. החייל השלישי רב"ט יעקב רוינה נפצע בינוני עד קשה. החוליה המצרית גררה את החייל הפצוע מהג'יפ ולקחה אותו בשבי למצרים. החייל הפצוע לא החזיק מעמד ומצא את מותו. בצה"ל הכריזו עליו כנעדר. רק בשנת 1986, 28 שנה אחרי האירוע הקשה החזירו המצרים את גופתו של יעקב רוינה ז"ל חזרה לישראל.

בתאריך- 8 לספטמבר פתחו המצרים בהפגזות ארטילריות לאורך כל קו התעלה והניחו מארבים מעבר לתעלה בגזרה הדרומית. באזור הפירדאן בו נמצאה מחלקת טנקים מגדוד 46 שסופחה לגדוד 79 נפגע טנק מ"מ מפגז נ"ט ישרי. כתוצאה מכך הטנק עלה בלהבות המ"מ, התותחן והנהג הצליחו לצאת מהטנק אולם הטנק הקשר טוראי דוד אסולין נפצע אנושות ומצא את מותו.

באזור המחז בו נמצא גודד 46 נפגע סנק בעמדת ירי מפגז פגיעה ישירה. כתוצאה מכך נפצע אנשיות התותחן יהודה וינר ומצא את מותו.

איתן כהן חברו מספר: "בסיום הצמ"פ (בחודש אוגוסט 1968) ירדנו על שרשראות מרפידים לתעלה תוך כדי ביצוע אימון פלוגתי. מחלקה אחת הוצבה בקוברה, מוצב על קו התעלה (מול בסיס טילים), מחלקה שנייה הוצבה במוצב הכפר והמחלקה שלנו הוצבה במוצב המחז.

מוצב המחז נבנה על לשון יבשה מלאכותית של מפרץ סואץ מול פורט תאופיק והעיר סואץ. המקום היה מוקף במים משלושת עבריו והגישה היבשתית אליו התאפשרה רק דרך צרה. השטח ממזרח למוצב היה שטח ביצת אשר הגביל את הגישה אליו.

במחז הטנקים היו במחפורות וליד כל אחד מהם בונקר קשתות מכוסה בשקי חול בו היינו. שיגרת החיים שלנו הייתה טיפול בטנקים, תצפיות ממגדל התצפית לעבר פורט תאופיק והעיר סואץ וכמובן שמירות. המקום היה שורץ בעכברים שהעבירו את זמננו בנעימות בזמן השמירות. בבוקר כל המקום היה טבוע בעקבות עכברים. באותה התקופה, היו חדירות רבות של המצרים לצד הישראלי של התעלה ולהנחת מוקשים, כל חדירה כזו זכתה לתגובה מקומית של צה"ל.

ביום ראשון 8 לספטמבר 1968 בבוקר טיפלו כהרגלים בטנק על הצריח הפעלנו רדיו, ברקע הושמע השיר:

"זה יום א' בשבוע, פורץ בשיר, פורץ בשיר פרוע, כשהשבת יוצאת".

יהודה התותחן בקול מבוש אמר לנו שאחיו אהוד כתב את השיר. הקשינו עליו מי זה אחיך והוא סיפר שאחיו אהוד מנור הינו משורר וזה אחד מהשירים אותו כתב. יהודה היה גאה מאוד באחיו.

לקראת השעה 14:00 באותו היום הודיעו לנו שהמצרים חצו פעם נוספת את התעלה והטימנו מוקשים וצה"ל עומד להגיב בעוצמה רבה לאורך כל תעלת סואץ. נכנסנו לכוננות בתוך הטנקים ונערכנו לקרב, ההתרגשות הייתה גדולה, זה הקרב הראשון בו השתתפנו. הקרב החל בשעה 15:00 עלים לעמדת אש, שבתאי זכריה מפקד הטנק פקד "תותח חלול טנק על אש" שמענו פיצוץ אדיר וקריאת כאב. באותה השנייה הטנק שלנו ירה ובאותה השנייה נפגענו מפגיעה ישירה של תול"ר מצרי שפגע בטנק מתחת לטלסקופ תותחן. יהודה נפצע קשה ופינינו אותו למרפאת המוצב, שבתאי וידידה נפצעו ואנוכי יצאתי ללא כל פגיעה.

במשך כל הלחימה, הייתה הרעשה ארטילרית של המצרים במרגמות 160 מ"מ נפערו בורות ענקיים ומי תהום נקוו בכל אחד מהם, המשכנו להילחם בטנק, פגענו והשמדנו סנק מצרי (ועל כך קיבל שבתאי את עיטור המופת). בסיום הקרב נודע לנו שיהודה מצא את מותו.

שבתאי פונה בתום הקרב, ידידה ואני קיבלנו פקודה לטפל ולהכשיר את הטנק (מה שלא היה מעשי) ואספנו את הציוד האישי של ארבעתנו מתוך הבונקר שנפגע מפצצת מרגמה שנחתה בפתחו וגרמה בתוכו להרס ולחורבן בלילה פונה ידידה אף הוא. למחרת בבוקר הסעתי את הטנק לבסיס טילים הנמצא בסמוך".

בין אלה שנפגעו ומצאו את מותם היה גם מ"פ ו' מגדוד 46 סגן דניאל (דני) ברמן שהטנק שלו נפגע מפגיעה ישירה של פגז מצרי על ציר הלידי ליד מצב קוברנה. דני ברמן ז"ל, גויס בחודש נובמבר 1965 והוצב לחיל השריון. הוא הגיע עם חבריו למחזור לגדוד 79 שנמצא במחנה נתן בראשית שנת 1966 על מנת ללמוד את מקצועות הטנק ולאחר מכן לעבור צמ"פ. חבריו לפלוגה מספרים על בחור מיוחד שהתחבב על כולם ואהב לשרת בטנקים ומאוד משרוני. לאחר שעבר קמ"ט יצא עם כמה מחבריו לקורס קצינים. במלחמת ששת הימים לחם במסגרת קורס קציני שריון באזור רפיח ועזה. לאחר המלחמה המשיך את הקורס וסיים אותו בהצטיינות. לאחר סיום הקורס הוא הוצב כמ"מ בגדוד 46. גם כמ"מ היה לו כושר מנהיגות וידע רב בטנקים. מפקדיו וחיליו העריצו אותו והוא קודם במהירות בדרגת הפקוד והתמנה למ"פ בגיל 22 באותו היום באזור איסמעיליה, דואר סואר ובגזרה הדרומית מצאו את מותם 10 לוחמים ו-20 לוחמים נפצעו.

בחודש ספטמבר התמנה סרן עמרם מצנע לסמל"ד 79 לתפקיד מ"פ א' התמנה סגן דובי ישראלי (ישראל). כמו כן התמנה סג"ם נח"י אלקין לקצין חט"ג (חוליה טכנית גדודית) במקומו של סגן קומרוב שסיים את תפקידו בגדוד.

בחודש אוקטובר התמנה אל"ם ששון יצחקי למח"ט 401.

חיילים ממחזור טובמרך 1967 מפלוגה בי במוצב באיסמעיליה.

הגדלה והקמת בתינו והצטרפה 1967 - 1970 - בתוך שנים 29 - ושינוי 40%

הימים שפורז אונסקו 1967 פלוגה א' - אנשיה בנס'ר.

פגישת בראש עמאל ומשפח' עם חדר בסכנות פלוגה א' בנס'ר

אנדרס בלומט

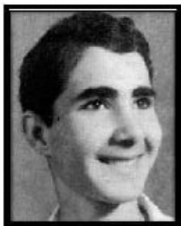
בשנת 1948, אנדרס בלומט ואנדרס בלומט, שני חניכי ישיבת הברכה, אוכלים אוכל.

בשנת 1948, אנדרס בלומט ואנדרס בלומט, שני חניכי ישיבת הברכה, עומדים ליד מחנה.

מיצ'ו סקן רחמי כהן מארגן יום חב.

שלמה דוד אסולני-דיר

במסגרת משנת 1968 אגרוף 79 טראה בשדרת אאחיה ספרובי דואל ודני בתוך צווי

נלדר בפר טראיס סאקן בנדר 91 סאאל חייב אורי וספחיס איליס שישן יאחזק.

מאמצע חודש אוקטובר 1968 ועד אמצע ינואר 1969

לקראת אמצע חודש אוקטובר עלה גדוד 79 מקו התעלה למחנה בכיר בגפה. לתפקיד מ"פ המפקדה התמנה סרן רולנד אלוני במקומו של רס"ן יעקב לוינ שסיים את תפקידו בגדוד. לסמ"פ מפקדה התמנה רס"ר מרדכי בן שבת. לתפקיד הקמב"ץ התמנה סגן רחמים נחמיאס. החיילים של הפלוגה המבצעית של גדוד 184 שעלו עם הטנקים וסגל הפקוד של פלוגה ג' חזרו חזרה לגדוד 184 בלי הטנקים. חלק מהחיילים בפלוגות א' וב' יצאו בסוף אוקטובר לקורס מפקדי טנקים. יתר החיילים צוותו בפלוגה ד' מבצעית כשהמ"פ היה סגן איתן שומרון. הטנקים בפלוגה היו מסוג: M48-A2. במפקדת החטיבה חשבו להפעיל את התותחים של הטנקים בפלוגה כירי ארטילרי לעבר אזור העיר סואץ על מנת לפגוע ולהדליק את מעלי הנפט הגדולים שנמצאו שם.

באמצע חודש אוקטובר הגיעו לגדוד 3 פלוגות חיילים ממחזור מאי 1968 לאחר לימודים בבית ספר לשריון. הם נקלטו בשלושת הפלוגות: א', ב', ו ג'. בפלוגה א' המ"פ היה סגן דובי ישראלי (ישראלי). הסמ"פ היה סגן דוד פרידמן. בפלוגה ב' המ"פ היה סרן אהוד דיסקין. הסמ"פ היה סגן שלמה גינזבורג. בפלוגה ג' המ"פ היה סרן רמי כהן. הסמ"פ היה סרן רמי גבור. בנוסף הצטרפו לפלוגה עוד 4 חיילים מהפנימייה הצבאית.

עם תחילת הצמ"פ עבר סג"ם ישי רון מפלוגה ב' לפלוגה ג' האימונים בפלוגות כללו אימוני צוות, מחלקה פלוגה (צמ"פ) עם ירי במקלעים ותותחים ותרגולות שונות ביום וגם בלילה. את כל מה שנלמד בבית ספר לשריון יושם בפועל באימונים אלה בפלוגות על מנת להכשירם כלוחמי שריון.

"עברתי צמ"פ בפלוגה ג'. הייתי טען קשר בטנק 4 של המ"מ אליעזר לוסקי. מחלקה 4 כללה רק 2 טנקים את טנק 4 וטנק 4א'. הצוותים ישנו יחד באותו אוהל. היינו קמים בבוקר מוקדם, קצת ריצת בוקר, הליכה של כל הפלוגה לחדר האוכל עם מט"ק ולאחר מכן מסדר בוקר. בדרך כלל נמצאו ליקויים במסדר באוהל והיינו צריכים לתקן תוך זמן קצר את הליקויים ולעמוד למסדר נוסף. לאחר מכן היינו עולים לטנקים ומכינים אותם ליציאה לשטח.

האימונים היו קשים. אני זוכר בעיקר את הנסיעות בטנק שהייתי קופץ מדי פעם ונחבט בדפנות הטנק או קופץ ונחבט במדף הטען קשר כאשר הנהג היה עולה על תלולית ונחת בבת אחת. בנוסף היינו עורכים מטווחי ירי של תותחים ומקלעים.

באחד הימים שבו קפץ הטנק באימונים ונחת בצורה קשה, השתחרר אחד מפגזי הח"ש שהיה בכוורת ונפל לי על נעל שמאל. הכאבים היו חזקים מאוד אך המשכתי באימונים עד שהגענו למחנה. למחרת בבוקר התנפחה לי האצבע ברגל שלא יכולתי לקום למסדר בוקר. נשלחתי על ידי מפקדי למרפאה עם חבר כשאני מדדה על רגל אחת ונתכך עליו וכך הגענו למרפאה.

הרופא בדיק את מקום הפגיעה ואמר לי שזה לא שבר אלא מכה חזקה והנפחות תרד בעוד כמה ימים. קיבלתי שחרור לכמה ימים מאימונים ואכן, לאחר יומיים – שלושה חזרתי שוב לאימונים.

היו ימים שחזרנו למחנה בשעות הערב המאוחרות. כשהגענו היינו צריכים לטפל בטנקים כל איש צוות בתחומו ומי שגמר מהר יותר עזר לחברו ולאחר מכן לעמוד למסדר של המפקד לפני הטנק. בדרך כלל המפקד היה מוצא ליקויים והיינו צריכים לתקן אותם ולעמוד למסדר נוסף תוך חצי שעה בערך. בסופו של דבר המסדר היה נגמר בערך בשעה 23:00.

היות והתלכנו לאורך כל היום ולא אכלנו, כמובן שהיינו צריכים להתרחץ ולאכול. היות ולא היו מים חמים במחנה בשעות האלה, הייתי יוצא עם חבריי למחלקה משטח המחנה והיינו הולכים למחנה של חיל האוויר שהיה לא רחוק מאתנו ומתרחצים שם במקלחות "מפוארות" (יחסית למחנה שלנו). לאחר מכן היינו ניגשים לקנטינה קטנה שהייתה מוצבת שם ואוכלים המבורגר או נקניקיה בלחמנייה. זאת הייתה הפעם הראשונה בחיי שאכלתי המבורגר. לאחר מכן היינו חוזרים למחנה נקיים ושבעים והולכים לישון במידה ולא שובצנו לשמירה על המאהל".

לאחר כ- שבועיים החליטו במפקדת החטיבה לבטל את המבצע המתוכנן של פלוגה ד' המבצעית והפלוגה עברה לגדוד אחר.

בתאריך - 26 לאוקטובר ביום שבת, פתחו המצרים בהפגזות ארטילריות לכל אורך קו התעלה. כתוצאה מכך מצאו את מותם 10 חיילים במחנה סמוך לקנטרה ששיחקו כדורגל ועוד 5 לוחמי סיירת שקד מצאו את מותם ממכת אש שנורתה על ידי חוליות קומנדו מצרית שחצתה את התעלה באזור מוצבי קנטרה בגזרה הדרומית. בנוסף נפצעו כ- 30 לוחמים.

דני קרמר מספר: בסוף אוגוסט 1968 הגעתי ממדור תותחנות בג'ולים כמ"מ חרמ"ש צעיר, לגדוד 195 שנמצא בגזרה הצפונית של התעלה בפיקודו של רס"ן יוסי פלד. הוצבתי במוצב קנטרה צפון בפלוגה מ' עם אהרלה פיינמסר מ"פ החרמ"ש. היו בתקופה הזאת מספר ימים שקטים. בתאריך - 26 לחודש אוקטובר התחילה תקרית שהייתה חריגה בהיקפה בהפגזה ארטילרית מצרית ונדרעה כתקרית מגרש הכדורגל שבה נהרגו עשרה חיילי חרמ"ש חלקם במשחק כדורגל, כשהגעתי לקו- התעלה סרקתי את השטח על מנת להכיר והבנתי שלושה דברים שכוחותינו מול המצרים הוא דל במיגון בפני אש ארטילרית רצחנית.

מיקומם של ה"זאבים" בתוך שטח המוצב היה מאוד מסוכן ואסביר מה פרושו טיל "זאב". זה היה מיכל בצורת טיל במשקל 500 ק"ג או 250 ק"ג עם מנוע של קטיושה ובראשו מרעום לפיצוץ. ה"זאבים" היו מכוונים לעבר הצד המצרי לכיוון המפקדות שלהם. הם לא היו מדויקים והיו יותר מסוכנים למחותינו מכיוון שהמרחק של ה"זאבים" מעמדת החיילים שלנו היה מטרים ספורים.

ה"זאבים" היו מחוברים בחוטים למרכזת חשמלית ומי שיכול היה לתת פקודה להפעלים זה קצין ברמה של מח"ט (אל"ם) בלבד. אני נתתי הוראה לפני התקרית לסמל אסא סלים שהיה בקנטרה דרום שבמדיה והמצרים יורים אש ארטילרית לעברנו להפעיל מיד להפעיל את כל ה"זאבים" כך היה כשהמצרים פתחו בהפגזה ארטילרית. אסא ואני מיד הפעלנו את ה"זאבים" והם טסו לעבר הצד המצרי. מיד לאחר הירי נשמע קולו של רס"ן יוסי פלד מג"ד 195 בקשר המוצב ושאל מי נתן את ההוראה להפעיל את ה"זאבים". אף אחד לא ענה לו והוא איים במשפט על מי שעשה זאת. עד היום הוא מחפש אותי כדי להעמיד אותי לדיון...

בתאריך-31 לאוקטובר התבצע **"מבצע-הלם"** בעקבות ההפגזות הארטילרית של המצרים באזור קו התעלה שבהם נהרגו חיילי צה"ל. כוחות של סירת צנחנים פשטו במסוקים לעומק מצרים ופגעו בגשרים, בתשתיות חשמל ותחנות חשמל. בעקבות כך נפגעה הספקת החשמל לאזורים גדולים במצרים וגרם נזק עצום לכלכלה המצרית. כמו כן נפגעו קישות תחנת שניאים גדולה בעומק מצרים וגשר על הסכר ב"נגע-המאדי".

פעולות אלו של צה"ל הביאו לרגיעה באזור קו התעלה שבמהלכה החליטו בצה"ל על הקמת מערך ביצורים חזק שנקרא **"מבצע מעוז"**. במהלכו הוקמו לאורך קו תעלת סואץ מערכת של 31 מעוזים על שטח של 131 ק"מ מוגנים על ידי שכבת פיצוץ הכוללים עפר ופסי רכבת, המרוחקים זה מזה במרחק 10 עד 15 ק"מ. כל אחד מהמעוזים הפך למבצר עם מערכת חשמל, ביוב, מים, מטבח ושירותים. קו המעוזים נקרא גם **"קו בר-לב"** על שמו של הרמטכ"ל באותה תקופה רב אלוף חיים בר-לב. במערכי הביצורים אמורים היו להימצא מפקדי חיילי חרמ"ש, חיילי הנח"ל, חיילי הנח"ל המוצנח, גולני, צנחנים והסירות למיניהן.

הנקודות שנבחרו להקמת המעוזים היו הנקודות האסטרטגיות לאורך התעלה, שאליו הובילו צירים מהצד השני לצליחה ולתנועה לתוך סיני. הרעיון שמאחורי המעוזים היה שהם יהיו מסוגלים לשלוט באש על השטחים המועדים לצליחה מצרית ועל שטח ההפקר בין המעוזים.

בנוסף למעוזים הוקמו סוללות עפר גבוהות על שפת התעלה עם עמדות ירי לטנקים. במספר מקומות הוצבו גם טילי קרקע-קרקע שנקראו: "זאבים" שניתן היה להפעיל אותן מהמחפורות בו ישנו צוותי הסנקים או מהמעוזים.

כמו כן בנוו 11 תעוזים במקומות נמוכים במרחק של כ-8 ק"מ מקו התעלה ששימשו מאוחר יותר בחלקם כחניונים של פלוגות הסנקים. בחודש נובמבר התמנה סרן אנטול שפיגל לקצין החימוש של הגדוד.

בחודש נובמבר נערך בקצה המחנה בביר גפגפה טקס מרשים של החלפת מג"דים שבו נכחו כל חיילי הגדוד. **רס"ן אביגדור (ינוש) בן - גל התמנה למג"ד 79** במקומו של סא"ל חיים ארז שסיים את תפקידו בגדוד.

ינוש בן-גל התחיל את דרכו בצה"ל ערב מלחמת קדש (סיני). הוא שובץ לחיל השריון ועבר הכשרה כלוחם ולאחר מכן עבר קורס מפקדי טנקים. בהמשך השלים קורס קציני שריון ושימש כמפקד מחלקת טנקים. בין השנים 1962 - 1964 יצא ללימודי פיקוד ואסטרטגיה בצרפת. במלחמת ששת הימים שרת כקצין אג"ם של חטיבה 200. לאחר המלחמה התמנה למפקד קורס מתקדם למ"פ סיור בבית ספר לשריון. עם כניסתו לתפקיד המג"ד הקפיד ינוש לחזק את המשמעת בגדוד ולצאת לשטח בו התאמנו הפלוגות על מנת ליישם את האימונים שנערכו בפלוגות.

סא"ל חיים ארז התמנה לסמח"ט 14

דובי ישראלי (ישראל) מספר: בערך בחודש דצמבר 1968 במחנה בביר גפגפה שבסיני הזמין אותי המג"ד ינוש בן-גל ללשכתו והודיע לי שהטילו על הגדוד לארח ולשמש פלטפורמה לסרט "כל ממזר מלך" בכינובו של השחקן יהורם גאון ובבימויו של אורי זוהר.

הסרט עוסק בתקופה שבין תקופת ההמתנה לפני ששת הימים ועד הפסקת האש שלאחר המלחמה. באותו הזמן הייתי מ"פ א'.

"החלטתי אמר ינוש להטיל על הפלוגה שלך את המשימה". פלוגה א' המבצעית עלתה מקו התעלה בגזרת קנטרה כחודשיים לפני האירוע ואני חזרתי מחו"ל כשבוע קודם לכן לשם נסעתי במסגרת משלחת קצינים במערב אירופה. ניתנה לנו שהות של שבוע להתארגן למשימה ובשבוע הזה השלמנו את ההכנות שכללו: טיפול בטנקים וצביעתם; ניקיון וארגון המשטח והמאהל; החלפת ציוד אישי לחיילים ועוד... ההסרטה ערכה שלושה ימים שבהם צולמנו מהקרעקע ומהאוויר.

השחקן יהורם גאון גיבור הסרט שיחק בתפקיד כמפקד היחידה ואני ניצבתי משמאלו בתא הטען קשר.

הסצנות כללו הרבה תנועה בכל התבניות כולל ירי בליווי פירוטכניקה לגווניה כולל נרות עשן, רימוני עשן ועוד... אחת הסצנות החשובות של הסרט הייתה בהשתלת האירוע של יוסי לפר שקיבל את עיטור הגבורה על הלחימה בתאן ינוש במלחמת ששת הימים.

לסיכומו של עניין, הפלוגה **חוותה חוויה אמיתית** בשמשה כגיבור משנה בקטע קצר של סרט איכותי ובעיקר הרוויחה ציוד אישי חדש.

כמו כן קיבלנו **מגן** הוקרה והרבה מילות תודה.

מלחמת הקליטה בחופי המגדלים 1967 - 1970 מודר שרון 79 - הטיבה 401

כוחות צה"ל מפוזרים ומעלים באש את בתני הירוקה, מכלי הנפט, מפעלים של דשנים ומפעלים פטרומימיים באזור סכרץ ס' אף.

חיילים במחזור מאי 1968 במדור תולענות בבית ספר לשדיון אגוסט 1969.

חיילים במחזור מאי 1968 במדור נהלים בבית ספר לשדיון. אגוסט 1968.

חיילים מלוחמת אוויר במסיבת עם הציבור, מלחמת ששת הימים

מסלולים מלוחמת אוויר במסיבת עם הציבור

טנק מפלוגה אי בצמיים באזור ביר זכפת.

צוות טנק 4 מפלוגה זי בצמיים. מימין שאול גולבלט, יעקב שבבו ויהודה ברזל.

מימין לשמאל: יעקב, ראשי"ק בני גנץ, חז"ל דודר, ל' יוסף סימור בלוגר, ג' בנטו ג

סאפן (מימין) מרשל שקר, שמואל לו בום ויצחק לו יחיאל ספלטה ג' בנטו ג

תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה

תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה תמונה

מטוויים בבנייה על קו תעלת סואץ

כחלק מהחגיגה בחיל הים, 1970. גוד צ'ינגן 79. תעלה 191.

תמונת מטוס החלפת מטוסים שנעלה בחודש ספטמבר באיזה בביר נאגפה.

מאמצע חודש ינואר 1969 ועד 8 לחודש מרץ 1969

לאחר כ- 3 חודשים של אימונים בפלוגות ירדה חטיבה 401 לקו התעלה להחליף את חטיבה 14 שנמצאה שם. גדוד 79 ירד לגזרה הצפונית והמרכזית של התעלה. פלוגה א' ירדה לגזרה הצפונית של התעלה לאזור קנטרה. לאחר כשבועיים היא עלתה למפקדת גדוד 195 במחנה בלחה והקימה שם מאהל אוהלים. פלוגה ב' ירדה למחנה טסה בו נמצאה מפקדת הגדוד ושימשה עתודה לפלוגות א' ו ג'. בין היתר, מט"קים וצוותים מהפלוגה היו מחליפים מט"קים וצוותים בפלוגה א' ובפלוגה ג' שיצאו לחופשות.

פלוגה ג' ירדה לגזרה המרכזית של התעלה והייתה אחראית על הגזרה ממעוזי הפירדאן בצפון, דרך מעוזי איסמעיליה, טו-סאן, מעוז הלשון ועד מדרום למעוז דואר סואר הדרומי. בפלוגה חלק מהטנקים נמצאו במחפורות מאחורי סוללת סוללת עפר ורשת הסוואה פרושה מעליהן. חלק מהצוותים ישנו במחפורות קטנות ליד מחפורת הטנק וחלק ישנו באוהלים לצדי הטנקים. בחלק ממחלקות הטנקים היו מטבחים קטנים מפתים. הצוותים היו מקבלים הספקה מהגדוד פעמיים בשבוע ירקות, פירות, בשר ומבשלים לעצמם את האוכל.

הפעילות של צוותי הטנקים בבוקר הייתה לצפות לעבר הצד המצרי ולרשום תנועות חריגות של הצבא המצרי. בלילה היו שומרים בזוגות 3 שעות רצוף ותמיד ערים לכל רשרוש שמא כוחות מצריים יחצו את התעלה. החושך בלילה היה "חושך מצרים" וקשה היה לראות למרחק ושמעו בעיקר את העכברושים הענקים שהסתובבו בשטח. בקו התעלה היה שקט יחסית ובמעוזים עבדו בקצב מזורז לגמור את הבטייה. ניתן היה להסתובב בחלק מהמעוזים בחופשיות ולרדת לשפת התעלה.

"טנק 4" וטנק 4א' מפלוגה ג' נמצאו במרחק קטן אחד מהשני ב"ולס 2" על קו התעלה באיסמעיליה. בבוקר הייתי יושב בעמדת תצפית על גבעה עם משקפת גדולה ורושם תנועות של הצבא המצרי במידה והיו. לאורך כל היום התחלפנו אנשי הצוות בעמדת התצפית. בלילה ישנו במחפורת קטנה עם 3 מטות כאשר בלילה היינו שומרים בזוגות 3 שעות רצוף בין הטנקים עד לאזור קו המים במטרה לזהות אם חדרו חיילים מצריים.

בדרך כלל שמרתי עם חברי שרגא ריכטר מטנק 4א'. היינו לבושים ב"שילים" מעילים ארוכים כי היה קר מאוד בלילה. כל זמן השמירה היינו שומעים רעשים וחרחרורים ואמרנו "בטח אלה סודנים". לא הצלחנו לראות דבר. מדי פעם היה קופץ איזה עכברוש גדול בצווחה שהקפיצה אותנו. השמירה הייתה מאוד מעייפת כאלו הזמן עמד מלכת.

יום אחד אני מקבל אחר הצהריים המאוחרות חבילה מהבית. הנהול בין אנשי הצוותים היה, שכאשר חבר מקבל חבילה מהבית הוא משתף את כולם בדברים טובים שהיו בחבילה. היות וזאת כבר הייתה שעה מאוחרת החלטתי שנפתח את החבילה למחרת בבוקר ונתענג על הדברים שמשלחו לי. שמתי את החבילה על שולחן קטן שהיה במחפורת והלכתי לישון.

למחרת בבוקר כשקמתי אני מביט לעבר השולחן ולא רואה חבילה אלא רק חלקי קרטון מפוזרים במחפורת ובנוסף אחת מהמגליים שלי אכולה בלשון הנעל. מיד קלטתי שהעכברושים חגגו בלילה על החבילה ועל הנעל. יצאתי מהמחפורת וכינסתי את יתר החברים וסיפרתי להם על כך. כמובן שכולנו כעסנו. שאלתי אותם: למי יש הצעות כיצד לפתור את בעיית העכברושים. הועלו כמה הצעות עד שנהג הסגן שמואל טובים העלה הצעה מקורית שהתקבלה על כולם. ההצעה הייתה לשפוך דלק לתוך החורים שנמצאו ליד המחפורת שבהם התרוצצו העכברושים ולהדליק אותם. שככנו דלק והתרחקו מעט מהמקום ושמואל הדליק את החורים ומיד רץ לאחור. לא עברה דקה ושמענו חרחורים וציצים ולפתע עפו באוויר כמו טילים עכברושים מהחורים כשחלקם נראו כלפידים דלוקים. זה היה מחזה שהשאיר אותנו פעורי פה. לאחר כמה דקות הסול נרגע. מאותו היום שמענו פחות את העכברושים באזור."

במעוזים שהיו על סף גמירה, נמצאו מפקדי וחיילי פלוגת החרמ"ש, הנח"ל הנח"ל המוצנח, גולני וצנחנים. במעוז הלשון (נצר) על שפת אגם תמסח נמצאו גם חיילים מחיל הים וקצין תותחנים שסופח למעוז.

האחריות של הגדוד הייתה מצפון למעוז הפירדאן הצפוני ועד מדרום למעוז חובל. מפקדת הגדוד עם פלוגת המפקדה נמצאה במחנה טסה.

יש לציין פה שתפקידו של המג"ד רס"ן ינוש בן-גל בקו התעלה לא הסתכם רק בפקוד על פלוגת הטנקים אלא הוא היה אחראי על כל הגזרה המרכזית של התעלה. זה אומר שהיו כפופים אליו חיל הכוחות בגזרה החל מהחיילים במעוזים, פלוגת הסיוור, דרך חיל ההנדסה, חיל התותחנים ועוד.... וביכולתו להפעילם בהתאם לצרכיו.

באזור טו-סאן בגזרה המרכזית, המצרים ירו מידי פעם לעבר החיילים היות והחיילים נמצאו בשטח חשוף. בהתאם לכך התקבלה החלטה במפקדת הגדוד שיש להעביר את מחלקת הטנקים שבטו-סאן לתעוז נטוש הנמצא דרומית למקום שבו הם נמצאים על מנת להגן על החיילים מהירי של המצרים. החיילים פירקו את האוהלים והעמיסו אותם על משאית פתוחה יחד עם כמה חביות ונעו לעבר התעוז.

המ"מ נהג ברכב ויחד אתו נמצאו עוד 3 חיילים: תוך כדי נסיעה עלה הרכב על מוקש. כתוצאה מהפגיעה נפצעו בינוני עד קשה, החיילים עווד (פרד"י) כהן וזאב שכטר. עוד חייל עם המ"מ שמאי שיינפלד נפצעו קל עד בינוני.

כשנודע הדיווח על האירוע למג"ד, הוא הגיע מיד עם מסוק למקום ופינה את שני החיילים שנפצעו בינוני עד קשה לעבר מחנה טסה. משם הוזנק מסוק ופינה אותם לביר גפגפה ומשם הם פונו במטוס לבית חולים בארץ וחייהם ניצלו. למחלקה הגיע המ"מ סג"ם חיים קפלן מפלוגה ב' שנמצאה במחנה טסה להחליף את המ"מ שמאי שיינפלד.

באחד הימים הגיעו כמה מחברי להקת חיל-הים לאזור צומת איסמעיליה והופיעו בשירה בפני מספר חיילים ממעוזי איסמעיליה וחיילים מפלוגה ג'.

בתאריך 28 לפברואר ביקר שליט מצרים הנשיא גאמל עבדול נאצר בקו התעלה והשמיע מאום בפני החיילים המצריים על "שלב חדש מול ישראל" – חידוש האש.

חילובים ממל"גה או במחנה בלוצה.

מגדל המרחלים בו נמצאה מל"גה או במחנה בלוצה.

מטי"קים, חיילים וחילי החוליה הטכנית מפלוגה א' במחנה בלוצה

צוות מפלוגה א'. מימין נראים נבי דויטש, יורם לוי ויחזקאל עבד.

יהודה בריל מימין ויעקב שבבו מטנק 4 מפלוגה ג' ביולס 2" באיסמעיליה.

מחלקה 3 מפלוגה ג' שהייתה ביולס 3" בטו- סאן עם המ"מ חיים קפלן שנראה בשורה הראשונה ראשון משמאל.

הח"ט 101 - 29.12.1957 - 1962 (פרק 1) - 101.101.101

הח"ט 101 - 29.12.1957 - 1962 (פרק 1) - 101.101.101

העצמת הקרבות

מתאריך 8 למרץ 1969 ועד סוף חודש אפריל 1969

"בתאריך-8 למרץ ביום שבת בצהריים הייתי באזור המחפורת בו ישן צוות הטנק ב'ולס 2" כשראיתי את המ"מ אליעזר לסקי מפקד הטנק שלי מגיע ברגל ממעוז איסמעיליה הדרומי לכיווני על פי צעדיו ומבט פניו הבנתי שמשוה קרה. הוא פנה אלי ואמר: לך תקרא לשאר הצוות כי אני רוצה לעדכן אתכם בכמה דברים. הלכתי לכיוון הטנק וקראתי ליעקב שבבו ושאלו גולבלט לבוא. לוסקי בפנים רציניות אומר לנו "התקבלה ידיעה מודיעינית במפקדת הגדוד שהועברה לכל הטנקים בגזרה שלנו וכן למעוזים שהמצרים עומדים לפתוח בשעה 18.00 בהפגזות ארטילריות לכל אורך קו התעלה. בעקבות כך תתחילו לארגן לאט את כל הציוד שבמחפורת על הטנק ותקפלו את רשת ההסוואה מהטנק. אנחנו נבוע מעבר לצומת איסמעיליה ונהיה מוכנים בטנק לקראת ההפגזות. אני בינתיים ניגש לטנק 4'א' ואעדכן את המט"ק ואת הצוות". לוסקי ניגש לטנק 4'א' ואנחנו הצוות שוחחנו בינינו ולקחנו את הדברים שהוא אמר ברצינות.

לקראת השעה 16.30 בערך הצוות בטנק מוכן עם כל הציוד ולוסקי מכוון את הנהג יעקב שבבו לצאת ממחפורת הטנק ונחנו מתחילים להתקדם לעבר צומת איסמעיליה כשטנק 4'א' נע אחריו ברוח. כק"מ מזרחה מצומת איסמעיליה ומעט מדרום לוסקי פונה בקשר לנהג יעקב שבבו ואומר לו לעצור. לאחר מכן פונה לוסקי למט"ק 4'א' בקשר ומכוון אותו שיעמוד עם הטנק כ- 60 מטר דרומית לנו ולדומם מנוע. גם אנחנו מדוממים מנוע. הצוות יחד איתי מנסה לברר עם לוסקי מה בדיוק עומד לקרות ואם אנחנו עלולים להיפגע. לוסקי אומר לנו שהוא לא יודע מה כמות ההפגזות תהיה ומנסה להרגיע אותנו ואומר שיהיה בסדר ולא יקרה לנו כלום כי אנחנו מוגנים בטנק.

השעה בערך 17.30 והצוות עם המ"מ מדברים ומנסים להעביר את הזמן עד לשעה 18.00. בשעה 17.45 לוסקי אומר לי וליעקב שבבו לסגור מדפים וגם הוא סוגר את מדף המפקד.

בשעה 18:00 בדיוק נפתחה הפגזה ארטילרית כבדה לכל אורך קו התעלה. מאות פגזים בקוטר 122 מ"מ ו 160 מ"מ נחתו על המעוזים וכן על האזור בו שהו הטנקים.

אני לא אשכח את הערב הזה. אני מסתכל על לוסקי ועל שאול ואני רואה את הדאגה בפניהם. כמובן שגם אני מודאג. אני שומע את שריקות הפגזים ואת רעש הנפילות שלהם בסביבות הטנק והסנק מתנדנד כמו עלה ברוח. זה לא מפסיק. וכל הזמן המחשבה שבסופו יפגע אחד הפגזים בטנק ומה יקרה. ההפגזה נמשכה כ-3 שעות ברציפות. לאט לאט אני לומד שברגע ששומעים את שריקות הפגז סימן שהפגז עבר אותנו. בפנים הטנק אנחנו מנסים לשוחח על כל מיני דברים על מנת להתנתק מההפגזות אבל לא מצליחים. בחוץ כבר חושך ואנחנו שומעים איזשהו שקט, שנראה נפסקו ההפגזות. אני ולוסקי פותחים בזרירות קצת את המדפים להסתכל החוצה. אני מזהה לא רחוק מאתנו מכתשים ענקיים (פגזים של 160 מ"מ) שאפשר להכניס לתוך כל מכתש כזה טנק.

לוסקי יוצר קשר עם טנק 4א' ושואל מה המצב אצלם והמס'ק עונה שהכול בסדר. לוסקי אומר לו להניע את מנוע הטנק ולנסוע ללא אורות אחרי. לאחר מכן לוסקי פונה בקשר לנהג ואומר לו להניע את המנוע לא להדליק אורות ולהרכיב את ה"קרנף" (מכשיר לראיית לילה) ומכוון אותו. אני עומד על כיסא הטען ואנחנו נעים עוד כק"מ מזרחה ומצפון ושם אנחנו חונים בחניית לילה כשלידנו טנק 4א'."

זהו למעשה התאריך בו נפתחה באופן רשמי מלחמת ההתשה. מלחמה שהתגברה מדי יום ביומו ותבעה מאות החגים, אלפים שנפצעו קשה, בינוני והלם-קרב.

בפלוגה ג' התקבלה פקודה לעלות למחרת בבוקר לעמדות ירי באזור הפירדאן, איסמעיליה, טו- סאן ובדואר סואר ולהשיב באש תותחים לעבר מטרות בולטות בשטח, כלי רכב משוריינים, משאיות, מטרות של טנקים, עמדות של טילים נגד טנקים, עמדות תצפית ולמטרות שסומנו מראש בצד המצרי.

"טנק 4 עלה בבוקר לעמדה ירי כ- קילומטר מאחורי צומת איסמעיליה ומעט מצפון. המ"מ אליעזר לוסקי צווד את התותח וכיוון את התותחן שאול גולבלס "אתה רואה את הבית חולים החדש הנוש? שאלו: כן. משמאל אומר לוסקי יש את בית החולים הישן הנוש אתה מזהה? שאלו: כן. לאחר מכן יש את בית המלון הלבן הצר והארז אתה מזהה? שאלו: כן ואחר כך את מגדל הפים. אתה מזהה? שאלו עונה לו: כן. לוסקי אומר לו: בכלום יש עמדות של חיילים מצרים. אני אכוון אותך לעבר המטרות אני רוצה לראות פגיעות". אני טוען את הפגז ושואל מכוון ומתחיל לירות. אני טוען שוב ולוסקי מתקן את שאלו בטוחים והוא מצליח לפגוע במטרות. לוסקי אומר לשאול כל הכבוד תמשיך ככה.

אנחנו יורים כמעט בטן מלאה של פגזים ונמצאים באותה עמדה אש יותר מחצי שעה. לאחר הירי למטרות, לוסקי מזהה משאית עם חיילים נעה בצד המצרי על כביש התעלה. הוא פונה לשאול ואומר לו: שאלו אתה רואה את המשאית? שאלו עונה לו: כן. תפגע בה אני טוען את הפגז. שאול יורה ומחטיא מדווח שהחיילים קפצו מהרכב ובורחים. לוסקי אומר לשאול: תפגע במשאית? אני טוען עוד פגז שאול יורה ומחטיא. לוסקי מסתכל במד- טווח. מסביבנו שקט ואז אני שומע מין רחש כמו זמזום שהולך ומתגבר ומזהה מתא הטען חוטים צהובים מסתלסלים סביב האנטנה בצד המפקד ושומע חבטה בחול.

אני פונה ללוסקי ומספר לו. לוסקי ואני מוציאים את גופנו לאט מהטנק ורואים כבלים צהובים סביב האנטנה בחלק התחתון בצד המפקד וטיל שחור קטן שמנמן עם כנפים כ 5 מטר מאחורי הטנק. (התברר שזה היה טיל מסוג "שמל"). אני מסתכל אל לוסקי והוא מסתכל אלי ושנינו בהלם כמה שניות. לוסקי מיד מתעשת ופונה ליעקב שכבו הנהג בצעקה: סע אחורה!! אנחנו נוסעים אחורה בזריזות לא לעלות על הטיל מסתובבים ונוסעים כ- 2 קילומטר בשטח נמוך להתחמש בפגזים ליד משאית תחמושת ומשם לעמדות אש להמשך הירי לעבר הצד המצרי במשך כל היום. בסופו של אותו יום התקיימה שיחה של הצוות עם המ"מ על כך שהיה לנו מזל גדול שלא נפגענו."

למחרת התקבלה הודעה משמחת בפלוגה ג' שנמצאה באיסמעיליה. כתוצאה מהירי יום קודם על ידי טנק מ"פ, טנק 4, טנק 2 והארטילריה שלנו באזור איסמעיליה נהרגו הרמטכ"ל המצרי **עבד אל מונעם ריאד** וקבוצת קצינים בכירים שהיו בעמדת תצפית לעבר כוחותינו.

מפלוגה א' שנמצאה במחנה בלזה יצאו מדי פעם בבוקר מספר טנקים לעבר קו-התעלה ועלו לעמדות ירי מדרום לקנטרה והשיבו בירי תותחים לעבר מטרות מצריות ולעבר מטרות שמומו מראש. לקראת ערב הם חזרו למחנה-בלחה.

הארטילריה המצרית המשיכה להפגיז את המעוזים וכן את טנקי הפלוגות. כמו כן המצרים ירו טילים נגד טנקים מתקדמים מתוצרת רוסית שנקראו "שמלים" המונחים על ידי כבלים ותצפיתן אולם אף טנק לא ניפגע. הטנקים עלו לעמדות ירי והשיבו אש ופגעו במשגרי הטילים ובעמדות מצריות קרוב לקו התעלה וגרמו לאבדות קשות אצל המצרים.

מפלוגה ב' שנמצאה במחנה טסה ירדו מידי יום מספר טנקים לאזור הפירדאן, ואיסמעיליה והשתתפו בלחימה לעבר מטרות מצריות ולעת ערב עלו הטנקים חזרה למחנה טסה.

בימים הבאים הארטילריה המצרית הפגיזה ביתר עוז את המעוזים ואת כוחות הטנקים. הטנקים המשיכו לעלות לעמדות ירי והגיבו בירי לעבר מטרות בשטח וגרמו לנזקים קשים בצד המצרי. הצוותים אכלו מנות-קרב ושנו בתוך הטנקים תוך כדי שמירה ימים ארוכים.

חיל התותחנים שלנו הגיב בירי ארטילרי לעבר מקורות הירי, אולם למצרים הייתה עדיפות מבחינת קני ארטילריה. כתוצאה מכך חיל האוויר שלנו נכנס לפעולה והפציץ את עמדות הארטילריה. המצרים הזניקו מטוסים וקרבות אוויר נערכו מעל התעלה. הטייסים שלנו הצליחו להפיל את המטוסים המצריים. מדי פעם ניסו מטוסים מצריים לחדור לעומק סיני אולם הם הופלו על ידי מטוסינו.

המצרים ניסו שיטות חדשות לפגוע בחיילי המעוזים. הם העלו צלפים על מבנים גבוהים וגם על צמרות העצים וצלפו בחיילי המעוזים. הם מקראו בפי החיילים "קופים". אלה הצליחו לפצוע ולהרוג חיילים. צה"ל בתגובה גייס יחידות צלפים ואלו התמקמו במעוזים ובקרבת הטנקים. הם התארגנו מחדו מרחקים, כיוונו והצליחו לפגוע בכמה צלפים המצרים.

בתגובות צה"ל נגרמו נזקים כבדים לבתי הזקוק בעיר סואץ וכן למתקנים צבאיים במצרים.

עם תחילת המלחמה הוסבו מספר טנקי "סטאלין" עם תותח בקוטר 122 מ"מ שנלקחו שולל במלחמת ששת הימים לירי ארטילרי.

שני טנקים כאלה הוכנסו למעוז פליקן ועוד שני טנקים הוכנסו למעוזי טמפו בגדרה הצפונית של התעלה. בנוסף הוכנסה גם מרגמה אחת של 120 מ"מ לכל אחד מהמעוזים. בהמשך הלחימה הקשה הוחלפו המרגמות במרגמת 160 מ"מ.

"האירוע התרחש ביום שבת בחודש מרץ 1969. לאחר כמה ימים רצופים של תקריות-אש באזור איסמעיליה היה שקט יחסית באותו היום ובמצאנו כ-2.5 ק"מ מקו התעלה. לקראת הצהריים הגיעו לטנק צוות של 2 אנשים שהתברר שהם מ"גל-צה"ל" שבאו לראיין אותנו. לאחר שראיינו את שאר הצוות הם פנו גם אלי. השאלה הראשונה ששאלו אותי הייתה אם ההורים שלי יודעים שאני נמצא בקו התעלה. עייתי להם שאני לא מספר להורי על השרות שלי בסיני אלא מספר להם שאני משרת בדרום הארץ על מנת לא להדאיג אותם. רק לאחי הבכור סיפרתי על השרות שלי. נשאלו עוד מספר שאלות אולם אני לא זוכר אותם. לבסוף ביקשו ממני לשלוח ד"ש עם שר. מסרתי ד"ש לאחי ולהורים. צריך לזכור שבאותם הימים היו מעט מאוד טלוויזיות לאנשים ורוב האזרחים היו קשובים בעיקר לרדיו. לאחר כחודש עלתה המחלקה למחנה סטה להתרעננות. באחד הימים התקשרתי הביתה ודיברתי עם אחי הבכור. דבר ראשון שהוא אמר לי היה, שהוא זיהה את הקול שלי ברדיו ומאוד שמח על הדברים שאמרת והוא לא מספר להורים על שרותי בסיני על מנת לא להדאיג אותם. כאלו היו הימים אז....

בתאריך - 17 למרץ בגזרה הדרומית של התעלה שבו נמצא גדוד 46, נמצא המ"מ סג"ם בצלאל (צאלי) הלפרין מפלוגה ז' באזור האגם המר עם מחלקת טנקים במטרה לאבטח את חיילי חיל ההנדסה ומפעילי הטנקטורים בעבודתם בחיזוק הביצורים באזור קו התעלה. לאחר שהמצרים במשך כמה ימים רצופים הפגינו בירי ארטילרי את האזור.

המצרים שניצלו הזדמנות לפגוע בחיילי צה"ל מצלחים על ידי צלף מצרי הורה כדור ירי לפגוע במ"מ בצלאל הלפרין. צאלי פונה לבית חולים במצב קשה ונאבק במשך שלושה ימים על חייו כשהוא מחוסר הכרה ובסוף הוא מצא את מותו. סג"ם בצלאל הלפרין גויס בחודש נובמבר 1966 והוצב לחיל השריון. הוא הגיע לגדוד 79 בראשית שנת 1967. הוא לחם במלחמת ששת ימים כנהג טנק בפלוגה ג'. בסיום המלחמה נשלח לקמ"ט ומשם המשיך לקורס קציני שריון. בסיום הקורס הוצב בגדוד 46. מפקדו כתב עליו "ראיתי בו אדם וקצין הנכון לכל אשר ידרש הוא ידע להעריך נכונה את כוונת אחריותו - אחריות לכל אדם".

באחד הימים בהם השתרר שקט יחסית הגיע נשיא המדינה זלמן שז"ר לביקור באזור איסמעיליה כשהמג"ד ינוש בן גל יחד עם הסמג"ד עמרם מצנע, המ"פ רמי כהן והמ"מ יוסי רגב (ברגנר) ליוו אותו. הוא ביקר במעוזים ושוחח עם לוחמי המעוזים ולוחמי השריון ועודד את רוחם.

המג"ד ינוש בן גל מספר: האירועים היו בחודש אפריל 1969. היו כמה ימים של שקט והרמטכ"ל חיים בר-לב הגיע לקו התעלה ואני מלווה אותו למעוז-הלשון. כשהגענו למעוז שאל אותי הרמטכ"ל מהי התרגולת כשהמצרים מפגיזים בירי ארטילרי את המעוז. אני עונה לו שישנם מספר חיילים בתצפית בתעלות הקשר לעבר התעלה מחשש לפשיטה של כוח קומנדו על המעוז. כשהוא שמע את הדברים הוא אמר לי "מהיום והלאה כשישנה הפגזה ארטילרית על המעוז כל החיילים נכנסים לתוך המעוז ומשחקים "דוקים". אני העברתי את ההוראה למפקד המעוז.

לאחר כשבועיים בערך פתחו המצרים בלילה בהפגזה ארטילרית על מעוז הלשון. בחסות ההפגזה חצה כוח קומנדו מצרי את התעלה ונכנס לתעלות הקשר עם נרות עשן והתקרבו לכניסה של המעוז. מפקד המעוז שזיהה את המצרים בפתח המעוז יצר קשר איתי וסיפר לי על האירוע.

נתתי פקודה למפקד המעוז לסגור מיד את כל האשנבים והדלתות והפעלתי את חיל התותחנים להפגז את המעוז (אש על כוחותינו) כמו כן נתתי פקודה למ"פ ג' רמי כהן שנמצא באזור מעוז איסמעיליה להגיע מיד למעוז ואני עליתי על הג'יפ ונסעתי מיד למעוז.

בינתיים הגיע טנק המ"פ למעוז ועלה על הסוללה ולא זיהה את הכוח המצרי. "כשהגעתי למעוז עם הג'יפ עצרתי כמטר לפני מטעני צד שהטמינו החיילים המצרים שנסוגו. בסריקה שעשיתי עם מפקד המעוז, גילתי שהחיילים המצרים לקחו איתם מקלע "מאג", את דגל ישראל ומפה. בנוסף גילתי תרמילי כדורים של רובי קלצ'ניקוב ואספתי אותם.

למחרת הזמין אותי המח"ט אל"ם ששון יצחקי כדי לוודא אם בכלל הייתה תקיפה של כוח קומנדו מצרי על המעוז ואם היה צורך להפעיל את חיל התותחנים. אני מראה לו את התרמילים של כדורי הקלצ'ניקוב שאספתי מהמעוז ומספר לו שהמצרים גם הטמינו מטעני צד ולקחו מקלע "מאג" דגל ומפה. ששון שהיה חשדן בקשר לתרמילי הכדורים של הקלצ'ניקוב שהבאתי החליט להרויח את רובה הקלצ'ניקוב שהיה צמוד אלי אם לא אני הוא זה שיריתי את הכדורים. כמובן שלאחר מכן הוא האמין לכל מה שסיפרתי.

מובא פה סיפורם של יעקב (יענקל'ה) פורת, יעקב סיון (סטחי'ר) וראובן קניאז:

בתאריך - 20 לאפריל בגזרה הצפונית שבה נמצאת פלוגה א' מגדוד 79 ירדה מחלקה 1 ממחנה בלוחה השכם בבוקר לעבר קו התעלה על מנת ליזום תקריות אש ולפגוע במשאיות תחמושת מצריים שאמורות היו לעבור מאזור קנטרה צפונה. טנק 1 עם המ"מ יעקב פורת (שהגיע להחליף את המ"מ דב מאליק שיצא לחופשת שחרור) והצוות: יעקב סטחי'ר, שלום גוואסה ואלי לבן. וטנק 1ב' עם המט"ק חיים נפרין והצוות: ראובן קניאז, יעקב מזרחי ועקיבא קטרו ירדו לאזור שבין המעוזים: 4א' ו 4ב'.

אלו המעוזים שנמצאו מצפון לקנטרה. יש לזכור שעד לאירוע הזה הגזרה מקנטרה צפונה הייתה שקטה יחסית היות ומשני צדי התעלה היה רק כביש אורך בין הסוללה והימה והביצות. תקריות האש היו מדרום לקנטרה. בהגיעם לאזור עלו הטנקים לעמדות ירי ופתחו באש לעבר הכוחות המצריים. הם הצליחו לפגוע במשאיות מצריות עם תחמושת שהתפוצצו וגרמו לזיקוקים כמו ביום העצמאות, בכלי רכב קלים וכבדים שנגעו על הדרך בצד המצרי ובעמדת קומנדו מצרית שהושמדה. כתוצאה מכך נהרגו עשרות חיילים מצריים ועוד עשרות נפצעו. התנועה מקנטרה שותקה עד לכיוון פורת סעיד. לקראת ערב נכנסו 2 הטנקים למעוז 4א'.

המצרים ביקשו הפסקת-אש מהאו"ם כדי לפנות את ההרוגים והפצועים מהשטח והם קיבלו אותה. בחסות הפינוי והחשכה ניצלו כוחות קומנדו מצריים את הפסקת האש ונצו את התעלה בלילה והניחו מוקשים ומטעני חבלה לאורך הציר המוביל למעוז.

למחרת בבוקר התקבלה פקודה לטנקים לצאת מהמעוז חזרה למחנה בלוחה. ראשון יצא לדרך המט"ק חיים נפרין מטנק 1ב'. טנק המ"מ של יעקב פורת יצא אחריו. תוך כדי נסיעה לא רחוק ממעוז 4א' עלה הטנק של המט"ק חיים נפרין על מוקש רב עוצמה. כתוצאה מהפגיעה עף המט"ק עם הצריחון לעבר הביצה והוא נפגע ברגל באופן בינוני. הטנק נפגע קשה בגחון וחלקו נקרע אולם הצוות לא נפגע. המצרים שזיהו את האירוע פתחו בירי מרגמות לעברם אולם אף אחד לא נפגע. טנק המ"מ שנמצא מאחור הבחין באירוע וחש לעזרתו. בהגיעו למקום הוא הכניס את הצוות לטנק שלו ונצמד לסוללה על מנת לא להיפגע והודיע בקשר למפקדה על פגיעתו של המט"ק ועל האירוע.

במעוז 4א' זיהו המפקדים את האירוע ונשלחה כיתת חיילים כדי לעזור לצוותי הטנקים. המצרים הגבירו את הירי והחיילים נאלצו להסתגר מאחורי הטנק. היות והיו פרוצות בטקעים מסוימים של סוללת העפר הציבו המצרים נ"ט וירו לכל מי שהתקרב. עם רדת החשכה הציבו הצוותים והחיילים מארב לילה מסביב לטנק מחשש שכוחות מצריים יפשוטו עליהם. לקראת שחר חזרה כיתת החיילים למעוז.

למחרת בבוקר נשלחו 2 ג'יפים ממגזנים של האו"ם מקנטרה יחד עם קצין קישור ישראלי לעבר ציר טמפו. בהגיעם לטנק המ"מ הם העלו במהירות לג'יפ את המט"ק הפצוע חיים נפרין ויצאו חזרה לכיוון קנטרה. לכל אורך הדרך ירו המצרים לעבר הג'יפים אולם לא הצליחו לפגוע בו והוא הגיע בשלום לקנטרה.

ביום למחרת שמעו אנשי הצוות בטנק המ"מ על נפילת מטוס וטייס ישראלי בתקופה בירדן. יעקב המ"מ, ביקש מהצוות לנסות להאזין להודעות על שם הטייס שנפל. בחדשות של השעה 17:00 אחה"צ נמסר השם של הטייס והתברר שזה היה אחיו של יעקב פורת. לאחר קבלת הידיעה מהרדיו ביקש המ"מ וקיבל אישור להתפנות למוצב 4א'. הוא נכנס למעוז עם הטנק מבלי שהוא יפגע. באותה שעה היו במעוז 2 פצועים שנפגעו במהלך היום, קצין או"ם שעלה עם רכבו על מוקש ליד המעוז וסמל המוצב שהלך לרכב האו"ם כדי לקחת ממנו מים למעוז ועלה על מוקש נעל. עם רדת החשכה הוזק מסוק בל מסוג 205 יחד עם חיילי סירת מובחרים לפינוי הפצועים והמ"מ. על מנת שהמסוק לא יתקרב לתעלה ולאזור שהיה תחת אש, התארגנה במעוז כיתה שכללה 8 חיילים לשאת שתי אלונקות עם פצועים, קשר ומפקד ואליהם הצטרף גם המ"מ. בערך בשעה 20:00 יצא הכוח מהמעוז והלך רגלית לכיוון מזרח. השטח היה כולו ביצתי. לאחר כחצי שעה הפכה הביצה לטובענית מאוד ונושאי האלונקות שקעו ולא יכלו ללכת יותר. המסוק נאלץ להגיע אליהם (מאוד קרוב יחסית לתעלה המופגזת). משנת המסוק לא הצליחו החיילים להעלות עליו את הפצועים והמסוק קיבל הוראה להתפנות באופן מדי וללא הפצועים ורק המ"מ יעקב פורת עלה עליו. משם המריא המסוק לעבר מחנה בלזה. לאחר כשעתיים חזר המסוק לשטח שנית ופינה את הפצועים לעבר מחנה-בלזה.

יעקב סיון (סטרויר) התותחן לקח פיקוד על הטנק והצוותים. יום אחד הוא עלה עם התותחן ראובן קינאז לעמדת ירי והשיב אש לעבר המצרים שירו לכיוון המעוז. לאחר כמה ימים נמרו האוכל והמים במעוז. הודעה על כך הועברה למפקדת הגדוד בבלזה ומשם הועברה לחיל האוויר. מסוק נשלח מעל הביצות קרוב למעוז 4א' חזק תבילות אטומות למים עם בקבוקי מים, בגדים וסיגריות. קבוצה של צנחנים יצאה בלילה מהמעוז לביצות והביאה את התבילות למעוז מבלי להיפגע.

יהושע חן (חטה) מספר: טנק 1א' בפיקודי עם הצוות ישראלי חוכימה. צמח קריאף יוסף בודגשטיין יצא גם הוא באותו בוקר ממחנה בלזה לעבר האזור שבין מעוז 4 ומעוז 4א' על מנת לעלות לעמדות ירי ולחזום תקרית-אש. תוך כדי הנסיעה קרוב למעוז 4 אני נתקל בירי נ"ט מרגמות ואש מנשק קל לעברי. הטנק השיב אש אך נתקע בין עמדות הנ"ט שמהם יורים המצרים אלינו ולכן אין לי ברירה ואני נצמד לסוללה. אני מדווח לטנק המ"מ על מצב. התקבלה החלטה שהטנק יישאר צמוד לסוללה ועם רדת החשכה אנסה להסתובב ולהיכנס למעוז 4. עם ערב אני מנסה להסתובב בזהירות היות משני צדדיו של השביל ישנם מוקשים ומצד אחד ביצה. המצרים המשיכו לירות פגזי נ"ט לעבר הטנק אולם אנחנו לא נפגענו. הטנק הצליח להסתובב ונכנס למעוז מבלי להיפגע.

עם בוקר התקבלה פקודה מהמג"ד יוסי פלד אלי לצאת מהמעוז עם הסנק ולנוע לעבר קנטרה. אני מתדרך את נהג הסנק לעצור לפני עמדת הנ"ט בבת אחת כדי למסך את האזור עם אבק ומיד לנוע. ואכן המצרים ירו פגז נ"ט לעברנו והחטיאו. הסנק עבר את הפיתול ויצא לכיוון קנטרה. לאחר כמה עשרות מטרים של נסיעה עלה הסנק על מוקש רב עוצמה.

כתוצאה מהפגיעה שרשת החזל נפרסה מאחור והסנק המשיך לכיוון הביצה. המצרים שזיהו את הפגיעה הגיבו בירי של צלפים שנמצאו על העצים. הסנק השיב אש ממקלעים וירה לעבר החורשה וזיהיתי פגיעות בחיילים המצריים. לעבר הסנק נורו גם פגזי מרגמות אולם הם לא פגעו בנו. למזלנו הסנק המשיך לשקוע בביצה עד התובה כך שסוללת העפר הסתירה אותנו.

בשעות החשיכה התארגן הצוות לשמירה מפני כוחות קומנדו שיכלו לחצות את התעלה ובמקביל נשלחה מחלקת חיילים ממעוז קנטרה יחד עם קת"ק (קצין תצפית קדמי) לעבר הסנק שלי כדי לשמור על הצוות. תוך כדי השמירה ירו המצרים במרגמות לעבר הסנק ואני הכנסתי את הלוחמים לתוך הסנק.

לקראת השעה 04.00 הודיע מפקד הלוחמים שעליהם לחזור למעוז לפני עלות השחר והוא השאיר את הקת"ק איתי. החיילים עברו בשלום את הדרך וחזרו למעוז. בינתיים המצרים הגבירו את האש מתוך החורשה עם ירי טילים לעבר הסנק שלי. בנוסף הסנק נטה הצידה בתוך הביצה ונחשף לכיוון המצרים. יצאתי קשר עם המ"פ דובי ישראלי (דב ישראל) שחזר מחופשה ודיווחתי לו על המצב הקריטי שלנו.

המ"פ יצא יחד עם שאר הפלוגה לעברנו. כשהוא הגיע "לדרך התורכית" נפתחה הפגזה ארטילרית מצרית על הסנקים. המ"פ השאיר את שאר הפלוגה עם הסמ"פ בחיפוי ונע לעבר הסנק הפגוע תוך סיכון חייו והצוות. אנשי הצוות היו: אברהם קובר, ציון אלקובי ושאלו שגיב. ברגע שהתקרב הסנק לסנק הפגוע, המצרים הגבירו את הירי וגם ירו טילי "שמל" לעבר הסנק שפגעו באנטנות. הקת"ק יצא ראשון מהסנק הפגוע בריצה ואחר כך הצוות לעבר סנק המ"פ משאחורון עזבתי אני יחד עם מפה והצלחתי להיכנס לסנק תוך כדי נסיעה. כל האירוע נמשך כמה דקות כשהסכנה הייתה שגם סנק המ"פ יפגע. הסנק עם כולם נע לכיוון קנטרה מבלי להיפגע. שם ירד הצוות יחד עם הקת"ק ונשלח רכב על ידי המג"ד שאסף אותנו למתנה בלוחה. כשהגענו למתנה בלוחה התקבל דיווח מאזור התעלה שהמצרים הצליחו לפגוע בסנק שלי והוא עלה בלהבות.

בסיכום האירוע ניתן לומר שהמ"פ דובי ישראלי (ישראל) סיכן את עצמו והצוות וגילה מנהיגות ואומץ לב שעה שחילץ תחת אש חמישה חיילים. כשבוע לאחר האירוע הגיעו למתנה בלוחה מפקדים מהמטה הכללי יחד עם הרמטכ"ל לתחקר את האירוע.

בחודש אפריל בגזרה הצפונית על קו התעלה נוצרו פרצות גדולות בסוללות העפר והמצרים הצליחו לפגוע בכל מי שהתקרב על ציר- סמפס. הסגר על הכניסה והיציאה לתוך המעוזים נמשך עד חודש מאי.

בחודש אפריל הוחלפו מספר טנקים מפלוגה ג' שנמצאה בקו התעלה באזור איסמעיליה בטנקים מפלוגה ב' והן עלו למחנה טסה על מנת לנוח ולהתרענן מתקריות האש הרבות בהן השתתפו מידי יום בקו התעלה.

בחודש אפריל התמנה תא"ל שלמה להט (ציץ) למפקד אוגדת סיני, האלוף אבו הטאון (ג'ון) התמנה למפקד גייסות השריון.

10 באפריל - 24 לאפריל הוטלה מצוייט בי הסכת הפסקה האש חיוני 1967 מרוטל.

מלחמת איסמעיליה של המצרים על המעוזים בגזרה הצפונית של קו התעלה

1. 2007. 10. 15. 15:00. 15. 10. 2007. 15:00. 15. 10. 2007. 15:00.

2. 2007. 10. 15. 15:00. 15. 10. 2007. 15:00. 15. 10. 2007. 15:00.

3. 2007. 10. 15. 15:00. 15. 10. 2007. 15:00. 15. 10. 2007. 15:00.

40. 1962 - 79 years ago - 1993 - 1997 eruption of the Parícutin crater

1993 - 1997 eruption of the Parícutin crater in the state of Michoacán

1991 - 1993 eruption of the Parícutin crater in the state of Michoacán

אחד הכיבושים בהם הצגה יאק, חצור נהר הצפנית על גלילת מאצ

הנה מפלטה אי יאירה למנת אי אידום לנהגיה אורה הצפנית של היום

מלחמת ההתשה בחזית המצרית 1967 - 1970 מודד שימין 79 - חטיבה 401

אחד המטוסים שהיו מביאים הספקה למעוז פליקן בגזרה הצפונית של התעלה.

אחד המשוריינים של האו"ם שהיה מעל ציר - טמפו בגזרה הצפונית

מסוף חודש אפריל 1969 ועד סוף חודש יולי 1969

בסוף חודש אפריל הוחלפה הטיבה 401 שנמצאה בקו התעלה בחטיבה 14. גדוד 79 עלה למחנה בכיר-תמדה.

עם ההגעה למחנה, החלו החיילים בפלוגות: א' ב' ו' ג' בטיפול בטנקים באופן יסודי לאחר קרבות הירי שהיו בקו התעלה. בנוסף הוענקה לחיילים דרגת רב"ט. כמו כן החליטו במפקדת גדוד להוציא פלוגה אחר פלוגה לנופש של שבוע ימים בבית השריון בתל אביב. זוהי הייתה תקופה של מנוחה, התרעננות וצבירת כוח לפלוגות המבצעיות לקראת הירידה הבאה לקו התעלה.

"באחד הימים בפלוגה ג', אסף הרס"פ עממאל שמש את כל החיילים מהפלוגה והעמיד אותם בטור. הוא הודיע לנו שהמ"פ רמי כהן שנמצע באוהל מ"פ יערוך ראיונות אתנו. כשהגיע תורי, אני נכנס לאוהל ורואה את המ"פ רמי כהן יושב ליד שולחן ולדו את הסמ"פ יוסי רגב (ברגר) ומצדיע להם. הם מצדיעים לי בחזרה. המ"פ מחייך אלי קצת ואומר לי: בריל, מה שלומך? איך אתה מרגיש? אני עונה לו: בסדר גמור. המ"פ פונה אלי ואומר: שמעתי עליך טובות מהמ"מ אליעזר לוסקי. הוא סיפר לי שתפקדת בצורה טובה מאוד בתקריות האש בתעלה. דע לך, שגם בצמ"פ שמעתי עליך דברים טובים. לאחר מכן הוא שואל אותי "איך אתה רואה את עתידך בפלוגה ובכלל." אני עונה לו ללא היסוס: אני רוצה לצאת לקורס מפקדי טנקים. אני חושב שאני יכול להיות מפקד טוב". המ"פ מחייך ומסתכל על יוסי ואני רואה שגם יוסי מחייך קצת. לאחר מכן עונה לי המ"פ "נודיע לך אם כן". אני מצדיע להם יוצא מהאוהל."

לאחר כמה ימים התבצע ארגון מחדש של הפלוגות.

שתי מחלקות מפלוגה ג' עברו לפלוגה א' ושתי מחלקות נוספות מפלוגה ג' עברו לפלוגה ב'. גם מספר מט"קים ומ"מים עברו לפלוגה ב' והקימו שתי פלוגות מבצעיות מורחבות. את פלוגה א' ואת פלוגה ב' בפלוגה א' המ"פ היה סרן דובי ישראלי (דב ישראל). הסמ"פ היה סגן דוד פרידמן בפלוגה ב' המ"פ היה סגן יוסי כהן.

בפלוגה ג' התבצעו חילופים של קצינים ומט"קים. הפלוגה קיבלה חיילים ממחזור נובמבר 1968 שהגיעו לאחר לימודים מבית ספר לשריון כדי לעבור אימונים.

המ"פ היה סרן רמי כהן. הסמ"פ היה סגן גד בונה. האימונים בפלוגה כללו אימוני צוות, מחלקה פלוגה (צמ"פ) עם ירי במקלעים ותותחים ותרגולות שונות ביום וגם בלילה. את כל מה שנלמד בבית ספר לשריון ישם בפועל באימונים אלה בפלוגה על מנת להכשיר את החיילים כלוחמי שריון.

אריה לצטר מספר: "בתאריך-8 למאי 1969 בבוקרו של אותו יום יצא מח"ט 14 אל"ם קלמן מגן לסיור במוצבי הגדרה הצפונית של התעלה. על ציר-טמפו שאנו כחיילים ב"סיירת שקד" הכרנו לפני ולפנים. אני וחבר נוסף מפלוגתנו (עמי מזן) נקראנו להצטרף לחול"ם של קלמן מגן לצורך אבטחה.

נסענו מקנטרה צפונה לאורך אותו ציר דמים שגבה קורבנות רבים של חיילים לאורך כל הציר הגבה עלינו סוללת עפר גבוהה שממנה צליפות, ירי ומעקב מצד המצרים. לעיתים החסימה הוויזואלית לא הייתה לטובתנו היות שבחסות אותה סוללה התגנבו המצרים לא אחת וארבו לצוותים שפתחו את הציר והסבו לנו אבדות יקרות. מעוזי טמפו היו הצפוניים ביותר.

למעשה היה זה מתחם גדול שממזרחו היו הביצות של חומי, ממערב לו התעלה וניתן להגיע אליו רק דרך הציר שמדרום. אותה סוללת עפר שנמשכה מקנטרה הסתיימה כ-100 עד 150 מטרים דרומית לטמפו. כלומר האזור הזה היה חשוף לחלוטין לעיני המצרים והיה ממש בקו האש. כך שהחבירה למוצב נעשתה בעיקר בלילה בגלל הסיכון לפגיעה ע"י ירי ישיר מכיוון התעלה.

המח"ט קלמן מגן החליט לפרוץ את המצור על טמפו לאור היום. התמקמו כמאתיים מטר לפני הפרצה כדי לעבור דרכה במהירות. האווירה לא הייתה פשוטה בלשון המעטה וההרגשה הייתה שאנו במטווח ברוזים. בגלל "השקשוק" (אין גיבורים, כולם מפחדים, ורק צריך לדעת להתגבר ולתפקד גם במצבי לחץ כאלה) אני התמקמתי במושב שליד הנהג, אך מיד קלמן הורה לי לשבת מאחוריו ואמר: אם יפגע בנו נ"ט הוא ישחיל אותך ואת הנהג. בדיעבד הסתבר שהוראתו הצילה את חיי. התיישבתי מאחוריו על פי התרגולת, המעו ירה מספר פצצות מרגמה

81 מ"מ לכיוון הגדה המערבית של התעלה כדי להוריד למצרים את הראש ואז הנהג "עמד" על דוושת הגז והחל"מים (היינו עם שני כלים) שיעטו לכיוון המעוז. ברד של כדורים ירד על דופן החל"ם וליווה אותנו עד שהגענו למעוז.

לאחר כשעתיים של המתנה במעוז (ביקור המח"ט), עלינו שוב על הכלים עם אותו נוהל של ריסוק והורדת הראשים של המצרים. הנהג שהיה מילואיניק היה מלא חששות (כמו ידע לקראת מה הוא נוסע), אך קלמן מגן בצורה אבהית הצליח להרגיע אותו ויצאנו לדרך.

התחלנו לנסוע עם המון חששות ותפילות בלב. יצאנו לכיוון הפרצה ושוב מטחי כדורים כמו גשם זלעפות על דופן החל"ם. פתאום נשמע קול פיצוץ אדיר ומחריש אוזניים וצעקה שהשתתקה באחת. החל"ם התמלא בעשן וסטה למזלנו והצלחם להגיע עד קצה הסוללה וממש בתחילתה ושם נעמד בשיפוע די משמעותי. היינו חמישה בחל"ם. הנהג נפגע ישירות מפגז ה- נ"ט ומצא את מותו. לפחות לא סבל יותר. כמו שחזה המח"ט, לא היית שורד אם הוא לא היה משגיח על מיקום

השיבה שלנו היות שהטיל חדר דרך הדלת הימנית עבר את הנהג ויצא דרך הדלת השמאלית. קלמן מגן נפגע באופן בינוני עד קשה ואיתו גם קצין הקשר החטיבתי שלו. שנינו מהסיירת היינו היחידים שלא נפגענו. קפצנו מחל"ם והוצאנו את שניהם החוצה לבדו. החל"ם השני המשך בנסיעה ולאחר שהבחין שנפגענו, חזר בנסיעה

לאחר העלנו את קלמן מגן לקצין הקשר שלו לחל"ם והם פתחו בדהרה לכיוון המעוז שהיה כ- 8 ק"מ דרומית לנו ומשם פונו לטיפול רפואי בארץ. שנינו, החיילים מסירת שקד התחלנו לרוץ גם לכיוון המעוז הדרומי. המצרים משום מה תארו לעצמם שחיילים עושים דרכם לכיוון דרום, היו מאד מנומסים וליוו אותנו כברת דרך לא מבוססת עם פצצות מרגמה. לאחר מספר קילומטרים הגיע מולנו זחל"ם ואסף אותנו למעוז".

שמו של הנהג המילואימניק שמצא את מותו היה רב"ט חוד (דאוד) סמי.

היות ומח"ט 14 אל"ם קלמן מגן נפצע, הוטל על מח"ט 401 אל"ם ששון יצחקי הפיקוד על פריצת ציר- טמפו. סמח"ט חטיבה 14 סא"ל אהרון פלד (פלד'ה) מפקד הכוח בשטח התקדם בליווי פלוגת טנקים זחל"מים עם צנחנים וחיל הנדסה עם טרקטורים, קרנות ומכלים לסתימת פרוצות ובלווי ירי ארטילרי בציר- טמפו. בכל פרצה הוא הציב טנקים ואלה ירו לעבר הצד המצרי יחד עם ירי ארטילרי ולאחר מכן כוח הנדסה סתם את הפרצות. על ידי פעולות אלו הצליחו לסתום את כל הפרצות ולפתוח את כל ציר- טמפו.

באחד הימים הגיעה לגדוד להקת פקוד השריון להופיע בפני כל חיילי הגדוד. ההופעה נערכה באנגר הגדול בקצה המחנה. הסולן של הלהקה אבי טולדנו שר את השיר- "אחי הצעיר יהודה" שכתב אהוד מנור לזכרו של אחיו יהודה וינר (מנור) לוחם השריון שנפל בתקרית- אש בגדוד 46 בתאריך 8 לספטמבר 1968

בחודש מאי התמנה סג"ם גבי פיקר לקצין השלישות של הגדוד. כמו כן התמנה סג"ם מרדכי (מוטי) הרמן לקצין המודיעין של הגדוד. בחודש מאי הגיעה לגדוד 79 בקבוצה של קצינים לעבור הסבה לקציני שריון. שמות הבאים היו: דב תמרי, אהוד ברק, יגאל חקלאי, עמי מורג וברוך עמית.

בתאריך 28 למאי מצאה את מותה החיילת טוראית ליאור נהרי כתוצאה מתאונת דרכים. ליאורה התייגסה בחודש מרץ 1968 והתנדבה לשרת בסיני. ליאורה זכתה להערכה רבה מכל מפקדיה וחבריה לפלוגת המפקדה.

בחודש יוני התמנה סא"ל אריה איילון (ויינברג) לסמח"ט 401.
בחודש יוני התמנה סרן יוסי כהן למ"פ המפקדה.

"בחודש יוני הודיעו לי בפלוגה ב' לשם עברתי מפלוגה ג', שאני יוצא למבדקי קצונה בתל השומר. כמובן שהידיעה שימחה אותי. הגעתי לתל השומר ושם במשך כמה ימים עברתי מבדקים שכללו פיקוד על חיילים והאצלת סמכויות, משימות בשטח כיצד להעביר חיילים ממקום למקום בתנאים מסובכים ועוד... ההרגשה שלי הייתה טובה בסוף המבדקים כי חשבתי שמילאתי את המשימות שהוטלו עלי בצורה טובה ושמעתי גם תגובות טובות מהחיילים בקבוצה. בסיום המבדקים חזרתי לגדוד".

בחודש יולי התמנה סגן יוסי רגב (ברגר) לקמב"ץ.

בחודש יולי החליטו במפקדת הגדוד לשלוח 2 מחלקות טנקים לגזרה הדרומית של התעלה לתגבר את גדוד 184 שנמצא בקו- התעלה. לגדוד הגיעו מובילי טנקים והם הסיעו אותם לגזרה הדרומית. כ- 10 ק"מ מקו התעלה ירדו הטנקים מהמובילים ומשם הם נעו לכיוון קו התעלה.

מחלקת טנקים אחת הגיעה לאזור מעוז הכפר ומחלקת הטנקים השנייה הגיעה לחניון הטנקים ב"עין-מוסא" שנמצא דרומית למעוז המחז באזור מפרץ סואץ.

בתאריך - 10 ביולי בחסות הפגזה ארטילרית מצרית קשה על מעוז המחז בגזרה הדרומית של התעלה משעות אחר הצהריים ועד לערב, חצה כוח קומנדו מצרי את התעלה בלילה צפונית למחז. המטרה שלהם הייתה לנסות לכבוש את מעוז המחז.

באותו זמן נמצאה באזור מחלקת טנקים מגדוד 46 עם טנקי ירדנים M48 (שלל ממלחמת ששת הימים) ועם המ"מ סג"ם צביקה שרמן כ- 50 מטר צפונית מערבית למעוז המחז וברוחים של כ- 100 מטר מטנק אחד לשני. הסיבה שמחלקת הטנקים נמצאה שם באותו זמן הייתה, שבמפקדת הגדוד תכננו להשתמש בתותחי הטנקים כירי ארטילרי לעבר מתקני הדלק מעבר למפרץ סואץ.

כוח הקומנדו המצרי מצליח לפגוע בפצצות בזוקה במחלקת הטנקים. כתוצאה מכך נפצעו אנושות ומצאו את מותם שני המט"קים: סמ"ר מוניק פריש וסמל משה סקנטיה. בנוסף עוד ארבעה אנשי צוות מצאו את מותם: סמל צביקה גלנץ, סמל

דניאל רבין, רב"ט משה (מוסקו) מלמד וטוראי יצחק קולנג'ל. המ"מ ועוד שני אנשי צוות נפצעו באורח בינוני. בנוסף הכוח המצרי לקח בשבי את איש הצוות הפצוע קשה רב"ט ברוך שבשי.

אחד גרום מספר: פלוגה ז' מגדוד 46 הייתה בפיקודי. המחלקה של המ"מ צביקה שרמן הייתה במחז. ערב קודם לקראת דמדומים בסביבות השעה 18:45, החלו המצרים להפגזה ארטילרית כבדה אותה הסיטו באטיות מזרחה. התצפיות של הצנחנים (במטיב זכרני סגן יונה ?) התחבא וחדל לצפות. הטנקים סגרו מדפים וירדו מעמדותיהם על הסוללה. ההפגזה פסקה לאחר דקות לא מנעות. לא היו נפגעים לכוחותינו. למחרת ה- 10 ביולי הגיעה למעוז הזמרת יפה ירקוני, דאגנו,

שתסיים ההופעה בסביבות 18:00 מחשש לפורענות מתחדשת בשעות בין הערביים. ואכן בדיוק בשעה בה נפתחה ההפגזה ערב קודם, היא חזרה על עצמה בדיוק מדהים. תחילה, בסביבות השעה 18:45 הפגיו המצרים את המעוז והן את הסוללה ששימשה לתצפית ולירי של מחלקת הטנקים. התגובה שלנו הייתה זהה ליום הקודם: התצפיות של מחלקת הצנחנים נחבא וחדל לצפות. הטנקים סגרו מדפים ברחבה שלמרגלות הסוללה עד תום ההפגזה. בתצפית שעשו המצרים על המעוז בדמדומי היום הקודם (ה- 9 ביולי), למדו על תגובתנו להפגזה הקשה והבינו שהתצפיות אינו עוד צופה בהם כי הטנקים יורדים מן הסוללה עם מדפים סגורים. במיוחד למדו שגם כאשר הסיטו את האש מזרחה (קרי: שלא בשטח המעוז), עדיין התצפיות והטנקים לא שבים לעמדותיהם הקודמות כך אפוא, בד

בבד עם התחלת ההפגזה, הורידו המצרים למים סירות ובתוכן לוחמי קומנדו שהתקרבו במהירות מרבית אל הסוללה של המעוז. בידיהם רובי קלצ'ניקובים

וריומוני נ"ט בעזרתם הם פגעו בסנקים. כתוצאה מכך מצאו את מותם שני מט"קים וארבעה אנשי צוות. בנוסף נפצעו עוד שלושה אנשי צוות וביניהם, ברוך שבשי מלוד. בנס אפוא, המ"מ וארבעה אנשי צוות שרדו את המארב המתוחכם של המצרים.

לאחר שוך האש, התברר שהטנקיסט ברוך שבשי נעדר. סימני דם העידו על פציעה לא קשה אף קלה (המרחק בין מתמי הדם מעמדת הטנק אל מקום עגינת הסירה מעבר לתעלה) והיה ברור שברוך נלקח בשבי.

למחרת, נסענו הסמג"ד עובד מעוז, רופא ואמני, לבשר למשפחה בלוד דבר הלקיחה בשבי של ברוך. עם הגיענו אל השכונה בה התגוררה משפחתו של ברוך, נקהלו עשרות ילדים בני נוער ומבוגרים סביבנו וליוו אותם בקצב איטי (היה קשה להבקיע דרך...) אל משפחתו שגרה בקומה השנייה של בית צנוע. לכולנו, לוחמי ההתשה זכור, שכל דפיקה של איש במדים על דלת מגורים לא ניבאה טובות עם הדפיקה בדלת פתח את הדלת איש מהמשפחה והאם בסמוך - כשראתה אותנו פתחה בזעקות שבר. כיוון שהערכה הייתה שברוך שנפצע קל, לא היסטם לקרוא בקול רם: ברוך חי! הוא חי! תירגעו בבקשה ונספר לכם. האם בשברונה הטיחה ראשה בקיר ורק ככוח רב, הצליחו שני בני משפחה להרגיעה מעט. אבי המשפחה נכנס להלם משראה אותנו וישב על כורסתו ללא זיג. ניסינו לספר את האמת אך האם לא האמינה ואמרה: אתם משקרים. ברוך שלי מת וקולה כמעט שבר אותנו. הזכרנו להם את המקרה של החייל השבוי מהנח"ל (אדמונד) שנחטף מספר חודשים קודם לכן, זכרה כבר לביקור הצלב האדום ואף קיבל מכתבים וחבילות. ביקשנו, שיתאזרו במעט סבלנות וני יאמינו לנו. הם לא האמינו. עזבנו אך בהרגשה כבדה אך אופטימיות מבחינתנו ביומיים הבאים, השתתפתי בששה הלויית של חיילי פלוגתי וספדתי להם. חכים בקוצר רוח לבשורה מהמצרים בדבר שביית של ברוך ואודות מצבו הטוב יחסית. כעבור שבוע מיום האירוע במח, הגיעה הודעה מהמצרים באמצעות הצלב האדום שהם עומדים להעביר גופת חייל ישראלי שנשבה ומת. הזדעזעתי. הזיהוי לא הותיר מקום לספק אך מחמת כבוד המשפחה לא אכיר פרטים. האופטימיות שלנו נתבדה ואילו חושיה של האם נתגלו כנכונים. להלוויה חזו לא הלכתי על פי פקודת מפקדי.

ואנקדוטה בשולי התיאור לעיל: בטנקים הפגועים, נמצאו גלויות שחילקה יפה יקוני לאנשי הצוות. אחת מהן, שהייתה מעוקבת בכדור קלשניקוב, נמצאת אי שם בארזי התמונות הגנוזים שלי.

סמ"ר מוניק פריש, סמל צביקה גלנץ וסמל דניאל רבין ז"ל, שרתו בגדוד 79 במלחמת ששת הימים. לאחר המלחמה הם עברו לגדוד 46. רב"ט ברוך שבשי שרת בגדוד 79 במשך כשנה לאחר מלחמת ששת הימים.

בעקבות התקרית הקשה שבה נפלו 7 לוחמי שריון במחנה, התקבלה החלטה בצה"ל להגיב ולפגוע בצורה קשה בכוח מצרי באזור מפרץ סואץ. לוחמי שייטת 13 בשילוב לוחמי סירת מט"ל ערכו פשיטה על האי ג'רין הנמצא בצפון מפרץ סואץ. הכוח הרס את המתקנים הצבאיים שנמצאו במבצר שהיה באי. במהלך הפשיטה והירי נהרגו כ- 70 חיילים מצריים. לנחותתנו היו 7 לוחמים שמצאו את מותם. למחרת תקפו מטוסי חיל האוויר שלנו יעדים רבים מעבר לתעלה.

בעקבות האירועים האלה התקבלת החלטה במפקדת גדוד 79 מחשש להתקפת מטוסים מצריים על המחנה בביר תמרה, להוציא את פלוגות הטנקים מחוץ למחנה ולפזר אותם במרחק גדול אחד מהשני תוך כדי הסוואה. הטנקים נשארו בשטח יומיים ולאחר מכן התקבלה החלטה להחזיר אותם חזרה למחנה. לקראת אמצע חודש יולי חזרו לגדוד שתי מחלקות הטנקים מפלוגה א' שירדו לגזרה הדרומית של התעלה.

לאחר שנגמרו האימונים בפלוגה ג' ולפני הירידה של הגדוד לקו התעלה, התמנה סגן אריה קורן (ח'ליג) לסמ"פ ג' במקומו של סגן גד בונה שסיים את תפקידו בגדוד.

"כשבוע לפני ירידת הגדוד לקו התעלה פורסמו השמות בפלוגות המבצעיות א' ו' ב' של החיילים שיוצאים לקמ"ס ואני הייתי ביניהם. אני וחבריי נשארו בשני אוהלים לבד במחנה כשהגדוד ירד לקו התעלה. לקראת סוף החודש יצאנו באוטובוס לכיוון בית ספר לשריון בג'וליס. בסך הכל יצאו לקמ"ס רק 17 חיילים מתוך כ- 90 החיילים בפלוגות המבצעיות."

בתאריך - 23 ליולי הכריז נשיא מצרים עבדול נאצר בקהיר: אני לא יכול לכבוש את סיני חזרה, אך אני יכול לשבור את כוחה של ישראל בהתשה.

בתאריך - 24 ליולי תקף חיל האוויר הישראלי עמדות ארטילריה מצריים בקו התעלה. המצרים בתגובה תקפו במטוסים בסיני את מחנות בלחה, טסה ומעבר הגידי. 7 מטוסים מצריים הופלו.

בתאריך - 30 ליולי בגזרה הדרומית בו נמצא גדוד 46 הגיע המט"ק סמ"ר זאב פוזניאק מאזור המתלה יחד עם הרס"פ בקומנדקר למעוז קוברה על מנת לאסוף את הציוד שלו משום שהיה אמור לצאת לחופשת שחרור משרת הסדיר. תוך כדי עלייתו על הקומנדקר של הרס"פ הוא נפגע באופן אנוש מירי של פצצת מרגמה 60 מ"מ שנורתה מהגדה המערבית של התעלה ומצא את מותו. במלחמת ששת הימים שרת זאב כנהג טנק בפלוגת הקמ"ס. בקרבות על צומת רפיח נפגע הטנק שלו מפגיעה ישירה. כתוצאה מכך נפצעו אנושות המט"ק סמל יוסף מילוא, רב"ט מרדכי חסון ורב"ט חיים בלום ומצאו את מותם. זאב היה היחידי שלא נפגע וניצל. לאחר המלחמה סיים זאב את הקמ"ס עם חבריו בגדוד 79 במחנה נתן ועבר לאחר מכן לגדוד 46.

סניפים בפלמ"ח, כנרת, השומר בשאל לזכור טראם יאנון חן (אורח, חייל)

שנתון 48, חיילי צה"ל בסיבוב ליד טראם יאנון חן (אורח, חייל)

מפקדים ממלחמת א' - שלושה מפקדים נראים לצד חילונית

חיילים מחטיבת הנדסה המבצעית א' י.ג. בבחנה בעיר המדנה

חיילים בפלישת הטבאצ'יק ארצה

חיילים בפלישה טבאצ'יק, ראשון לציון, יום הכיפורים 1973, צילום אריאל שרון

מפלוגים מפלוגה א' עם המייז' סרן רפי כהן

חיילים שמחזור נובמבר 1968 בפלוגה א' בצמיץ

אישטאל נראה אולי ולטער
עם אריק בען גלפוס ג'

במרכז ברבא הייל אשג זייל מפלוגה ג'

שלושת החודשים הראשונים של מלחמת ששת הימים 1967 - מאי עד יולי 1967 - חטיבת הנדסה 401

חודשים סמוכים ל-1967, סמוך לראשית מלחמת ששת הימים, חטיבת הנדסה 401

החודשים הראשונים של מלחמת ששת הימים, מאי עד יולי 1967, חטיבת הנדסה 401

המועדון הראשון של סלובודא רובוטוביץ במועדון קאסינו ברחוב הרצל

המועדון הראשון של סלובודא רובוטוביץ במועדון קאסינו ברחוב הרצל

סוף חודש יולי 1969 ועד אמצע חודש אוקטובר 1969

בסוף חודש יולי התקבלה החלטה על ידי תא"ל שלמה להט (ציץ) מפקד אוגדה 252 לנוכח התקריות הקשות בגזרה הצפונית של התעלה והבעייתיות משאר הגזרות בתעלה בגלל תוואי השטח הקשים והתקריות הרבות בה נפגעים לוחמים, על הקמת מפקדה מרחבית חטיבתית של לוחמי חיל רגלים במחנה בלחה. לתפקיד המח"ט התמנה אל"ם שמואל פרסבורגר.

עם התגברות המלחמה נוצרה תופעת ה"נמרים". התופעה נוצרה מתוך מצוקה כשמלחמת ההתשה צברה תאוצה ומפקדים צעירים שפיקדו על המעוזים לא הצליחו להתמודד עם המלחמה הקשה של פשיטות קומנדו מצרי, ירי ארטילרי מסיבי, צליפות והמצב הנפשי הקשה שבו נמצאו הלוחמים כאשר המלחמה גבתה מחיר יקר של לוחמים שמצאו את מותם.

בעקבות כך הועלתה הצעה על ידי המפקדים הבכירים בשטח בפני הרמטכ"ל ושר הביטחון להביא למעוזים אזרחים קצינים (שכבר לא היו צריכים לשרת במילואים) מדרגות רס"ן וסא"ל (מג"דים וסמג"דים) עם ניסיון קרבי ששרתו בסיירות, גולני וצנחנים לפקד על המעוזים וללמד את הלוחמים.

כ- 56 אזרחים קצינים כאלה לא נרתעו ובאו לשרת במעוזים במשך חודשים- שלושה למען המדינה. אין ספק, שליכוד הלוחמים במעוזים הייתה הודות לניסיונם הקרבי בעבר זה הוכח במעוזים.

בסוף חודש יולי ירד גודד 79 לגזרה הצפונית והמרכזית של קו התעלה. פלוגה א' ירדה לגזרה הצפונית של התעלה. האחריות של הפלוגה הייתה ממעוז אמנון בצפון דרך מעוז פליקן ועד מדרום למעוז כד. במעוז פליקן נמצאה מחלקת טנקים ומחלקת טנקים נוספת נמצאה באזור מעוז כד. יתר הפלוגה ירדה לחניון הטנקים- "צ'רצ'יל" שהיה כ- 8 ק"מ מאחורי מעוזי קנטרה במקום נמוך שלא נראה מכיוון התעלה. הפעילות בשעות היום של יתר הפלוגה בחניון צ'רצ'יל הייתה טפול בטנקים כשאיש צוות עם מקלע מוכן לירי נמצא על טנק בכוננות מחשש להתקפת מטוסים מצרית. מדי פעם ירדה מחלקת טנקים בשעות הבוקר לאזור התעלה ללוות את הסיור ושיירות אספקה לעבר המעוזים.

עם רדת החשכה יצאה הפלוגה מחניון הטנקים לכיוון קנטרה ללא אורות וחנתה בקילומטר מזרחית בחניון פלוגתי. המחלקה שנמצאה באזור מעוז כד נמצאה בחניון מחלקתי מאחורי המעוז. הצוותים היו ערים ודרכים לכל אפשרות שתקרה. היה נוהג מקובל שברגע שנשמע בקשר קוד מסוים ידעו מפקדי הטנקים באיזה מעוז מנסים כוחות קומנדו מצריים לפשוט ואז הטנקים היו נעים לכיוון המעוז. לפני עלות השחר חזרה הפלוגה לכיוון חניון הטנקים.

במעוזים נמצאו מפקדי וחיילי חרמ"ש, הנח"ל, נחל מוצנח, צנחנים, גולני, סיירת שקד וסיירת צנחנים. במספר מעוזים נמצאו מפקדים - "נמרים".

דובי ישראלי (ישראל) מספר: זה קרה בקו השני כשפלוגה א' בפקודי ירדה לגזרה הצפונית בערך בחודש אוגוסט 1969. באותו הזמן הייתי מ"פ א'. בשעות החשכה הפלוגה הייתה יורדת לחניון לילה פלוגתי ממזרח לקנטרה. התרגולת הייתה שהצוותים ערים בטנקים מחשש לתקיפות קומנדו מצרי על אחד המעוזים. דוד פרידמן (פרדי) הסמ"פ, היה בודק מדי כמה שעות ת הצוותים בטנקים אם הם ערים. הוא היה לוקח אתו תבנית של ביצים מסרחות שעמדו בשמש ימים אחדים ואם הוא היה מגלה שאיש צוות בטנק נרדם במקרה, הוא היה מכניס ביצה לתוך הצוארון של החולצה ושובר אותה. כמובן שכל הטנק היה מסריח מהביצה ויותר לא נרדמו בשמירה".

פלוגה ב' ירדה למחנה טסה בו מצויה מפקדת הגדוד ושימשה כעתודה לפלוגות א' ו ב'. מחלקת טנקים אחת מהפלוגה יצאה בניסיעה על חזלים דרך ציר- הרוחב המוביל ממחנה טסה לחניון הטנקים - צ'רצ'יל והצטרפה לפלוגה א'. שתי מחלקות טנקים נוספות מהפלוגה נמצאו במפקדת הגדוד במחנה טסה. טנק המ"פ יחד עם מחלקת טנקים נמצאו בחניון הטנקים - **ארזים** כ- 8 ק"מ מקו התעלה באיסמעיליה במקום נמוך שלא ניתן לראותו מכיוון התעלה. במשך היום טיפלו הצוותים בטנקים כשאיש צוות עם מקלע מוסק לירי נמצא על טנק בכוננות מחשש להתקפת מטוסים מצרית. עם רדת החשכה ירדה מחלקת עם טנק מ"פ לחניון לילה כמה קילומטרים מקו התעלה ולפני עלות השחר הם חזרו לחניון הטנקים ארזים.

פלוגה ג' ירדה לגזרה המרכזית של התעלה והאחריות שלה הייתה ממועזי הפירדאן בצפון ועד מדרום למעוז חובל.

מחלקת טנקים אחת נמצאה במעוזים של דואר סואר ומחלקת טנקים **מוספת** נמצאה במעוז חובל שהיה מדרום למעוז דואר סואר הדרומי.

יתר הפלוגה נמצאה בחניון הטנקים "**דבצי**" הנמצא כ- 8 קילומטר מזרחית מקו התעלה באיסמעיליה, במקום נמוך שלא ניתן לראות אותו מכיוון התעלה. בחניון היו מחפורות לטנקים כשמעליהם פרושות רשתות הסוואה. בחניון היו מספר אוהלים לצוותי הטנקים וכמה אוהלים למטבח וחדר- אוכל. במשך היום עסקו הצוותים בטפול בטנקים. כמו כן נמצאו כמה חיילים בטנקים בתצפית ליד מקלע מוסק לירי במקרה של התקפת מטוסים מצריים על החניון.

עם רדת החשכה יצאה הפלוגה מהחניון ונעה לכיוון התעלה וחתנה בחניון פלוגתי ללא אורות כ- 2 ק"מ מקו התעלה באיסמעיליה. הצוותים היו ערים בטנקים ומוכנים לפעול במקרה וישמע בקשר הקוד לפשיטה של כוחות מצריים על מעוז מסוים.

בחלק מהמעוזים נמצאו מפקדים "נמרים" עם מפקדי וחיילי החרמ"ש, הנח"ל, הנח"ל המוצנח, גולני וצנחנים. במעוז הלשון נמצאו גם חיילים מחיל הים וקצין תותחנים שסופח למעוז. במספר מעוזים נמצאו מפקדים "נמרים".

מפקדת הגדוד עם פלוגת המפקדה במזרה המרכזית נמצאה במחנה טסה.

בתאריך - 1 לאוגוסט התמנה אריאל שרון לאלוף פיקוד הדרום.

בחודש אוגוסט סיים הסמג"ד סרן עמרם מצנע את תפקידו בגדוד בגלל מחלת צהבת שפשטה במחנה טסה. לתפקיד הסמג"ד התמנה סרן אילן מעוז.

בחודש אוגוסט התמנה סגן יעקב פישר למ"פ החרמ"ש של הגדוד. לתפקיד סג"פ החרמ"ש התמנה סגן אריאל חזות.

בחודש אוגוסט סיים סגן יוסי כהן את תפקידו כמ"פ ב' בגדוד. החליף אותו בתפקיד סגן משה נתן שהגיע למילואים בגדוד.

באחד הימים השקטים יחסית הגיע שר הביטחון משה דיין לאינסמעליה ויחד עם המג"ד ינוש בן גל ערך סיור בין המעוזים של הפירדאן ואינסמעליה ועודד את החיילים.

המג"ד ינוש בן גל מספר: יום אחד כששקט יחסית היה בקו תעלה, אני עושה סיורים במעוזים בגזרה המרכזית של התעלה. אני מגיע למעוז ורואה את החיילים מוציאים שמיכות ובגדים מהמעוז ומאוררים אותם מחוץ למעוז. אני נכנס פנימה לתוך המעוז ואני רואה חייל צמוד למכשיר-קשר. הוא מסתכל אלי ואני קולט משהו מוזר בהתנהגות שלו. אני מבקש ממנו שיצא מחוץ למעוז כדי שאשוחח אתו. החייל יוצא בהירות מסתכל לצדדים והאור מסנוור אותו. אני רואה לפני חייל רזה, חיוור עם עיניים אדומות. אני שואל אותו כמה זמן לא יצאת מחוץ למעוז ולחופשה והוא עונה לי: חצי שנה. אני שואל אותו למה. והוא עונה לי "אני "פק"ל-קו". החיילים מתחלפים אני נשאר כי טוב לי ולא רוצה לצאת הביתה". הבנתי מיד שהוא מפוחד מאוד ומיד נתתי הוראה למפקד המעוז להוציא אותו לחופשה כדי שיתאושש".

באמצע חודש אוגוסט תקפו 4 מטוסים מצריים את חניון הטנקים - דנצי בשעות היום בו נמצאה פלוגה ג'. אנשי הצוות נכנסו לטנקים וירו פגזים לעבר המטוסים המצריים היות והמקלעים היו בספול מחוץ לטנקים. המטוסים הטילו פצצות וירו על הטנקים והאוהלים אולם למרבה המזל אף אחד לא נפגע.

אריק (אהרון) לקח מספר: האירוע התרחש בחודש אוגוסט 1969 בגזרה המרכזית באזור קו התעלה בו נמצאה פלוגה ג'. הייתי בטנק 4א'. מט"ק גיורא אופיר, ראובן סקר טען קשר דודי (דוד) ינקלביץ תותחן ואני הנהג. לאחר שהתמקמנו בחניון הטנקים "דנצי" יצאה המחלקה בפיקודו של המ"מ שמאי שיינפלד לכיוון מעוזי הפירדאן שם בילינו מספר שעות במארב מחלקתי. עד כמה שזכור לי לא ירינו באותו הלילה.

לאחר התקפות המארב לפני עלות השחר עשינו את דרכינו מזרחה לכיוון "דנצי" בדרך שהייתה מוקפת ביצות משני צדיה, כשטנק 4 מוביל, אנו שמים בטור 4 כ"ב סוגר מאחור זכור לי שנסענו במרווחי לילה למרות ששמאי שיינפלד המ"מ צעק

בקשר "לפתוח רווחים" כשלפתע הבנתי (לא זוכר אם השתמשתי ב"קרנף" או לא) בזחל של טנק פטון פרוס לצד הדרך והייתי את הטנק יפה ימינה ע"מ לא לעלות על הזחל שעלול היה לגרום לבעיות בזחל השמאלי שלי.

פתאום ללא הכנה מוקדמת היה פיצוץ אדיר בצד ימין. הטנק התרומם, לא יודע כמה, ונחת ימינה אל צד הדרך ושקע בחול. לאחר שוויידנו שלא הותקנו ממארב אויב הבנו שבעצם עלינו על מוקש שגרם לפריסת הזחל, ושבר מוט פיתול וניתק את בית הזרוע הראשון מן הטובה של הטנק. דרך החור שנפער בטובה חספתי מכת חום ואת כל הפיח מהפיצוץ. הייתה קצת פאניקה בטנק מאחר וקופסת הקשר שלי נפגעה, ושאר הצוות לא יכול היה לדעת אם קרה לי משהו. מאוחר יותר כשהוצאתי את ראשי החוצה ממדף נהג קיבלנו כולנו פקודה לא לרדת מהטנקים ושמאי שיינפלד המ"מ, ירד עם דקר לבדוק שלא היו עוד מוקשים בסביבה.

לאחר מכן, התחלם בעבודות שארכו מספר שעות אל תוך הבוקר לשיקום הזחל שלא היה מושלם כמובן, אך אפשר לנו לנוע במהירות איטית. לאחר התייעצות עם פיקוד הגדוד, הגענו ועלינו על הציר ססה - איסמעיליה לכיוון מפקדת הגדוד, להמשיך תיקונים שנמשכו כשבועיים, בהם נותרנו ללא טנק.

מספר שבועות מאוחר יותר בהמשך הפעילות המבצעית יצאה המחלקה בשעת בוקר מוקדמת לכיוון מוצבי "ולס", שם התפתחה תקרית. כמו שהגענו לאזור התחלנו לנוע לעבר העמדות והנה שוב עליתי עם הטנק על מוקש. הפעם היה זה מוקש נגד רכב, והנזקים היו יותר "קלים". אך הנזק הקשה יותר נגרם לתדמית שלי. קצין החימוש של הגדוד אנטול שפיגל כינה אותי "המשמיד".

בתאריך - 18 לאוגוסט גילתה מחלקת טנקים של פלוגה ג' מטעני צד שהונחו על ידי כוחות מצריים שחצו את התעלה לילה קודם על הציר המוביל למעוזי הפירדאן. באותו יום הגיע לאזור קצין המודיעין של הגדוד סג"ם מרדכי (מוטי) הרמן שהיה בסיוור במעוזים. כשהוא שמע על מטעני הצד שהתגלו הוא פנה למפקדים וסיפר שעבר קורס של פירוק מטעני צד וחבלה והוא יכול לפרק את המטענים. תוך כדי הפרוק הצד מטעני הצד התפוצץ אחד ממטעני החבלה ופגע בנושות בסג"ם מרדכי הרמן והוא מצא את מותו. לאחר מותו הועלה מוטי לדרגת סגן.

המג"ד ינוש כתב להוריו "גיליתי בו אומץ לב, משמעת צבאית דוגמה אישית לפיקודיו ודבקות במשימה. אלו התגלו בהרבה מקרים בה פעל- כדוגמת הפעם האחרונה מתוך כוונה שלא לפגוע ולסכן אחרים. הורים יקרים בנכם היה גיבור"

ג'ורא אופיר מספר: האירוע התרחש בחודש אוגוסט בשנת 1969. הייתי מט"ק בפלוגה ג'. חלק מהפלוגה נמצאה בחניון "דנצי" כ- 8 קילומטר מזרחית ממעוזי הפירדאן. יום אחד בשעות הצהריים קיבלתי פקודה מהמ"פ רמי כהן לצאת עם טנק למעוז הפירדאן הדרומי ולחלץ משם משאית (סיקס) של הספקה שנתקעה אחרי שהיא יצאה מהמעוז. מיד נעשה לי רע, הבטן התהפכה לה והיה ברור לי שזה לא יגמר בטוב ולצערי כך זה היה.

יצאתי מהחניון לכיוון המעוז והגעתי אל המשאית התקועה. התקרבנו עם הסנק ברוורס. אני והטען קשר שהיה מילואימניק מקיבוץ רמת הכובש ירדנו מהסנק וחברנו את הכלים למשאית.

נהג המשאית והמלווה שהיה אתו התיישבו שניהם בקבינת המשאית והתחלנו לגרוח את המשאית. המצרים שזיהו אותנו פתחו בירי ארטילרי לעברנו. פגיעה ישירה של פגז מרגמה מצרי פגעה בתא הנהג של המשאית כתוצאה מכך שני החיילים נפצעו קשה מאוד. אני והצוות העלינו את הפצועים לתוך הסנק ופינונו אותם לתוך מעוז הפירדאן. שם ניסו צוותי רפואה להציל את חייהם. התברר לי לאחר מכן שכל הניסיונות להציל את חייהם של החיילים לא צלחו והם נמצאו את מותם. למחרת ראיתי בעיתון שאחד משני ההרוגים היה מילואימניק בן 52".

בסוף חודש אוגוסט התקבלה בשעות הלילה הודעה דחופה מאזור מעוז כד למפקדת הגדוד 195 במחנה- חצב על כך שכוחות קומנדו מצריים נכבדים את התעלה ומתאמנים על כבוש התעוז הנטוש הנמצא מדרום למעוז כד. ההודעה הועברה למ"פ א' דובי ישראלי (דב ישראל).

בתאריך 1 לספטמבר השכם מאוד בבוקר יצאה פלוגה א' לכיוון מעוז כד. באזור מעוז כד נמצאה באותו זמן מחלוקת טנקים בפיקודו של המ"מ גדליה ירון.

כשהגיעה הפלוגה לאזור ממזרח למעוז כד, המ"פ הרכיב כוח משימה של 4 טנקים בפיקודו. יתר הפלוגה נשארה מאחור בחיפוי עם הסמ"פ דוד פרידמן.

פיני גייסט מספר: הטנקים נעו במרחק של כ 300 מטר אחד מהשני ולא בטור. הטנק שלי עם הצוות : חגי גורדון, טוביה קרויסור ואברהם לוי הוביל. התנועה לכיוון התעוז הייתה קשה היות והשסח ביצתי ברובו. הסנק של גדליה ירון עם הצוות יעקב תובל, יעקב קלומיטי ורפאל קנטרג'יף נמצא כ 300 מטר צפונית מאחור. בשעה 07.00 אני מזהה ירי של טילים לעבר הסנק שלי ושל גדליה. אחד הטילים פגע בחלק האחורי במיכל הדלק של הסנק של גדליה. הסנק נדלק מידית והתחיל להישרף"

רפאל קורן (קנטרג'יף) מספר: גדליה מזהה ירי של טילים לעבר הסנק ופקד על הנהג יעקב קלומיטי - סע מהר !! ואז פגע בנו טיל בטנק והכול התחיל להתפוצץ והסנק עלה באש. אני נפגעתי מרסיסים בגוף והידיים והפנים נשרפו לי. כתוצאה מהמכה בטנק המכסה של המדף של הטען- קשר נפתח. ניסיתי לצאת מהסנק אולם לא הצלחתי. הבנתי שאני גוסס והכוחות שלי נגמרו. פתאום אני מרגיש מין כוח עליון שדחף אותי לעלות ולהוציא את עצמי מהסנק (מתברר שזוהו גל הדף בטנק). בשארית כוחותי קפצתי מהסנק הבוזר ותוך כדי קפיצה שברתי את הרגל. ניסיתי להתרחק מהסנק שהתפוצץ ועלה בלהבות כמה שיותר רחוק והתנגלגלתי בחול. לפרטע ראיתי ג'יפ מגיע אלי, הנהג עזר לי לקום והכניס אותי לג'יפ ונסע. פיננו אותי אחורה לחניון טנקים לשם הגיע מסוק ופינה אותי לבסיס חיל האוויר בביר גפגפה ומשם פיננו אותי תוך טפול רפואי במסוס לעבר בית החולים בארץ".

הנהג שהציל את הטען קשר היה שמואל גרינשפן נהג המג"ד. באותו בוקר נשלח שמואל גרינשפן לבדוק את התעוז הנטוש שנמצא מדרום לאיסמעיליה. תוך כדי נסיעה בג'יפ הוא שמע במכשיר הקשר על האירוע ומיד נסע לטנק שנפגע. כשהוא

הגיע לטנק שנשרף הוא לקח רימוני עשן משני טנקים שנמצאו באזור חזק אתם בשטח החשוף ביו המצרים והטנק תוך סיכון חייו.

תוך כדי המיסוך שמואל גרינשפן עשה סיבוב מסביב לטנק זיהה איש צוות שוכב פצוע קשה ליד הטנק. הוא פינה אותו אחורה בג'יפ לחניון הטנקים של פלגה ג'.

פיני גייסט מספר: אני מגיע עם הטנק לעבר סוללת העפר כ-100 מטר דרומית לתעוז ולא מזהה פעילות או חיילים בתעוז, אולם אני מזהה בצד השני של התעלה עמדת נ"ט ומצליח לפגוע בה. מיד לאחר מכן אני מזהה כמה טיילי "שמל" שנורים לעברי. למזלי הם מחטיאים את הטנק היות והם נורו מטווח קצר. אני מיד נוסע אחורה לכיוון סוללת העפר על מנת לא להיפגע.

בינתיים התקרבו שני טנקים מהמחלקה קרוב לטנק שנשרף ושני אנשי צוות מהטנקים ירדו עם הכבלים והצליבו אותם. שמואל גרינשפן חזר חזרה מהחניון עם המט"ק אורי לוי. הוא ירד מהג'יפ לקח את הכבלים שהכינו הצוות של הטנק שנמצא ליד הטנק שעלה באש וחיבר אותם לטנק הנשרף תוך כדי סיכון חייו מחשש שיהטנק יכול להתפוצץ בכל רגע. הטנק נגרר אחורה לאזור שסוללת עפר הסתירה אותו מעיני המצרים שבו הייתה מצויה נקודת מים. שם ניסו לכבות את האש במילוי הטנק במים. בבדיקה לאחר כיבוי השרפה בטנק התברר שהמ"מ סג"ם גדליה ירון, התותחן רב"ט יעקב תובל והנהג רב"ט יעקב קלומיטי מצאו את מותם.

סמל שמואל גרינשפן קיבל את **עיטור המופת** על אומץ הלב שאילה בשעה שסיכן את חייו כדי להציל חיים של אחרים. גם המט"ק אורי לוי קיבל את **עיטור המופת**.

בתאריך 2 – לספטמבר יצאו בשעה 04.00 שני זחל"מי סיור עם 10 לוחמים בפקודו של המ"מ אילן אנגל ממפקדת הגדוד במחנה טסה על מנת לפתוח את הצירים המובילים ממעוז חובל בדרום דרך מעוזי דוואר סואר דרך מעוז הלשון דרך מעוזי איסמעיליה ועד למעוזי הפירדאן ומשם חזרה למחנה טסה. הזחל"מים נעו על הכביש ששהחל"ם עם המ"מ מוביל. כשהחל"ם של המ"מ הגיע ליד החווה הסניית במקום בו נמצאת נקודת מים על הכביש עלה הזחל"ם על מטען חבלה היכן שישב לוחם הסיור טוראי חנינא רוזינוביץ בזחל"ם. כתוצאה מהפגיעה הקשה עפו מהזחל"ם טוראי חנינא רוזינוביץ לוחם הסיור והמ"מ סג"ם אילן אנגל לקרקע. טוראי חנינא נפצע אנושות. קצין הסיור אילן אנגל נחבל ונשרף קלות ועור התוף מאחת האוזניים נקרעה לו. הזחל"ם השני יצר קשר עם המפקדה במחנה טסה והחזיקה לעברם סיוע רפואי. הרופאים ניסו להציל את חייו של חנינא רוזינוביץ אולם בדרך לבית החולים הוא מצא מותו. המ"מ טופל בבית חולים וחזר כעבור זמן לשרת בפלוגת הסיור לתקופה קצרה.

בתאריך 9 לספטמבר התבצע **"מבצע רביב"**. הפשיטה המשוריית הראשונה של כוחות צה"ל בחוף המערבי של מפרץ סואץ. הכוח בפקודו של סא"ל ברוך הראל (פינקו) שכלל 6 טנקי "סירן 5" בפקודו של רס"ן יעקב לפידות ונגמשי B.T.R. 50 עם לוחמים של סיירת השריון ועוד כ-30 לוחמים, ירד מנחתות של חיל הים בחוף המצרי. הכוח השמיד עמדות תצפית, מחנות צבאיים, מל"מים, נגמ"שים וכלי רכב רבים. בנוסף חיבל הכוח בכבישים ובתשתיות חשמל.

למצרים נגרמו אבדות של כ- 100 חיילים. זעזוע גדול במצרים שבעקבותיו הדיחו את הרמטכ"ל המצרי ומפקד חיל הים. זאת הייתה הפשיטה המשוריינת המוצלחת ביותר במלחמת ההתשה.

בתאריך- 11 לספטמבר בעקבות "מבצע רביב" של כוחותינו, תקף חיל האוויר המצרי את כוחות צה"ל בתעלת סואץ. בקרבות אויר ובעזרת אש נגד מטוסים הופלו 11 מטוסים מצריים.

בחודש ספטמבר התמנה סרן יגאל חקלאי למ"פ א'.
 כמו כן התמנה סגן עמי (עמרם) סלע למ"פ המפקדה.
 בחודש ספטמבר התמנה סג"ם יוסי ורדי לקצין המודיעין של הגדוד.

בתאריך- 23 לספטמבר מצא את מותו טוראי עזרא זלאטי מגדוד 79 באזור קו התעלה. עזרא גויס בחודש פברואר 1969

שמואל כץ מספר: בתאריך- 3 לאוקטובר בליל "שמחת תורה" בסביבות השעה 22:00 החלה הרעשה כבדה על מעוז דואר סואר הצפוני. מיד עם תחילת ההפגזה הכבדה על המעוז, נתתי הוראה לצוות הטנק שלי להדליק את מתגי הירי ולהיות מוכנים לכל תרחיש. באותה תקופה לא היו אמצעי ראיית לילה ורק לנהגים היו אמצעי אינפרא אדום הניתנים לזיהוי בקלות ע"י האויב. הלילה היה חשוך ביותר ובתוספת העשן הכבד מההפגזה הארטילרית היה קשה מאוד להבחין במתרחש. לכן נתתי הוראה לנהג חגי רוט למרות הסיכון שבדבר, להדליק את פנסי הא"א למספר שניות בתקווה שיוכל לזהות מה מתרחש. לפתע ההפגזה נפסקה, חגי הדליק את פנסי הא"א וצעק לי בקשר פנים: כץ פשיטה! לפני שהספיק לסיים את המשפט ירינו את הפגז שהיה בקנה ודיווחתי מידית למ"מ ישי רון שפשטו עלינו. יש לציין שהקומנדו המצרי היה במרחק של 4-5 מ' מהטנק, ומהדף הפגז החיילים המצריים עפו אחורה והחלו בנסיגה. המ"מ ישי רון יצא מיד יחד עם סמל המחלקה אפרים ברהום לכונן צפון, הן במטרה לסייע לנו ובעיקר לחסום את דרך נסיגתם של המצרים. גם אני יצאתי עם הטנק מהמעוז והתחלתי לרדוף אחרי חיילי הקומנדו המצרי שזיהיתי מזרחית למעוז בשטח היו גם ביצות וגם שיחים, חששתי שחייל קומנדו עם בזוקה אורבים לי מאחורי השיחים ולכן בצעתי "תרגולת בזוקה" כפי שלמדנו באימונים. זרקתי רימון ויריתי צרור לכל שיוח חשוד. גמרתי את כל הרימונים ואת המחסניות של כל הצוות. זיהיתי חיילי קומנדו שפגענו בהם ודיווחתי על כך למ"מ ישי רון. בשלב מאוד מוקדם סמל המחלקה שקע בביצה ממול למעוז ולמעשה לא השתתף בקרב. המ"מ ישי רון התמקם מצפון למעוז על קו המים והשמיד כמה סירות עם חיילי קומנדו נסוגים במים. במקביל מחלקת טנקים שהייתה בתעוזים במרחק של כמה ק"מ ממחרת קיבלה פקודה לנוע לכיוון המעוז כדי לסייע לנו. המחלקה הייתה מאוישת ע"י אנשי מילואים שלא הכירו היטב את האזור ולכן הטנקים שקעו בביצות במרחק של כ 500 מ' מהמעוז. לפתע קבלתי פקודה בקשר מקמב"ץ החטיבתי לחבור לטנק של ישי רון היות שישו נפגע.

הפסקתי את המרדף אחרי הקומנדו המצרי ונסעתי מיד לטנק של ישי רון, עליתי על הטנק ומצאתי אותו במצב קשה וללא הכרה. קבלתי פקודה לפנות אותו למעוז חובל. הדרך למעוז הייתה צרה ומסביב לה ביצות. היה הכרחי לכוון היטב את הנהג כדי שלא ירד מהדרך הסלולה. לטנק של ישי רון היה זרקור קסנון, אותו כנראה הפעיל זמן ממושך מתוך כוונה להשמיד כמה שיותר סירות במים. במהלך הנסיעה הקסנון החל לבעור, הוריתי לטען קשר לכבות את הקסנון הדולק עם מטף. בנוסף, במהלך הנסיעה נותק לי הקשר לכמה שניות שנדמו ככצח ובתוך כל הלחץ הזה הצוות ניסה גם לטפל בישי רון שכאמור היה במצב קשה מאוד. לאחר כ-20 דקות הגענו למעוז חובל. הרופא החטיבתי כבר היה במקום ולצערנו הרב לאחר הבדיקה קבע את מותו של ישי רון ז"ל שהיה מפקד נערץ ואדם נפלא.

יחד עם הסיפור של שמואל, צריך לציין לטובה גם את מפקד מעוז דוואר סואר הצפוני לדודיג וסגנו דן שעם תחילת הפשיטה הם דיווחו מיד למפקדת הגדוד בטסה ויחד עם לוחמי המעוז ניהלו קרבות ירי עם החיילים המצריים תוך כדי כושר לחימה גבוה ובקור רוח. צריך לציין לטובה גם את חיל התותחנים שלנו שהופעל מיד ביעילות והפגז את הגדה המערבית. בסריקה שנעשתה לאחר מכן בשטח, התברר ש-5 אנשי קומנדו מצריים נמצאו הרוגים ועוד 3 חיילים פצועים נלקחו בשבי. אחד מהם שהיה פצוע אנוש מת לאחר מכן מפצעיו. הידיעה על מותו של ישי רון הייתה מכה קשה לגדוד, היות והוא נחשב לאחד הקצינים האמיצים והאהובים על מפקדי וחיילי הגדוד. ישי רון קיבל את **עיטור המופת** על אומץ לב ועל הצלחתו למנוע כבוש מעוז באותו לילה. המט"ק שמואל כץ קיבל על פעולותיו באותו הלילה דרגת סמ"ר.

מההפגזות של המצרים על המעוזים באותו הלילה בגזרה המרכזית, נפצעו אנושות טוראי גדעון ציון ולוחם החרמ"ש מגדוד 195 ומצא את מותו. גדעון היה מסופח לגדוד ושרת עם חבריו לפלוגה במעוזים. גדעון גויס בחודש פברואר 1969 והוצב לחיל השריון.

בתאריך- 8 לאוקטובר חדרו חיילי קומנדו מצריים דרומית לאגם תמסח. בקרבות ירי נהרגו 2 חיילים מצריים והיתר ברחו למים.

בתאריכים - 25 - 23 לאוקטובר תקפו מטוסים מצריים את מחנות צה"ל בסיני. לצה"ל היו 2 הרוגים ו-9 פצועים. מטוס מצרי אחד הופל.

בתאריך - 26 לאוקטובר נפצעו אנושות טוראי משה כהן ולוחם החרמ"ש מגדוד 195 מירי של צלף מצרי במעוז איסמעיליה הצפוני ומצא את מותו. משה גויס בחודש פברואר 1969 והוצב לחיל השריון. משה היה מסופח לגדוד עם חבריו לפלוגה ושרת במעוזים.

דאוקה נדאה (סומה) ליד מוציאם אלכסנדר, סוף 195, בעת המלחמה

במחנה סומה - חשב בנות המלחמה ישראלים חילום במלחמה

ההיגיון של הטיל הצפוני בסנק יואל הצוינגולדא ירון אשלה בדרום ונשיף

גורית דסנק הארץ של הטיל ירון לאח-פליקט הטיל בסנק

סגן גדליה ירון ז"ל

רביט פקוב קלומיטו ז"ל

משמאל נראה שמואל גרינשפן מקבל את עיסור המוסת ממפקד גייסות השריון האלוף אברהם אדן (ברך)

סגן מרדכי (מוטי) הרמן הקמיון ז"ל.

המ"מ סגן ישי רון זייל במעוז דוואר סואר זמן קצר לפני שמצא את מותו.

המגדרטה שהוקמה באזור דוואר סואר לזכרו של סגן ישי רון

מחלקה 2 מבולגה ג' עם חמימי אילן רובינשטיין במעוז חובל.

מפקדים וחיללים מבולגה ב' בחניון הסנקים- ארזים עם צוות בידור, מימין נראה סגן במילואים משה נתן מייז בי.

החילובים שאלצה בוי מבולענת עם המסוקים משה נור. ראשוני מסוקן נראה משה כהן ז"ל

בתלמיזה מהנורה המסוקית נראה ציר - טיסה מספר 101

שניים מפעוריה שלטים שהוצבו באזור קו העלם סיג

מאמצע חודש אוקטובר 1969 ועד ראשית חודש ינואר 1970

לקראת אמצע חודש אוקטובר עלתה הטיבה 401 מקו התעלה. גדוד 79 עלה למחנה בביר גפגפה.

בעקבות תקריות האש הרבות, תוואי השטח הקשים והנפגעים הרבים בגזרה הצפונית של התעלה, החליטו במפקדת אוגדת סיני (252) להקים גדודי שריון נוספים בחטיבות 401 ו 14 שיימצאו רק בגזרה הצפונית של התעלה. הקימו את גדוד 195 וגדוד 9 גם מגדודי שריון. לתפקיד מג"ד 195 התמנה סא"ל יוסי פלד. הפלוגות שהרכיבו את הגדוד החדש היו רוב חיילי הפלוגות המבצעיות של גדוד 79 המ"פ סרן רמי כהן מפלוגה ג' עבר גם הוא לגדוד החדש והתמנה למ"פ "ג" ולמ"פ "ל" התמנה סרן אדם ויילר.

אחת המחלקות מהפלוגות המבצעיות הצטרפה לגדוד 46 רוב חיילי פלוגה ג' שעלו מקו התעלה עברו לגדוד 46 למשך כחודש ולאחר מכן יצאו לקמ"ט. שאר החיילים עברו לגדוד אחר. מאותו היום היו רק 2 פלוגות טנקים בגדוד: פלוגה א' ופלוגה ב'. בחודש אוקטובר התמנה סגן גדעון גלעדי לקמב"ץ.

לקראת אמצע חודש אוקטובר הגיעו לגדוד חיילים ממחזור מאי 1969 לאחר לימודים בבית ספר לשריון כדי לעבור צמ"פ. הם נקלטו בפלוגה א' ובפלוגה ב'. בפלוגה א' המ"פ היה סרן יגאל חקלאי. הסמ"פ היה סגן חיים קפלן. בפלוגה ב' המ"פ היה סגן יוסי ברבר (רגב). הסמ"פ היה סגן ישראל (גוצי) גוטמן. האימונים בפלוגות כללו אימוני צוות, מחלקה ופלוגה (צמ"פ) עם ירי במקלעים ותותחים ותרגולות שונות ביום וגם בלילה. את כל מה שנלמד בבית ספר לשריון יושם בפועל באימונים אלה בפלוגות על מנת להכשיר את החיילים כלוחמי כלוחמי שריון.

"באמצע חודש נובמבר הסתיים הקמ"ט שעברתי. ידעתי מראש שהסיכוי שלי להמשיך לקורס קצינים היה קלוז ביותר, היות שבנוסף ל - 17 החיילים שהגיעו מהגדוד לקורס, הגיעו לקורס עוד 80 חיילים ממחזור אוגוסט 1968 מחטיבה 14. באותה תקופה, הייתה עדיפות למחזורי אוגוסט לצאת לקק"ש. התנחמתי בכך שהודיעו לי שאני חוזר לגדוד 79 כמט"ק. יצאתי לחופשה של שבוע והיה עלי להתייצב במחנה בביר גפגפה בו נמצא גדוד 79 בפלוגה ב'. ביום ראשון לאחר החופשה, יצאת עם ההסעות מתל-אביב לסיני והגעתי בשעות הצהריים בסביבות השעה 15.00 לגדוד. היות והייתי רעב ניגשתי לחדר האוכל של הקצינים (שבו אכלו סגל המפקדים של הגדוד). נכנסתי פנימה וחדר האוכל היה כמעט ריק. אני זוכר שהשולחנות היו מסודרים בצורת - ח כשראש השולחן היה מיועד למג"ד ולסמ"ד.

לאחר כדקה נכנס לחדר האוכל אבנר עוזרי שאותו הכרתי מפלוגה ג' בה שרתנו יחד. הוא הסתכל עלי זיהה אותי ופנה אלי "בריל, מה אתה עושה פה? סיפרתי לו והוא לקח אותי והושיב אותי היכן שהמג"ד נוהג לאכול ורץ למטבח להביא לי אוכל. תוך כדי האכילה פטפטנו. הוא סיפר לי שהוא משרת בפלוגת המפקדה ולמדתי קצת ממנו על השינויים שנעשו בגדוד בעת היותי בקורס. בסיים הארוחה הוא ליווה אותי החוצה והראה לי היכן נמצאת פלוגה ב'. הגעתי למגורי המט"קים וראיתי כמה מט"קים שלא הכרתי אותם. אחד מהם היה גיורא אופיר שניסה לעזור לי להתאקלם במגורים ולדאוג לי למיטה. שאלתי אותו לגבי המ"פ בפלוגה והוא ענה שהמ"פ הוא יוסי רגב (ברגר). שמחתי לשמוע כי הכרתי אותו די טוב מפלוגה ג'. לאחר מכן שאלתי איזה מחזור עובר צמ"פ בפלוגה והוא סיפר לי שהחיליים הם ממחזור מאי 1969. לאחר כחצי שעה נכנסו למגורים גדעון ויילר ז"ל שהיה מ"מ בפלוגה. הוא ניגש לאחד המט"קים ודיבר אתו. תוך כדי השיחה הוא הבחין בי וכינש אלי בחיוך ואמר: בריל מה קורה? סיפרתי לו שהצטרפתי לפלוגה. הוא מאוד מיהר ולפני שיצא אמר לי שהוא שמח שאני בפלוגה ונדבר יותר מאוחר. את גדעון הכרתי עוד מהצמ"פ שעברנו יחד בפלוגה ג' ולאחר מכן פגשתי אותו בבית ספר לשריון כשאני בקמ"ט והוא עמד לסיים את הקק"ש.

למחרת בבוקר נקראתי למ"פ סגן יוסי רגב (ברגר) לשיחה. הוא זכר אותי מפלוגה ג' בה שרתי. הוא שאל כמה שאלות על הקורס וכו'. ולאחר מכן הודיע לי שהיות וסגל המט"קים כרגע מלא ועומדים להיות שינויים בקרוב, אני אקבל את טנק המ"פ ואצטרף למחלקה 1 באימונים. למחרת בבוקר הצטרפתי למחלקה 1. לאחר כשלושה שבועות של אימונים בגדוד ובשטח ירדתי מטנק מ"פ והוצבתי במחלקה 1 במקומו של מט"ק אחר. המ"מ היה נתי שורר (שטיירמן) וסמל המחלקה היה משה נור. אני חייב לציין שהקשר עם שניהם היה טוב מההתחלה והם הכניסו אותי די מהר לעניינים כחלק בלתי נפרד מהמחלקה"

בתאריך-22 לנובמבר 1969 בגזרה המרכזית בו נמצא גדוד 184 יצאה מחלקת טנקים בפקודו של המ"מ דניאל (דני) פטמן בשעות הצהריים ממעוז דוואר סואר צפונה במגמה לאתר חולית הקומנדו שכנראה חצתה את התעלה בלילה וארבה לכלי רכב צבאיים. בהגיעם לאזור שבו השטח היה פתוח ללא סוללה נורו מספר טייל "שמל" מהגדה המערבית של התעלה לעבר הטנקים. דני השיב באש לעבר מקורות הירי. תוך כדי הירי פגע אחד הטיילים בטנק. כתוצאה מהפגיעה, הטנק עלה באש ודני ניכוח קשות. הוא נתן פקודה לצוות לנטוש את הטנק. לאחר הנסייה נזח דני לדעת שהתותחן נעדר. דני תוך סיכון חייו ולמרות היותו פצוע קשה חזר לטנק הבוזר וחילץ את התותחן סמל אדל עקיבא שנפצע אנושות. לאחר כמה דקות הטנק התפוצץ והצריח עף. התותחן מצא את מותו, ממעוז דוואר סואר הצפוני הגיע זחל"ם עם חובשים והנפגעים קיבלו עזרה ראשונה תוך כדי נסיעה חזרה למעוז. לשם הונק מסוק שפינה את המ"מ דני פטמן שנפצע אנושות לבית חולים בארץ. דני, נלחם על חייו במשך כשבוע ולאחר מכן מצא את מותו. על אופני לב בשעת קרב הוענק לדני עיטור העוז לאחר מותו והועלה לדרגת סגן. דניאל שרת כחייל בגדוד 79 לפני שיצא לקמ"ט וקורס קצינים.

ביום חמישי, 14 במרץ 1967, שבו חזרו לרמת השרון 7 לוחמי קומנדו של יחידת 14 בינארן. 9 לוחמים נבחרים פנתו הנכבד ברי סטילי על שמו אצל ראש בסיס חקן במבא באזור סגור. בלילה שבין 14 במרץ ל-15 במרץ, הצטרפו ללוחמי יחידת 14 בחסימה / עם מילוקת סגור. אביטעם שניהם בסיסם הפנתו לאי סגור לתפוס במבא. לפני שהחלו ציודים ומכשירי חשמל, כגון אביטעם, חל איש לצר ל-11 במרץ 1967. התנדב לחיל ישרון הוא באסף זכרון בגודל תחת חום גלם. אביטעם, הוא אדם זה העסק שלי, את הסגור, אביטעם, עלה בגולום הרחבת ורמת לרמת קס, קס רחיים שים בה שגור תיחורה על. הוא הריגור לשחמת זכרון לתקופת קצרה מספרת בכבוד.

היום חמש דקות קודם התחיל האוונטור הראשון, רשימה יחידה. יחידה 401 ומספר 4 התנדב במבא כשהימים ולילה והמתיים כחבצלה. אביטעם על עזרתם של יחידה חבלה לרמת השרון. התחלתם זכרון יחידה, יחידה 401 ומספר 4, אביטעם קצרות יחידה.

ביום חמישי חודש יומים במבא רחיים ופולחנת ל-11 במרץ הרחבת זכרון התקביר יחידה קבוצה יחידה חקן חיל ישרון. יחידה 401 ומספר 4, אביטעם על חבלה וסגור קצרות ובעל יחידה אביטעם ל-11 במרץ חקן חיל ישרון. יחידה 401 ומספר 4, אביטעם חיל ישרון.

סגור חקן, 14 במרץ 1967. יחידה 401 ומספר 4, אביטעם קצרות יחידה.

סילאס, במסדר חצונד, פפני פטק סיי חסיס חיי עוחר ימסיורטיק יעוחר סויל.

ספפסיטלטי חיינו יעיל יעק חו סו חוטרנו יעיל סליסן עטילסס סו סויל.

מקדימה מימין, גודד משה ואפרים ברום
מאחור מימין, שמואל כץ ואריה ארפן

בתמונה מפלוגה ב' נראה החייל מנחם רוט ז"ל

פלאזה התחסה ברויז הנצרים 1967 - 1970 נדוד שליחי 79 - חטיבה 401

חטיבה 401 במהלך מבצע קדש

תכונות טיסום התקציל האורדתי בסיני גיבס לבני

פלמח וההגנה בחזית הצפונית 1967 - 1970 - סוף שנות ה-60 - תחילת ה-70

קרב תלמיזת מסעים והתגובות האו"ם הראשון בסיוע ביטחוני לבמח

סיכום המעורבות הישראלית בקרב, קרב תלמיזת

מתחילת חודש ינואר 1970 ועד תחילת חודש מרץ 1970

בחודש ינואר הגיעו לגדוד חיילים ממחזור אוגוסט 1969 לאחר לימודים בבית ספר לשריון על מנת לעבור אימונים במסגרת-צמ"פ הם נקלטו בפלוגה א' ב' בפלוגה א' המ"פ היה סרן עמוס לוריא. הסמ"פ היה סגן ברוך עמית. בפלוגה ב' המ"פ היה סגן יוסי רגב (ברגר). הסמ"פ היה סגן יעקב מעוז (מוזס) האימונים בפלוגות כללו אימוני צוות, מחלקה ופלוגה (צמ"פ) עם ירי במקלעים ותותחים ותרגולות שונות ביום וגם בלילה על מנת להכשיר את החיילים כלוחמי שריון מקצוענים.

בתחילת חודש פברואר 1970 התקיים טכס חגיגי בפלוגה ב' של החלפת מ"פיים בהשתתפות כל מפקדי וחיילי הפלוגה ובהשתתפות המג"ד. סגן גדעון גלעד התמנה למ"פ ב' במקומו של סגן יוסי רגב (ברגר) שסיים את תפקידו בגדוד. לתפקיד הקמב"ץ התמנה סג"ם אילן רובינשטיין. בחודש פברואר התמנה סג"ם שמשון קריסטל לתפקיד קצין השלישות. בחודש פברואר התמנה סג"ם בנימין (בני) לסקין לקצין הקשר.

"באחד הימים שבהם האימונים של פלוגה ב' נערכו בשטח, נשמע קול נפץ אדיר ליד הטנק שלי. במחשבה ראשונה חשבתי שזהו ירי של טנק מפלוגה א' שהתאמנה גם בשטח שיורה ליווני פגזים בטעות. אולם תוך כדי מבט מסביב זיהיתי שלא הרחק ממני נפל מטוס קרב של חיל האוויר שלנו ועלה באש. דיווחתי למ"פ גדעון גלעד על האירוע ונעתי עם הטנק במהירות לעבר המטוס במחשבה שהטייס נמצא במטוס פצוע וצריך לחלץ אותו. כשהתקרבתי למטוס ביקשתי מהצוות שלי לא לרדת מהטנק וירדתי מהטנק עם מטף כיבוי אש לעבר המטוס. כשהתקרבתי למטוס התחילה להתפוצץ התחמושת במטוס דבר שמנע ממני את הגישה. חזרתי לטנק וכשהתרחקתי מהמקום דיווחתי לגדעון המ"פ על המצב. גדעון המ"פ פקד עלי ועל יתר מפקדי הטנקים לא להתקרב למקום הנפילה של המטוס מחשש לפגיעה כתוצאה מהתפוצצויות התחמושת והוא דיווח בקשר למפקדת הגדוד על האירוע.

לקראת ערב חזרה הפלוגה למחנה. התברר מדיווח של חיל האוויר שהגיע לפלוגה שהמטוס נפגע בקו התעלה והטייס ניסה להנחית את המטוס בביסי חיל האוויר בביר גפגפה אולם לא הצליח ונטש את המטוס ברגע האחרון וחייב ניצול. קבוצה של קצינים וחיילים מחיל האוויר הגיעה לפלוגה ויצאה איתו לשטח לעבר המקום שבו המטוס נפל. בהגיענו למקום ירדו מספר חיילים עם מפקדים כדי לשמור על שבריו של המטוס מפני בדואים שהסתובבו בשטח עד למחרת בבוקר שבו היו אמורים להגיע חיילים נוספים עם ציוד על מנת לאסוף את שברי המטוס.

בתאריך - 10 למרץ התמנה רס"ן דן (פרידברג) שני למג"ד 79 במקומו של סא"ל אביגדור (ינוש) בן גל שסיים את תפקידו בגדוד.

שלושה חיילים ישראלים עומדים מול טנק במחנה במדבר, 1967.

קבוצת חיילים ישראלים במחנה במדבר, 1967.

צילום מתוך האוסף 1957-1970, אתר שומרי 78 - תמונה 101

צילום מתוך האוסף 1957-1970, אתר שומרי 78 - תמונה 101
צילום מתוך האוסף 1957-1970, אתר שומרי 78 - תמונה 101

פולטר בני נצבים

חיילים מפלוגה ב' במסיים עם חסיים גרעון חיילי.

פלוגה ב', כימיין יהודה בריל עם נשה נור.

טקס החלפת סייפיים בפלוגה ב'. מימין נראים בוצרון בלעדי, חסנייד ינוט בן גל וליצור יוסבי רנב (במחנה).

עוד תמונה מטקס החלפת סייפיים.

התאחדות הצבאית - 1948 - 1949

אופיק נראים בחי"ד (שטיימן), רמ"ם סגן גדעון גלעד
קצין החינוך החטיבה אנסול שפירא והרמ"ל יצחק מרמז

צמוד פגז תחזית על פלוגת אי"ב בזמן נראה המס"ק חד פגז

מסיקים מפלורה בן שטיינר שליטתו לראה חייב אישכתי גיל

בלונה בן שטיינר ורואים יחידה בריל גמא נאורד (שטיינר),
גורן צוס וליס ויעלם בענה (בייל)

מאמץ חודש מרץ ועד אמצע חודש אפריל 1970

לקראת אמצע חודש מרץ התכונן הגדוד לרדת לקו התעלה. לפני הירידה התמנה סגן דוד גלרז' למ"פ החרמ"ש של הגדוד. לסמ"פ החרמ"ש התמנה סגן דב (דובל"ה) גרנק.

גדוד 79 ירד לגזרה המרכזית של התעלה. פלוגה א' עם 12 טנקים ירדה לאזור החווה הסינית. חניון הטנקים של הפלוגה היה על ציר **גבתה** כ- 8 קילומטר מקו- התעלה מאחורי החווה הסינית בשטח נמוך שלא ניתן לראותו מכיוון התעלה. שני טנקים מהפלוגה נמצאו במעוזי דוור- סואר. טנק בפקודו של המ"מ אהרון נרקיס נמצא במעוז הדרומי וטנק נוסף היה במעוז הצפוני.

הטנקים בחניון נמצאו בשטח כשרשת הסוואה פרושה מעליהם. ליד הטנקים נמצאו אוהלים לצוותי הטנקים. כמו כן היה מטבח עם חדר אוכל שהוקם מאוהלים. על טנק אחד היה תמיד חייל בכוננות עם מקלע טעון מחשש לתקיפת מטוסים מצריים. אחריותה של פלוגה א' בגזרה הייתה מדרום למעוזי איסמעיליה דרך מעוז הלשון, מעוזי דוואר סואר ועד לתעוז פח שהיה מדרום למעוז דוואר סואר הדרומי.

פלוגה ב' עם 12 טנקים התמקמה ב- 2 חניונים. חניון - **אריזים** שהיה מאחורי מעוזי איסמעיליה וחניון - **מיקרוסקופ** שהיה מאחורי מעוזי הפירדאן על ציר החת"ם. החניונים נמצאו כ- 8 ק"מ מקו התעלה בשטח נמוך שלא ניתן לראותם מכיוון התעלה.

בחניון הטנקים- אריזים נמצאו 8 טנקים עם מחפורות לטנקים כאשר מעליהם הייתה פרושה רשת הסוואה כשליד המחפורות היו מחפורות קטנות לצוותי הטנקים ומטבח קטן. בחניון היה תמיד חייל על טנק עם מקלע טעון בכוננות מחשש לתקיפת מטוסים מצריים.

בחניון הטנקים- מיקרוסקופ נמצאה מחלקת טנקים עם מחפורות לטנקים כאשר מעליהם הייתה פרושה רשת הסוואה. בנוסף היו שני אוהלים לצוותים וגם מקלחת מאולתרת. בחניון היה תמיד חייל על טנק עם מקלע טעון בכוננות מחשש לתקיפת מטוסים מצריים.

אחריותה של פלוגה ב' הייתה מצפון למעוזי הפירדאן ועד מדרום למעוזי איסמעיליה.

מפקדת הגדוד עם פלוגת המפקדה נמצאה במחנה טסה. בחלק מהמעוזים נמצאו מפקדים "נמרים" עם מפקדי וחיילי החרמ"ש, הנח"ל הנח"ל מוצנח, גולני וצנחנים. במעוז הלשון היו גם חיילים מחיל הים, קצין תותחנים שסופח למעוז וטנק שרמן עם צוות מילואים ששימש כאמבולנס לפינוי פצועים.

משימתם של פלוגות א' ו' ב' בשעות הבוקר הייתה ללוות את מחלקת הסיוור כל יום בשעות הבוקר עד למעוזים עם מחלקת טנקים וברגע שנפתחת אש לעבר הסיוור מהצד המצרי לעלות לעמדות ירי ולהשיב באש לעבר מקורות הירי ולמטרות שסומנו מראש. מחלקת הסיוור הייתה יורדת בבוקר ממחנה טסה בו נמצאה

מפקדת הגדוד לחניון הטנקים ארזים. מחלקת טנקים מפלוגה ב' הייתה מלווה אותו מהחניון תוך כדי תפוסות עמדות ירי כשמדי פעם היא משנה עמדות על מנת לא להיפגע מידי הטילים שנורה על ידי המצרים. בהגעת הסיוור לצומת איסמעיליה הייתה נפתחת אש ארטילרית חזקה וירי טילים לעבר הסיוור ולעבר הטנקים. הסיוור היה מגיע למעוזי הפירדאן בודק את סוללות העפר לוודא שלא הייתה חדירה של יחידות קומנדו מצריים ולאחר מכן פתח את הצירים המובילים למעוז לוודא שלא מוקשו על ידי המצרים. ממעוזי הפירדאן הסיוור היה פונה לעבר מעוזי איסמעיליה וחזר על אותם בדיקות כפי שביצע במעוזי הפירדאן תוך כדי ירי ארטילרי וירי נ"ט מצרי. כל אותה עת הייתה מחלקת הטנקים מלווה את הסיוור ומשנה מדי פעם את העמדות על מנת לא להיפגע מטילים וגד טנקים שנורו אליהם עולה לעמדות אש והשיבה בירי לעבר הצד המצרי.

לאחר שהסיוור גמר לבדוק את אזור המעוזים באיסמעיליה, מחלקת הטנקים של פלוגה ב' הייתה חוזרת אחורה לכיוון חניון ארזים והסיוור פנה לכיוון מעוז הלשון כשמחלקת טנקים מפלוגה א' הייתה מלווה אותו ושוב תוך כדי ירי ארטילרי וטילים נגד טנקים. הסיוור היה מסתיים לאחר שנבדקו כל הצירים למעוזים של דוואר סואר ואת תעוז פח שהיה שמדרום לדוואר סואר. משך הסיוור היה כ-3 שעות. נוסף לסיוור שהיה בכל יום, בימים מסוימים היו מתלוות לסיוור שיירות הספקה שהיו נכנסות למעוזים.

במשך היום הצוותים טיפלו הצוותים בטנקים, נחו כאשר מספר אנשי צוות נמצאו בתצפית על הטנק עם מקלעים 0.3 טעונים במקרה שמטוסים מצריים יתקפו את החניון.

עם רדת החשכה הטנקים יצאו מהחניונים אם אורות כבישים והתפזרו באופן פלוגתי ומחלקת כ- קילומטר מקו התעלה בין המעוזים של הפירדאן, איסמעיליה ודוואר סואר דוממו מעונים ומשאר ערים ודרוזים לכל אפשרות שתקרה. היה נוהל מקובל שברגע שנשמע בקשר קוד מסוים ידעו מפקדי הטנקים באיזה מעוז מנסים כוחות קומנדו מצריים לפשוט ואז הטנקים היו נעים במהירות לכיוון המעוז.

באחד הימים תקפו 2 מטוסים מצריים את חניון הטנקים מיקרוסקופ. הם טסו בגובה נמוך וירו במקלעים לעבר הטנקים ואנשי הצוות אולם למרבה המזל אף אחד לא נפגע. אנשי הצוות שבתצפית ירו לעבר המטוסים אולם לא הצליחו לפגוע.

בחודש מרץ התמנה סא"ל טוביה רביב לסמח"ט 401.

בתאריך- 25 למרץ חצתה בלילה את התעלה חולית קומנדו מצרית מצפון למעוז דואר סואר הצפוני וארבה לכלי רכב צבאיים שיטעו על דרך העפר הקרובה לסוללת העפר שעל גדות התעלה. למחרת בבוקר בעת שמחלקת הסיור פתחה את הצירים בבוקר מאזור המעוזים של דואר סואר צפונה, פתחה החוליה המצרית בירי לעבר הזחל"ם הראשון בו נמצא מ"מ הסיור סגן יעקב דבח שהגיע למלואים. כתוצאה מהירי נפגע יעקב (קובי) דבח אנושות ומצא את מותו. החוליה המצרית הצליחה לחזור לצד המצרי מבלי להיפגע.

בתאריך - 31 למרץ בשעות הבוקר כשטנק מ"פ "ל" בקפוזו של סרן אדם ויילר מגדוד 195 ליווה את הסיור בגזרה הצפונית של התעלה, נפל אדם על משמרתו ומצא את מותו. הידיעה הייתה מכה קשה למפקדי גדוד 195 ולמפקדי גדוד 79 הנמצאים בקו התעלה היות ואדם ויילר היה מוכר למפקדים בגדודים אלה, כאחד המ"פיים הטובים בחטיבה. הוא היה אהוב על פיקודיו וחיליו העריצו אותו. אדם ויילר שרת בגדוד 79 משלב הקמתו עד שנת 1966. הוא היה אחד הקצינים מקבוצת המפקדים הקטנה שנשלחו לגרמניה בשנת 1964 כדי ללמוד על מערכות טנקי הפנטון שהגיעו אחר כך לגדוד 79. אדם, חזר לשרת בקבע בעקבות בקשתו של האלוף ישראל סל (סליק). בעקבות מותו של אדם, החליטו במפקדת גדוד 79 להעלות את המ"מ גדעון ויילר אחיו של אדם ששרת בפלוגה ב' מקו התעלה אחורה לסיני.

בתאריך - 7 לאפריל בשעות הבוקר המוקדמות ירדו 3 זחל"מי סיור בבוקר ממפקדת הגדוד בטסה לכיוון קו התעלה על מנת לפתוח את הדרכים והצירים לכיוון המעוזים בגזרה המרכזית. הוביל את הסיור המ"מ סגן אורי בן אסא שנמצא בזחל"ם הראשון. כשהגיעו הזחל"מים לחניון ארזים בו הייתה מצויה פלוגה ב' הצטרפה מחלקת טנקים לסיור ולוותה אותה. כשהסיור הגיע לצומת איסמעיליה נפתחת הפגזה ארטילרית כבדה על הסיור ועל מחלקת הטנקים וכן ירי של נ"ט מחלקת הטנקים שיפצה עמדות והשיבה באש לעבר הצד המצרי. בצומת פתחה מחלקת הסיור לכיוון מעוזי הפירדאן. לאחר נסיעה של כ- 60 מטר נפגע סמל הסיור שלמה חסיד קשה מאוד שנמצא בזחל"ם הראשון של מ"מ הסיור. כל הניסיונות שנעשו לאחר מכן על מנת להציל את חייו לא צלחו והוא מצא את מותו.

בתאריך - 7 לאפריל נשלחו מחניון ארזים שני טנקים מפלוגה ב' עם קומנדקר אספקה לעבר האזור שמצפון למעוזי הפירדאן מול האי אל- בלח שבו נמצאו צוותים עם שלושה טנקים מהפלוגה ששקעו כמה ימים קודם בביצה. בקרבת המעוז עלה הטנק הראשון על מוקש. הטנק נפגע ופרס זחל. תותחן הטנק נפצע קל במצחו. המט"ק שמאל כך הזעיק עזרה מחניון ארזים שבו נמצאה החוליה הסכנית. בינתיים המט"ק השני משה בן שושן ירד עם איש צוות מהטנק שלו והוריד כבלי כדי לגרוח את הטנק הפגוע אך לא הצליח. הקומנדקר עם ההספקה המשיך בנסיעה והגיע לאזור הביצה בו נמצאו הטנקים. לאחר זמן קצר הגיעו אנשי החוליה הסכנית לטנק וניסו לתקן אותו במקום.

המצרים שזיהו את האירוע פתחו בירי ארטילרי לעבר הטנקים. כתוצאה מהירי נפגע סמל החוליה שלום (צרלי) אוהיון מרסיס קטלני אנושות על הטנק ומצא את מותו. את הטנק גררו לאחר מכן שני טנקים מהפלוגה לעבר חניון ארזים.

בתאריך – 10 לאפריל נפל טוראי אייל דרורי מגדוד 79 בעת מילוי תפקידו. אייל גויס בחודש אוקטובר 1969 והוצב לחיל השריון.

דוד משה מספרי: פלוגה ב' בפיקודו של המ"פ גדעון גלעדי נמצאה בחניון הטנקים- ארזים מאחורי המעוזים של איסמעיליה. אני הייתי באותה תקופה מט"ק בפלוגה. יום אחד בחודש אפריל 1970 נשלחתי מהחניון למעוז איסמעיליה לחלץ פצוע שנפגע מהפגזה ארטילרית מצרית כבדה. הדרך למעוז הייתה צרה בין שדות המוקשים בצדדים ושהיו מתוחכמים בגדרות תיל וקונצרטיות. בלילה ובנסיעה מהירה ללא אורות ממש היה קשה לשמור את הטנק במרכז כביש האספלט הצר והזחל של הטנק תפס את אחת מגדרות התיל ומשך אותה לתוך הזחל על ה"זר המניע" והעיף את הכנף למעלה עצרתי מיד את הטנק כדי למנוע פריסת זחל ודאית אם הייתי ממשיך וירדתי עם מגזרי תיל לשחרר את הגדר מהזחל.

הנתחלתי לחתוך חוט אחר חוט אבל העבודה הייתה קשה והתמשכה זמן רב והמצרים הבחינו בי והחלו להפגוז במרגמות לכיוון הטנק. הצוות שלי שזה היה הקו הראשון שלו נשאר בהוראתי בתוך הטנק ואני בין נפילה לנפילה ממשיך לחתוך את הגדר ובנפילות זוחל מתחת הטנק שהיה המקום הממוגן היחיד בסביבה. בקשר לחצו עלי להמשיך ולחלץ את הפצוע אבל העבודה כשידי קרועות ומדממות מהתיל, התמשכה לדעתי כשעה ולא ראיתי את הסוף.

פתאום מתוך החשיכה בזמן הנפילות אני רואה את ג'יפ המג"ד מגיע אלי וממנו קופצים שמוליק איצקוביץ עם אילן מעוז הסמג"ד ומצטרפים אלי מתחת הטנק. שמוליק לקח את מגזרי התיל ממני ותוך התעלמות מהנפילות הוא התחיל לחתוך את הגדר ותוך כרבע שעה הצלחנו לשחרר את הזחל. המשכתי לתוך המעוז והעליתי את הפצוע לתוך הטנק. פיניתי אותו לחיפון הטנקים ומשם הוא פונה למסוק ואני חזרתי שוב לפינוי פצועים נוספים מהמעוזים.

בתאריך- 12 לאפריל בפלוגה א' במעוז הצפוני של דוואר סואר בו נמצא טנק מהפלוגה, נפל טוראי מאיר סמיס נהג טנק בעת מילוי תפקידו. טוראי מאיר סמיס גויס בחודש אוגוסט 1969 ושובץ לחיל השריון. הוא היה חניך מצטיין במקצועות הטנק ושובץ כנהג טנק. הוא היה נהג טנק מצטיין וביצע את כל הטיפולים בסנק במסירות ובידע מקצועי מעולה. הוא התחבב על מפקדיו והיה אהוד על ידי חבריו.

צוות טנק סלעוד אי חמין הטנקים גבעה.

ישראל זאב הטנק אחרי זאב הטנקים אי רמון חואר שאר הרון י.

אגוד היחידה הממוקמת בן גוריון מלפני 1970

סאטלית ספוטניק 1970 - ימים של חוקים - חגיגה 401

Three soldiers in military uniforms standing in a desert landscape.

Two soldiers sitting on a large, flat object, possibly a tank or vehicle, in a desert setting.

חניון הטנקים ארוים. כך היו מתרחצים החיילים באותה תקופה.

חימוש הטנקים במצוים בחניון הטנקים - ארוים.

חניון הטנקים- ארזים. משנמאל נראה יהודה בריק שמחכה לסיור בבוקר כדי ללוות אותו עם מחלקת טנקים לעבר המעוזים.

אחד מוחלימי הסיור שהיו פותחים בשעות הבוקר את הצירים למעוזים.

סניף מ' חרמי גלילי באזור סוצה - המרחץ מ' שנת 79 תחילת הלוח.

התחיל של הלוח - שמוצא כח מפעולה מ' שנת על מוקש באזור המרחץ

טוראי מאיר סמילט מפלוגה א' ז"ל

במחזור הספסל הרביעי ליד המגדל נראה שמל שלום (צפיריל) אוחיון ז"ל.
מהדרינה נראה הרטי"פ סנייר אפרים ברחום ז"ל.

מאמצע מחדש אפריל ועד אמצע חודש יולי 1970

בתאריך- 21 לאפריל פתחו המצרים בהפגזות ארטילריות לעבר אזור מעוז המזח בגזרה הדרומית של קו התעלה. באותו הזמן נמצאה שם מחלקת טנקים מגדוד 46. בעקבות הירי נפצע המט"ק ציון חדד בסנק אנושות ומצא את מותו. הידיעה הקשה על מותו הגיעה למפקדים הוותיקים בגדוד 79. המט"ק ציון חדד שירת את רוב שירותו כמט"ק בגדוד והיה אהוד על מפקדיו. חבריו וחייליו. זה היה הקו האחרון שלו בקו התעלה לפני שעמד להשתחרר.

בתאריך 28 לאפריל בשעות הערב פתחו המצרים בהפגזה ארטילרית נכבדה על המעוזים בגזרה הצפונית והמרכזית של התעלה. תוך שעתיים נורו כ- 1000 פגזים. בגזרה המרכזית נפצעו אנושות מפקד מעוז הלשון (נצר) שהיה על שפת אגם תמסח, סגן במילואים חיים בן ארי (לזבניק) ומצא את מותו. בנוסף נפצעו עוד 18 חיילים. סגן חיים בן ארי קצין גולני הגיע בסוף מרץ 1970 לשרת במעוז הלשון. סגן חיים גויס לצה"ל בחודש אוגוסט 1965 ושירת בחטיבת - גולני. התנהגותו המופתית והצטיינותו במילוי משימותיו סללו לפניו את הדרך לקורס קצינים ואמנם הוא סיים אותו בהצלחה. במלחמת ששת הימים לחם בתל פאחר, כמפקד מחלקת תול"רים בגדוד "ברק". לאחר מכן עשה פרק זמן כמפקד בחרמון. לפני שחרורו מן הצבא חזר להדריך בבית הספר למפקדי כיתות של חטיבת - גולני, אשר בה שירת מראשית גיוסו. כשם שהצטיין כחייל, כן היה גם מפקד מעולה, חבר ורע לחייליו ונכון תמיד לסייע להם. כמפקד מחלקה דאג תמיד לכל אחד מחייליו.

במשך כל חודש אפריל, נפרסו בעומק מצרים מערכי נ"מ חדשות שכללו סוללות S.A-2 מגבהי טוס, S.A-3 מנמיכי טוס, תותחי נ"מ ומכוני מל"ם. המערכים הופעלו על ידי צוותים סובייטים שהכשירו את המצרים כיצד להפעילם.

בתאריך- 1 למאי פתחו המצרים בירי ארטילרי על אזור החווה הסינית. באותו הזמן נמצא שם טנק עם המט"ק סמל אמנון אריאל מפלוגה א'. כתוצאה מהירי נפצע המט"ק אמנון אריאל באופן בינוני והסען קשר יצחק ביטרן נפצע קל. הם פוזנו אחורה למפקדת הגדוד בטסה ואמנון פונה לאחר מכן לבית חולים בארץ להמשך טיפול.

בתאריך- 16 למאי בעת פתיחת הצירים בשעות הבוקר על ידי לוחמי הסיור שנעו על זחל"מים באזור מעוזי איסמעיליה ולוו על ידי מחלקת טנקים מפלוגה ב', פתחו המצרים בירי ארטילרי לעבר הסיור שבדק את הצירים המובילים לתוך למעוזים. כתוצאה מההפגזה נפגע סמל הסיור דוד גרסי שהיה בזחל"ם הראשון אנושות ומצא את מותו בכניסה למעוז איסמעיליה.

בתאריך- 17 למאי בשעות הבוקר בפלוגה א' כשהסיוור פתח את הצירים למעוזים בדואר סואר התפתחה תקרית אש ארטילרית. מההפגזה המצרית נפל פגז על מצוע הטנק של המ"פ שהיה מאחורי המעוז של דואר סואר. כתוצאה מהפגיעה נפצעו בינוני עד קשה המ"פ סרן עמוס לוריא והטען קשר אברי פרבשטיין.

עודד שיוף מספרו: הייתי נהג טנק מ"פ א'. בערך בסביבות שעה 11.00 בבוקר מחלקת טנקים מפלוגה א' הכוללת את טנק המ"פ ליוותה את הסיוור לעבר מצוע דואר סואר. בשעה שהסיוור נכנס לפתוח את הצירים למעוז, הטנקים חיכו להם מאחורי המעוזים. המ"פ והטען קשר נמצאו עם חצי מגופם מחוץ לטנק.

פתאום שמעתי פיצוץ חזק בטנק והמחשבה הראשונה שלי הייתה שנפגענו מטיל נגד טנקים. לפתע ראיתי דרך הפריסקופ של תא הנהג את המ"פ עמוס לוריא רץ מהטנק כשחצי זרוע של יד מתנדנדת וכולו דם לעבר טנק שנמצא סמוך אלינו עולה עליו והטנק חזר לחניון הטנקים. אמרתי לתותחן ניסים שתיווי שיצודד את הצריח ונכנסתי לצריח מתא הנהג וראיתי את הטען קשר אברי פרבשטיין שוכב על רצפת הטנק וצורח מכאבים. בינתיים התקרב טנק נוסף לטנק שלמי ואני יצאתי מהטנק וחיברתי כבלי גרירה יחד עם איש צוות שירד מהטנק השני.

הטנק נגרר לחניון הטנקים גבתה ושם הוציאו את הטען קשר אברי הפצוע מהטנק והעבירו אותו למסוק שנחת בחניון בעקבות פציעתו של המ"פ ופינו אותו יחד עם המ"פ לבור פגפפה. משם הם הועברו במטוס לבית החולים בארץ וחייהם ניצלו.

כשהסתכלתי על הטנק שלי ראיתי שכל החלק האחורי של הסיפון עם המנוע היה הרוס לגמרי מפגיעת הפגז המצרי.

כשנודע למח"ט אד"ם ששון יצחקי על התקרית הוא הגיע לחניון הטנקים ותיחקר את התקרית. התותחן ניסים שתיווי שכנראה נכנס להלם קרב פנה למח"ט ואמר לו שיותר הוא לא מסוגל להיכנס לטנקים. המח"ט הבין אותו ופינה אותו למפקדת הגדוד במחנה ססה".

את תפקיד המ"פ מילא באופן זמני הסמ"פ סגן ברוך עמית, עד שהגיע סרן יעקב כץ המ"פ החדש.

בתאריך- 18 למאי בשעה 02.00 בלילה חדרה חוליית קומנדו מצרית בגזרה הדרומית של התעלה בו נמצא גדוד 46 מדרום לציר- הג'די לכיוון מעוזי קוברה. סירת שקד שהייתה במארבים זיהתה את החוליה ופגעה בהם. עם שחר יצא טנק המ"פ עם סגן ישראל (גוצי) גוסמן ומחלקת טנקים לסריקות באזור. תוך כדי הסריקה נפגע טנק המ"פ מפגיעת פגז מצרי ישיר. כתוצאה מכך נפצע אנשיות המ"פ סרן ישראל גוסמן ומצא את מותו. בנוסף הטען קשר נפצע באופן בינוני.

סרן ישראל (גוצי) גוסמן עזב את גדוד 79 ארבעה חודשים קודם לכן בהם שרת כסמ"פ ב' כדי להתמנות למ"פ ז' בגדוד 46

מג"ד 46 סא"ל משולם רטס אמר דברים לזכרו של סרן ישראל גוסמן "בנית פלוגה מצוינת המשמשת דוגמה לכל הפלוגות החטיבה. התחבבת על פיקודיך ומפקדיך. גילת זריזות ואומץ לב אישי בכל הפעולות המשותפות שלנו. יצרת בלב פיקודיך ביטחון ונכונות ללכת אחרך בכל מחיר. לעולם לא נשכח אותך".

בתאריך- 23 למאי ביום שבת בצהריים ערך המג"ד דן שני יחד עם קצינים בכירים כמו המח"ט, אלוף הפקוד, קצינים בכירים מהשריון ומחיל הים סיור באזור אגם תמסח על מנת למצוא מקום כדי לבצע פשיטה משוריינת בלוי לוחמי הקומנדו הימי והסיירות בעומק מצרים. לאחר שנמצא ונבחר המקום זיהו המצרים את התקבצות הסיור ופתחו לעברם בהפגזות ארטילריות. סיור המפקדים מיהר למעוז הלשון וכנס פנימה. המג"ד ועוד 6 לוחמים ומפקדים נכנסו לחדר האוכל של המעוז. המצרים הגבירו את ההפגזה על המעוז ואחד הפגזים חדר את חדר האוכל. כתוצאה מהפגיעה מצאו את מותם כל 7 הלוחמים ביניהם **המג"ד רס"ן דן שני**, נהג המג"ד רב"ט שמואל איצקוביץ, מפקד המעוז סגן פנחס טייטלבוים, **חילי נח"ל**, חיל הים וקצין התותחנות שסופח למעוז סגן דוד אייזן. בנוסף נפצעו קשה עד בינוני 2 לוחמים כשאחד מהם מצא את מותו לאחר כמה ימים. זוהי הייתה מכה קשה לסגל הפקוד של הגדוד היות והמג"ד התמנה לתפקיד כמה שבועות קודם.

דן שני התגייס בשנת 1954 והוצב לסיירת של יחידת שריון. הוא סיים קורס מ"כים ובהיותו בקורס קצינים הוא השתתף בכיבוש רצועת עזה. לאחר המלחמה הוא המשיך לשרת כשנה בשרות קבע והשתחרר מהצבא. הוא התחתן ועבר לגור בקבוץ מסילות. הוא עבד בקיבוץ 5 שנים ולאחר מכן עבר להתגורר באשדוד. אהבתו הגדולה לצה"ל לא עזבה אותו והוא חזר לשרת כקצין קבע. בשנת 1965 יצא יחד עם עוד תשעה קצינים מהשריון לארצות הברית על מנת ללמוד על טנקי הפטון שהגיעו לאחר מכן לגדוד 79. במלחמת ששת הימים שרת כמ"פ בפלוגת הקמ"ט של בית ספר לשריון. הוא לחם עם הפלוגה בגזרת רפיח. באחת הקרבות הקשים הוא פיקד על ששה טנקים והצליח להתגבר על מארב של 18 טנקי סטאלין מצריים ולהשמידם. על כל אלה הוענק לו **עיטור המופת**. לאחר מלחמת ששת הימים נשלח ללימודים בבית ספר לפיקוד ומטה (פ"מ). לאחר הקורס התמנה לסגן מפקד המבצעים של אוגדת סיני וקיבל דרגת רס"ן.

סגן במילואים פנחס (פיני) טייטלבוים נקרא בסוף חודש אפריל 1970 לשרות מילואים פעיל והגיע למעוז הלשון (מצר) על שפת אגם תמסח לפקד עליו. לאחר ששרת כבר בעבר במילואים כאחד המפקדים באותו מעוז בו נעשתה בשעתו פשיטה של כוח קומנדו מצרי שנכשלה. מפקדו כתב במכתב תנחומים לאב השכול: "פיני הגיע למעוז לאחר שאחד ממפקדי המעוז הקודמים נהרג בהפגזה כבדה שירדה על המעוז ומצא את חיילי המעוז אבלים ויתומים. למרות ההרס והחורבן ששררו במעוז הוא לא אמר נואש ועבד יומם ולילה למען שיקומו. כולל הרמת המורל אצל החיילים ששהו במחיצתו".

גם מותו של הנהג שמואל (שמוליק) איצקוביץ הייתה אבדה קשה. הוא ניחן באומץ לב בלתי רגיל עוד כששרת כנהגם של הסמג"ד עמרם מצנע והמג"ד ינוש בן-גל בסיוורים בקו התעלה בעת תקריות הירי הרבות. רב"ט שמואל (שמוליק) איצקוביץ גויס בחודש יולי 1967. לאחר טירונות הוא הוצב לחיל התובלה. הוא לא מצא עניין בתפקיד וביקש לשרת בחיל קרבי. הוא הועבר לחיל השריון והיה נהג-חל"ם מ"פ בגדוד. לאחר מכן שרת כנהג ג"פ. המג"ד סא"ל ינוש בן-גל כתב למשפחתו "הוא תמיד היה נכון לעזור כשחיוך רחב נסוך על פניו. לא פעם ירד לקו התעלה בעת תקריות האש הרבות כדי לחלץ פצועים. בנכם היה גיבור וישמש סמל לחבריו-לנשק".

עם מותו של המג"ד סא"ל דן שני, החליטו במפקדת גייסות השריון להחזיר דחוף את המג"ד לשעבר סא"ל ינוש בן-גל שהיה בחופשה בארצות הברית עם אשתו לפקד על הגדוד והוא חזר לארץ ופקד שוב על הגדוד.

בחודש מאי הגיעו 2 טייסות של מטוסי מיג - 25 כולל טייסים רוסיים למצרים. בנוסף הגיעו מערכות טילים נגד מטוסים מהמתקדמות ביותר: S.A.10 והציבו אותן בין קהיר לקו התעלה.

יהודה גבע (ג'בלי) מספר: האירוע התרחש בחודש מאי בשנת 1970 כשגדוד שריון 195 נמצא בקו התעלה, במעוז טמפו בגזרה הצפונית של התעלה. המצרים ירו כמה פגזים למעוז. מפקד המעוז "נמר" נתן הוראה להשיב באש לעבר המצרים. כולם נכנסו לבונקרים ורק הרגמים ירו כארבעה פגזי מרגמה במהירות ו"טפו" מהר לבונקר תסריט ידוע מראש.

מבול של קטיושות ופגזים החל לנחות על המעוז. מחוץ לבונקרים משארו רק שני טנקים על צוותיהם עומדים לפני הרמפות ומפקד המעוז בחר להיות בעמדה ולצפות אל המצרים כדי לוודא שאין הסתערות על המעוז. מיותר לתאר את עוצמת ההפגזה הארטילרית שחטפנו. כל המעוז רעד, כל המבנים הרכים התאדו. הטנק שישבתי בתום נע מצד לצד מעוצמת ההדף. כך זה נמשך כחצי שעה שהייתה כמו נצח, לפתע במכשיר הקשר מדווח ה"נמר" שנמצא בעמדה אפופת העשן כי טנקים מצריים יורים בכיוון ישיר לעבר ה"רלסים" ששימשו כשכבות פיצוץ על גגות הבונקרים. היה חשש שזה יגרום לקריסתם.

מפקד המעוז ביקש מהטנקים לעלות לעמדות ולהשיב אש. עלינו שני הטנקים לעמדות וירינו שלושה פגזים ממול למוצב שניקרא "900". הצלחנו לפגוע בשני טנקים מצריים והם החלו לבעור. מפקד המעוז לא הסתיר את התלהבותו וצהל משמחה. האש פסקה והמצרים כנראה לא הבינו איך ממעוז שהיה אמור להיות תל חרבות יוצאת אש ופוגעת. כל הלילה עבדנו קשה כדי לחלץ את הגדרות שהסתככו בזחלים. בבוקר החל יום חדש במלחמת ההתשה הקשה והעוקבה מדם.

בתאריך- 26 למאי המצרים פתחו בהפגזה ארטילרית כבדה על המעוזים באיסמעיליה. כתוצאה מכך נפצעו אנושות ומצא את מותו לוחם פלוגת החרמ"ש מגדוד 195 טוראי יעקב משה לוי במעוז איסמעיליה הצפוני. יעקב היה מסופח לגדוד ושרת במעוזים. יעקב גויס בחודש נובמבר 1969 והוצב לחיל השריון.

בתאריך- 30 למאי בשעות הבוקר המוקדמות בגזרה הצפונית של התעלה חדרו כוחות קומנדו מצרים בשטח הפתוח בין מעוז קנטרה למעוז שמצפון לו והציבו מארבים שנקראו אחר- כך בשם: המארב הגדול והמארב הנוסף למחלקת הסיוור ולמחלקת טנקים של פלוגה "ז" מגדוד 195 שליוותה את מחלקת הסיוור מצפון לקנטרה. בשעות הבוקר בעת שסמל הסיוור ירד מהזחל"ם לבדוק את הסוללה המצרית פתחו בירי ממקלעים ובזוקות לעבר הסיוור. טנק המ"מ של אריק אנג'ל שהיה במרחק של כ- 100 מטר מאחורי הזחל"ם זיהה את האירוע והתקדם לעבר המצרים וירה לעברם. תוך כדי נסיעה הסנק עלה על מוקש רב עוצמה ונפגע. בנוסף ירו המצרים פצצת בזוקה לעבר הטנק שחדרה את הצריח והתפוצצה. כתוצאה מההדף עף הצריח וכל 4 אנשי הצוות מצאו את מותם: המ"מ סגן אריק אנג'ל והצוות: רב"ט ציון אלקובי, רב"ט ישראל פלצמן (פלדמן) ורב"ט משה כהן. שלושת אנשי הצוות שרתו את רוב שרותם בגדוד 79. בנוסף מצאו את מותם שני מט"קים המס"ק אבינועם טאוב והמס"ק הצעיר יוסי גמר ששרת כחייל בגדוד 79 במארב הנוסף". גם 7 לוחמי סיוור מצאו את מותם וחלק מסף נפצעו קשה. בנוסף לקחו החיילים המצרים 2 חיילי סיוור בשבי. רב"ט מיכאל (מיגל) מיכאלוביץ' לוחם השריון שנפצע קשה מאוד, החזיק מעמד עוד כמה ימים בבית חולים ולאחר מכן מצא את מותו. גם מיכאל שרת את רוב שירותו בגדוד 79. בעקבות מותם של 14 הלוחמים במארבים בגזרה הצפונית של התעלה, חיל האוויר שלנו תקף במשך שבוע רצוף את הקו המצרי בצפון תעלת סואץ במגמה לנתק את הקו המצרי מפורט סעיד. הריס כבד ואבדות רבות בקוים המצריים. נפגעו גשרים, מוצבים, בונקרים, ריכוזי רכב, דרכים ותעלת המים המתוקים. לא הייתה התנגדות אווירית מצרית.

בתחילת חודש יוני בשעה שפלוגה ב' נמצאה בחניון לילה באזור הפירדאן ואיסמעיליה נשמע בקשר הקוד על פשיטה של כוחות קומנדו מצרי על מעוז הלשון שמדרום למעוזי איסמעיליה. לוחמי המעוז ניהלו קרבות ירי מטווחים קצרים עם לוחמי קומנדו מצריים. טנקי הפלוגה היו מוכנים להסתער לעבר המעוז וחיכו לפקודתו של המג"ד. המג"ד יונוש בן גל יצא ראשון לעבר המעוז בהגיעו למעוז לאחר קרבות הירי ובבדיקה שעשה יחד עם מפקד המעוז באזור, התגלו 7 גופות של אנשי צפרדע מצריים על גדות המעוז. המג"ד הודיע בקשר למ"פ גדעון גלעדי שאין צורך להסתער על המעוז.

בתאריך-11 ביוני התבצעו שני מבצעים על ידי כוחותינו בו זמנית בקו התעלה על מנת לפגוע בכמה שיתור מפקדות וחיללים מצריים.

המבצעים בוצעו בעקבות המארכים שנעשו על ידי כוחות הקומנדו המצרי שחצה את התעלה בגזרה הצפונית של קו התעלה בתאריך-30 במאי ובו נהרגו 14 לוחמים, 7 חיללים שנפצעו ועוד 2 לוחמים שנלקחו בשבי.

"המבצע של לוחמי סיירת שריון בליווי לוחמי "707" (יחידת הצוללנים והקומנדו הימי) ובחיפוי פלוגה ב' התבצע באגם תמסח בגזרה המרכזית של התעלה. משעות הבוקר הפציץ חיל האוויר שלנו ללא הרף באזור אגם תמסח מדרום לאיסמעיליה. לוחמים מ"707" עם סירות מנוע הגיעו בשעות הצהריים לחניון הטנקים ארזים בו נמצאה פלוגה ב' עם 9 טנקים. בנוסף הגיעו לוחמי סיירת שריון יחידת 88 עם מספר נגמשי B.T.R 50 (נגמשים אמפיביים שנלקחו שלל במלחמת ששת הימים). תפקידם של הנגמשיים היה לחצות את אגם תמסח תוך יצירת גורם ההפתעה למערכי המצרים על ידי הגעה מהמים. אני וחברי" המפקדים ניסו להוציא מהלוחמים מידע על מה שהולך להתבצע אולם הם לא סיפחו לנו מה הולך לקרות.

גדעון המ"פ התקשר למפקדת הגדוד וניסה לברר פרטים על המבצע. הוא עדכן אותנו שאין לא פרטים מדויקים על המבצע, אלא שבכללי מתוכנן מבצע צבאי גדול באגם תמסח והפלוגה תהיה בחיפוי. המטוסים המשיכו להפציץ באזור אגם תמסח גם אחר הצהריים.

בסביבות השעה 17.00 שמעתי בחנין קולות של מסוק שהתקרב לחניון מכיוון מזרח לאחר כמה דקות נחת המסוק קרוב לחניון ויצאו ממנו קבוצה של מפקדים בכירים ועוד אישה מבוגרת. כשהם הגיעו ברגל לחניון זיהיתי שאותה גברת מבוגרת היא ראש הממשלה הגב' גולדה מאיר. כמו כן נמצאו לידה הרמטכ"ל חיים בר-לב, אלוף הפקוד אריאל שרון, מפקד האוגדה האלוף דן לנר, המח"ט, המג"ד ועוד כמה קצינים בכירים. כל הכוחות בחניון התאספו לידה. ראשית ראש הממשלה שאלה לשלומנו וסיפרה לנו עד כמה חשוב המבצע שאנחנו הולכים לקראתו. היא איחלה לכולם בהצלחה והוסיפה בקולה האימהית: תשמרו על עצמכם. לאחר מכן חזרה ראש הממשלה יחד עם המפקדים הבכירים לעבר המסוק והם המריאו חזרה כנראה למפקדת הגדוד במחנה טסה.

אני מבין שאם ראש הממשלה, הרמטכ"ל, אלוף הפקוד וקצינים בכירים מאוד הגיעו אלינו לחניון. המשמעות לכך היא שאנחנו יוצאים למבצע צבאי גדול.

בשעות אחד הצהריים המאוחרות יצאו ראשונים הלוחמים מ"707" עם סירות המנוע לעבר הכביש והתקדמו כמאתיים מטר ונעצרו. אחריהם יצאו הנגמשיים האמפיביים עם לוחמי סיירת שריון ומעמדם מאחוריהם. גדעון המ"פ הודיע בקשר למפקדי הטנקים לעמוד עם הטנקים מאחורי הטנק שלו בטור וברוחים על הכביש ולכתוב מנועים. לא עובר זמן רב ואני שומע קולות של טנקים נעים. אני מסתכל אחורה לכוון מזרח ואני רואה ענני-עשן שהולכים וקרבים אלינו ומיד לאחר מכן אני רואה 5 טנקי פטון שנצטרפים בטור מאחורינו. הם מדוממים מנועים ומתוך הטנקים יוצאים 4 מפקדים בכירים וכל אחד מהם ניגש לעבר טנק אחר בפלוגה.

לטנק שלי עולה אחד מהם לעבר עמדת המפקד ומציג את עצמו בשם יואל. אני מסתכל אליו והוא נראה לי מוכר.

הוא שואל לשמי ואני עונה לו. לאחר מכן הוא שואל אם אני יודע מי הוא ואני עונה: כן אתה יואל גונן (גורדיש) מג"ד בשריון. הוא עונה לי נכון ומוסיף: "שמע, אני לוקח את הפיקוד על הטנק שלך את הטנק קשר שלך חזרה לחניון ואתה תשמש כטנק קשר שלי ותעביר לי תדר במכשיר הקשר". אני מבצע את מה שהוא אומר לי. אני מנסה להוציא ממנו פרטים על המבצע אולם הוא מסתפק במשפט "אנחנו נהיה בחיפו באזור קו התעלה".

עם דלת החשכה נעו ראשונים לחמי "707" עם הסירות. אחרים הנגמ"שים האמפיביים עם לוחמי סירת שריון ואחרים במרחק מה הטנקים בסוד לעבר אגם תמסח. כשאנחנו עוברים את צומת איסמעיליה לכיוון אגם תמסח כל האזור נראה לי כמו סרט מלחמה. חיל האוויר ממשיך להפציץ את הגדה המערבית של התעלה. נראים הבזקים של פגיעה במטרות, ענני עשן וקולות נפץ נשמעים. הטנקים תופסים עמדות באזור אגם תמסח ומחכים. אני מנסה לדבר עם יואל אולם הוא נראה לי מוטרד והוא בקשר כל הזמן עם לוחמי סירת השריון ולא עונה לי.

ראשונים חצו את האגם בלויי חיפוי של חיל האוויר לוחמים מ"707".

תוך כדי הצליחה של הנגמ"שים האמפיביים באגם הם נתקעו בחול ולא הצליחו לעבור לגדה המערבית של התעלה. אני שומע את יואל בקשר מחלק פקודות. התברר שנוצר שפל באגם המקשה על המשך המבצע. לאחר כחצי שעה בערך יואל נראה לי מאוכזב ואומר לי "כל המבצע מתבטל! חיל הים כנראה פישל".

התקבלה החלטה לבטל את המבצע והחזירו את הכוחות שחצו את האגם חזרה. עד אור ראשון חזרו כל הכוחות לחניון ארזים ומשם התפזרו חזרה לביסיים. את יחידת 88 שנקראה "יחידת סיור ופשיטה אמפיבית" (נגמ"שים אמפיביים וטנקים שנלקחו שלי) הקים בשנת 1969 סא"ל יואל גונן (גורדיש) והוא היה המג"ד הראשון שלה. הגדוד נקרא גם בשם "דב לבן".

"מבצע ויקטוריה" התבצע בגזרה הצפונית של התעלה על ידי לוחמי סירת שקד ויחידת "707" (יחידת צוללנים והקומנדו הימי).

היעד שנבחר היה בק"מ ה-32 מדרום לפורט סעיד שכלל שורה של מוצבים ועמדות של המצרים. לביצוע המשימה נבחרו 134 מלוחמי סירת שקד ו-20 לוחמים מ"707" (יחידת צוללנים והקומנדו הימי) שנועדו לתפוס ראש גשר. כן צורפו מפעילי סירות מחיל ההנדסה, פלוגת שריון "ל" מגדוד 195 כרתק צמוד ושתי סוללות ארטילריה ומטוסים. מפקד הכוח היה סא"ל דני רהב מג"ד סירת שקד. הסמג"ד היה רס"ן אמציה (פצי) חן.

מטוסי חיל האוויר וטנקים הפציצו והפגזו יעדים בגזרה. בשעה 21:00 התמקם הכוח של יחידה- "707" בחוף המצרי והשתלט באש על גזרה של כ-200 מטרים. תוך כדי הצליחה של לוחמי סירת שקד ב-20 סירות-גומי, התגלו הלוחמים על ידי הכוחות המצריים ואלה ירו לעברם מכת-אש חזקה שגרמה לנפגעים.

חלק מהסירות נפגעו והלוחמים נאלצו לחצות בשחייה את התעלה על מנת להגיע לגדה המזרחית וזאת תחת-אש מצרית. על המג"ד סא"ל דני רהב הופעל לחץ כבד מהחפ"ק האוגדתי והוא נדרש להפסיק את המבצע לנוכח הנפגעים הרבים. המג"ד סבר כי עליו להמשיך במבצע והוא קיבל את אישורו של אלוף פיקוד הדרום אריאל שרון להמשיך הפעולה.

הקרבות היו קשים ולוחמי הסירות גילו אומץ לב וגבורה. בסיום הקרבות הצליחו לוחמי הסירות לספור כ-30 חיילים מצריים הרוגים והערכה הייתה שהיו עוד הרוגים מעמדות מצריות שהתמוטטו. סירת שקד איבדה 4 לוחמים ועוד 13 לוחמים נפצעו. בנוסף מצא את מותו מפעיל סירה מחיל ההנדסה.

בהתנגשות של לוחמי סירת שקד ביום למחרת לסיום המבצע שנערך בדקליה במחנה-בלוזה, אמר הרמטכ"ל רא"ל חיים בר-לב ללוחמים שלדעתו יש לבצע מבצעים מעבר לתעלה בידיעה שלא יהיו לנו נפגעים ולדעתו היה צריך להפסיק את המבצע בתחילתו כשהלוחמים התגלו. לעומתו אמר האלוף אריאל שרון שהוא היה מרוצה מהפעולה ושיבח את לוחמי הסירות על הלחימה האמיצה והמוצלחת של המבצע.

"זאת הייתה פעולה קשה שביצעתם אותה בהצלחה. זו לא הייתה פשיטה אלא קרב הבקעה לאורך מכשול מים, על כן יש משמעות עצומה לפעולה.

הוכחנו כי אנו מסוגלים להבקיע את קו החזית הראשון המצרי ולמוטט אותו ולא רק להחדיר בו חוליה קטנה ומעבר לקו ההבקעה הדרך לקהיר כמעט פתוחה. יש משמעות עצומה לעובדה שתפסנו מאחז בראש גשר של 3 ק"מ לערך וקיממנו בו שליטה מלאה".

שר הביטחון משה דיין אמר בסיום המבצע "הפעולה הייתה קשה ומורכבת. השתלבו במבצע כל זרועות צה"ל. כל אלה סייעו לכוח הפושט לבצע את משימתו. הפעולה הייתה מוצלחת ביותר והשיגה את תכליתה. היא ניצלה בפועל את הבעייתיות של המצרים בקו הצפוני של התעלה. במעבר התעלה אנו שוברים את בטחונם העצמי של האויב דבר שקשה להשיג בפעולות הגנה. בחישוב לסווח ארוך פעולות מסוג אלה עשויות לצמצם את נפגענו ואת החדירות לשטחינו".

לימים, נזכר אריאל שרון במבצע ויקטוריה. היה זה במלחמת יום כפור שעה שאריאל שרון שימש כמפקד אנדה 143 בסני. ביום הצליחה, הראשונים היו צריכים לחצות את התעלה לוחמי סירת הצנחנים עם סירות הגומי בפיקודו של אל"ם דני מט. התברר שהסירות לא הגיעו בזמן לנקודת הצליחה. בדברים שאמר לסגל הפיקוד שאתו באותו הזמן נאמר "אני שקט. מבצע ויקטוריה שהתרחש במלחמת ההתשה לימד אותנו שאפילו אם לא נקבל את הסירות, הצנחנים יצילו את התעלה בשחייה. עומדים לנגד עיני הלוחמים שביצעו את מבצע ויקטוריה".

בתאריך-16 ליוני ירדה שיירה של אספקה ממחנה טסה למעוזים. בתוך השיירה נמצא גם ג'יפ עם קצין הקשר סג"ם בנימין (בני) לסקין וסכנאי הקשר רב"ט יעקב (קובי) שמרלר שירדו לתקן קווי-קשר שנתקו במעוזים כתוצאה של הפגזות ארטילריה מצריות על המעוזים. כשהגיעה השיירה לאזור צומת איסמעיליה פתחו המצריים בהפגזה ארטילרית כבדה על השיירה. כתוצאה מההפגזה נפגע הג'יפ שבו נסעו קצין הקשר וסכנאי הקשר. יעקב (קובי) שמרלר מצא את מותו במקום. את קצין הקשר בני לסקין שנפצע אנושות, ניסו להציל ופינו אותו אחורה לכיוון ביר גפפה. בני לא החזיק מעמד ובדרך הוא מצא את מותו.

המג"ד ינוש כתב למשפחתו השכולה של בני לסקין במכתב תנחומים: "את בנכם, אשר שימש כקצין קשר ביחידה, הכרתי מקרוב בעבודה יומיומית ובמגע ישיר, כקצין הממונה על הקשר ביחידה. הוא ידע להפעיל את מחלקתו והיה בעל כושר טכני מעולה ובעל מקצוע מצויק. נוסף לכך היה מקובל על חבריו, מפקדיו ופקודיו בשל החן הרב שנתברך בו. זוכרים אנו אותו תמיד כשהחיוך על פניו, אף בשעות הקשות"

המג"ד ינוש כתב במכתב התנחומים למשפחתו של יעקב שמרלר: "בנכם, אשר שימש כסכנאי קשר ביחידה, היה אהוד על כולם בזכות שפע הטוב אשר נתברך בו. חבריו היו מננים אותו בעל לב הזהב, הנכון לעזור תמיד גם אנשים אשר לא באו עמו במגע כה ישיר והדוק, יודעים לספר כי יעקב היה סמל הטוב, היושר והנכונות לעזור. טמונות היו בו תכונות של חייל טוב, אמיץ לב, בעל דוגמה אישית ודבקות במשימה אולי תתנחמו בידיעה כי בנכם לא נפל לשווא, אלא על כבודה והגנתה של המולדת וכי ישמש סמל לחבריו לנשק"

בתחילת חודש יולי התמנה סגן ג'ון זילברמן לסמ"פ ב'

בתמונת מסיום מלחמת ששת הימים בסיני, נראה סרן דן שני מיפ הקמ"ט ליד טנקי "סטאלין" מצריים שחוסלו על ידי פלוגתו.

רביעי שמואל (שמולמן) איזקובסקי וייס חג המסע

דע פריש (פריש) סינטלם יום גיל בפקד בייטן האשון

סדרת ספרים: מלחמת המפרץ 1990-1991 - חלק 79 - דצמבר 201

סדרת ספרים: מלחמת המפרץ 1990-1991 - חלק 79 - דצמבר 201

זען בנימין (בני) לסקין ז"ל קצין הקשר.

רבי"ט יעקב שמרלר טבטאי הקשר ז"ל

התקופה 1947-1948 והתקופה 1948-1949

1948 - חיילים ישראלים עם פצצה שהתפוצצה על החוף

1948 - חיילים ישראלים מקבלים הוראות מפקד

מאמצע חודש יולי ועד אמצע חודש אוקטובר 1970

באמצע חודש יולי עלתה החטיבה מקו התעלה וחטיבה 14 ירדה לקו התעלה. גדוד 79 עלה למחנה בביר גפגפה. רוב החיילים מפלוגות א' ו' ב' יצאו לקמ"ט.

בחודש יולי התמנה רס"ן יעקב לפידות למג"ד 79. יעקב, התיישב בשנת 1960 והוצב לחיל השריון. במלחמת ששת הימים שרת כמ"פ בגדוד 52 בחטיבה 14. לאחר מלחמת ששת הימים שרת כראש לשכת מפקדת גייסות השריון בפיקודו של תא"ל אברהם אדן (ברן). במסגרת זו היה חבר בצוות שעסק בפיתוח קו "בר-לב". כמו כן היה חבר בצוות של קליטת טנקי השלל המצריים והסבתם לטנקי "טירנים". במסגרת "מבצע רביב" שמערך ב-9 לספטמבר 1969 בגדה המערבית של מפרץ סואץ, יעקב פיקד על כוח שריון שמנה 6 טנקי שלל מסוג: "טירן-5" שפעל בעומק מצרים. הכוח יחד עם כוח נוסף של סיירת שריון עם נגמשי B.T.R 50 השמיד מחנות צבאיים ומכ"מים. למצרים נגרמו אבדות של כ-100 חיילים.

לגדוד חזרו רוב החיילים של שתי הפלוגות המבצעיות ממחזור מאי 1969 שעזבו את הגדוד בחודש ינואר 1970 ויחד עם קבוצת חיילים ממחזור אוגוסט שלא יצאו לקמ"ט, הם נקלטו מחדש בפלוגה א' ובפלוגה ב'. עם ההגעה למחנה התחילו בפלוגות לטפל בטנקים באופן יסודי והמפקדים והחיילים יצאו לחופשות מסודרות לאחר תקופה ארוכה שבה לא ניתן היה לצאת לחופשה.

בחודש יולי התמנה אל"ם דב תמרי למח"ט 401.

בתאריך – 23 ליולי הודיע נשיא מצרים נאסר סאד על קבלת היוזמה האמריקאית להפסקת אש ל-3 חודשים. עליונותם הברורה של טייסי חיל האוויר שלם וחיסול סוללות הטילים נגד מטוסים שהוצבו בקרבת התעלה הביאו את המצרים להסכים להפסקת האש.

בתאריך – 7 לאוגוסט נחתם הסכם להפסקת האש בין ישראל למצרים. בתיווכה של ארצות הברית והא"ם.
התנאים העיקריים להפסקת האש היו:

1) הפסקת האש היא ל-3 חודשים ובמהלכה יפתחו מגעים בחסות האו"ם להסדר מדיני.

2) סטאטוס-קוו של מצב הכוחות בשני צדי התעלה עד לעומק של 30 ק"מ מקו התעלה.

כתאריך- 8 לאוגוסט בחיפו הפסקת האש. המצרים הכירו את סעיף הקפאת המוצב הצבאי והעבירו כעזרת סיוע סובייטי את מערך טילי ה S.A.2 למרחב התעלה ו 50 ק"מ מזרחית. מ 4 סוללות באזור היו מרוכזים כעת 25 סוללות.

כחודש אוגוסט החליטו כמפקדת הגדוד להוציא פלוגה אחת פלוגה לסדרת חיטוך בירושלים למשך שבוע זו הייתה תקופה של התרעננות מהקו אש הקשה שהגדוד עבר כקו התעלה. בחודש אוגוסט התמנה סגן ברוך עמית לקמ"ץ

כחודש ספטמבר הגיעו לגדוד קצינים ומט"קים חדשים בעקבות שחרור מהשרות של קצינים ומט"קים. הם נקלטו כפלוגה א' ובפלוגה ב'. כפלוגה א' המ"פ היה סרן יעקב כץ. הסמ"פ היה סגן אהרון נרקיס. כפלוגה ב' המ"פ היה סגן גדעון בלעדי. הסמ"פ היה סגן ג'ון זילברמן. כחודש ספטמבר התמנה סג"ם משה רייך לקצין הקשר.

כחודשים ספטמבר ואוקטובר עיבו המצרים את מערך הטילים ל 50 סוללות כולל טילי S.A. 2, תותחי ל"מ וסוללות טילים S.A. 3 שאוישו על ידי הסובייטים. ישראל הנישה תלונה לאו"ם על הפרת הסכם הפסקת האש על ידי המצרים על כך שהם הזיזו את מערך הטילים באזור הקפאת הכוחות. כחודש אוקטובר התמנה רס"ן אהוד ברק למ"פ ב' במקומו של סגן גדעון בלעדי שסיים את שירותו בגדוד.

סמ"כ חתמונד נראה מגיד צ'ינן יחד עם לויזתה.

במחנה נראה סג"ר 79 יחד ל יעקב לטמון עם הסג"ר אילי טמון.

סג"ר יעקב לטמון נראה מ-6 א' ס"ר יעקב כץ, טמון אילי וסג"ר אילי טמון, יחד, הסג"ר ארזון נרקיס וסג"ר אילי טמון.

קצינים ימטיקים סלונד באי

קצינים ימטיקים סלונד באי

במסגרת חסידי ליל, פלמ"ח, צילום תעמולה בלתי רשמי, 1943-1960

שני צעירים בלתי רשמיים, צילום תעמולה בלתי רשמי, 1943-1960

סגן סמ"ר מילן בן אהרן, סגן יצחק, סגן יצחק וסגן אריאל

סגן יצחק, סגן אריאל, סגן יצחק, סגן יצחק, סגן יצחק, סגן יצחק, סגן יצחק, סגן יצחק, סגן יצחק, סגן יצחק

סגור סגדים של גלעד בן מאיסקיילת. מקדימה משמאל נואר רבטי ק
דוד הורשטיין יגיל

סגור צדיקן בעצמו ב.ה.

צילום ב. היחידים ממחזור איגודט 1970

מאמצע חודש אוקטובר ועד סוף נובמבר 1970.

בחודש אוקטובר היה שקט מאוד בקו התעלה. ניתן היה להסתובב חופשי בין המעוזים לעלות על סוללות העפר בקו התעלה ולהשקיף לעבר הצד המצרי. מרכזו סוירים של עיתונאים ואזרחים והצטלמו למזכרת.

בעקבות הפסקת האש, התנהלו באו"ם דיונים על השגת פתרון למזרח התיכון. ארצות הברית פרשה מהשיחות בעקבות אי הסכמה עם יתר המעצמות על השגת פתרון למזרח התיכון. בעקבות כך בצה"ל חששו שהמצרים יחדשו את האש בקו התעלה בחודש נובמבר היות והסכם הפסקת-האש היה ל-3 חודשים. **בהתאם לכך נכנסה הטיבה לכוננות.**

באמצע חודש אוקטובר ירד הגדוד לגזרה המרכזית של קו התעלה. פלוגה א' עם 8 טנקים נמצאה בחניון טנקים על ציר גבתה כ-8 ק"מ מקו התעלה ועוד שני טנקים נמצאים במעוזים של דואר סואר. אחד במעוז הצפוני ואחד במעוז הדרומי. במשך היום הצוותים טיפלו בטנקים כשאחד החיילים נמצא תמיד בכוננות בטנק עם מקלע 0.3 בתצפית מחשש לתקיפות מטוסים. עם רדת הלילה הטנקים שנמצאו על ציר גבתה יצאו מהחניון ללא אורות והתפרסו מאחורי המעוזים של דואר סואר בחניון פלוגתי. לפני עלות השחר חזרו הטנקים לחניון. יתר הטנקים של הפלוגה נמצאו במפקדת הגדוד במחנה טסה.

פלוגה ב' נמצאה כ-8 ק"מ מאחורי המעוזים של הפירדאן ואיסימעיליה בשני חניוני טנקים. בחניון **מיקרוסקופ** על ציר החת"ם נמצאים 3 טנקים ובחניון **ארזים** נמצאים 6 טנק נוסף נמצא במעוז דואר סואר הדרומי ועוד טנק נמצא במעוז דואר סואר הצפוני.

הפעילות של הפלוגה במשך היום היו ליווי הסויר בפתיחת הצירים לעבר המעוזים, ליווי שיירות ההספקה למעוזים וטיפול בטנקים בחניונים כשאחד החיילים נמצא תמיד בכוננות בטנק עם מקלע 0.3 בתצפית מחשש לתקיפות מטוסים. עם רדת הלילה יצאו הטנקים מהחניונים והתפרסו בחניון מחלקתי ללא אורות כ-2 ק"מ מאחורי המעוזים של הפירדאן ואיסימעיליה. הצוותים בטנקים היו ערים במשך כל הלילה. לפני עלות השחר חזרו הטנקים לחניונים.

במעוזים נמצאו מפקדי וחילי החרמ"ש, הנח"ל, הנח"ל המוצנח, גולני וצנחנים.

בחודש נובמבר הנריץ נשיא מצרים על המשך הפסקת האש ל-3 חודשים נוספים כדי לאפשר משא ומתן עם ישראל.

בעקבות כך התבטלה הכוננות בחטיבה ובגדוד. הגדוד שינה את פריסת הטנקים. פלוגה א' נמצאה במפקדת הגדוד במחנה טסה עם 11 טנקים.

פלוגה ב' נמצאה עם 2 טנקים במעוזים של דואר סואר. טנק אחד נמצא במעוז דואר סואר הצפוני וטנק נוסף במעוז דואר סואר הדרומי.

3 טנקים נוספים נמצאו בחניון הטנקים **מיקרוסקופ** ועוד 6 טנקים נוספים נמצאו בחניון הטנקים **ארזים**.

"בסוף חודש אוקטובר נשלחתי עם הטנק והצוות על ידי המ"פ אהוד ברק להחליף את הטנק והצוות שנמצאו בחצר המעוז של דואר סואר הדרומי. השגרה בחצר המעוז הייתה שבבוקר איש צוות נמצא מספר שעות בכוננות על סיפון הטנק עם מקלע 0.3 דרוך מחמש לתקיפת מטוסים ולאחר מכן איש צוות אחר מחליפו. במשך היום מטפלים בטנק ומשארים בהאזנה לקשר. יחד עם זאת ניתן היה לרדת מהטנק ולהסתובב בחצר. בשעות הלילה כל הצוות ערני בטנק. באחד הימים באמצע החודש בשעה 21.00 בלילה, אני שומע גליפ שנכנס לחצר ועוצר. אני מציץ החוצה מהטנק ואז יוצא נהג הגליפ וצועק לעברי: האם זה הטנק של המט"ק יהודה בריל? אני עונה לו: כן. הוא פונה אלי ואומר לי: אני צריך אותך. אני יורד מהטנק וניגש אליו ואומר לו שזה אני ובמה מדובר. הוא עונה לי: נשלחתי ממפקדת הגדוד בטסה להביא אותך למג"ד. אני שואל אותו קרה משהו? והוא עונה לי שהוא לא יודע. אני עולה חזרה לטנק ומעדכן את הצוות על נסיעתו למפקדת הגדוד וממנה את התותחן שידאג לכך שהצוות יהיה ערני ויקשיב לקשר עד שאני חוזר. לאחר מכן אני יורד מהטנק ונכנס לגליפ ואנחנו נוסעים לכיוון מפקדת הגדוד בטסה. לאחר כחצי שעה של נסיעה בערך אנחנו מגיעים לטסה והוא עוצר את הגליפ לפני אוהל ואומר לי: זהו אוהל המג"ד תחכה בחוץ ויקראו לך פנימה. בחוץ חושך מוחלט ואני מנסה להעביר את הזמן במחשבה אם פעלתי לא כשורה בתקופה האחרונה. לאחר כחצי שעה יוצא פקיד מהאוהל וקורא לי להיכנס פנימה. אני נכנס ורואה את המג"ד רס"ן יעקב לפידות יושב ליד שולחן ומעלעל בתיק אישי (כנראה שלי) אני מצדיע לו והוא מצדיע לי חזרה. לאחר כמה דקות הוא קם מהשולחן ושואל אותי בפנים רציניות אם אני יודע על מה נקראתי אליו בשעה כזאת מאוחרת ואני עונה לו: לא המפקד. לפתע מתחלפת הבעת הפנים שלו ואני רואה אותו מחייך והוא פונה אלי: שמעתי עליך טובות בפלוגה והחלטתי להעניק לך את דרגת הסמל הראשון שמגיעה לך. הוא ניגש אלי לחץ את ידי ונתן לי את הדרגה ואמר לי: תמשיך ככה. אני קצת המום מהמעמד וחיוך עלה לי על פני ואני אומר לו: תודה לך המג"ד. לאחר מכן הוא פונה אלי ואומר לי: משוחרר. אני מצדיע לו ויוצא מהאוהל. זה היה אחד הרגעים המאושרים שלי בשרות הסדיר. לאחר כ- 10 דקות הגיע הגליפ עם אותו נהג שהביא אתי לטסה והחזיר אותי חזרה לטנק במעוז דואר סואר הדרומי."

בתאריך- 15 לדצמבר 1970 נפל סמל רחמים יוסף לוחם השריון בעת מילוי תפקידו בגדוד 46. רחמים, שרת בגדוד 79 בפלוגה ב' במשך כשנה.

בכך באה אל קיצה תקופה של יותר משנתיים של לחימה באזור קו התעלה, בהן היו מדי יום ביומו תקריות אש שבעקבותיהן נהרגו מכוחותינו מאות חיילים ואזרחים, מאות שנפצעו קשה ומאות שנפצעו באורח בינוני ובהלם קרב.

שותפים ללחימה

פלוגת המפקדה

תפקידה של פלוגת המפקדה הייתה לעזור ללוחמי השריון בכל מה שקשור לפעילות החיים השגרתיים בבסיס בימי. זה אומר אספקה של אוכל, אפסנאות, שירותים רפואיים, תחמושת, משקיה, קשר, דואר, הבאת זמרים ולהקות צבאיות להופעה בפני החיילים, הסעות לחופשה, חופשות ועוד. גם עם היציאה של פלוגת הטנקים לאימונים מחוץ למחנה למשך כמה ימים תמיד היו מלווים אותם חיילי המפקדה. עם הירידה של הגדוד לקו התעלה פלוגת המפקדה הייתה יורדת למחנה- טסה בו הייתה מצויה מפקדת הגדוד. היא הייתה אחראית על האספקה והתחמושת לפלוגות הטנקים וכן לחיילים שישבו במעוזים. חיילי המפקדה היו יורדים עם מכליות דלק למעוזים ולפלוגות הטנקים. בנוסף הם היו מעבירים דואר לחיילים, משכורת ולפעמים מלווים אומנים או זמרים שיופיעו בפני החיילים במעוזים. תפקידם היה גם לפנות פצועים מהמעוזים ומפלוגות הטנקים ולפעמים גם את אלו שנפלו בתקריות האש הרבות בקו התעלה. אין ספק שחיילי המפקדה סיכנו את חייהם יותר מפעם אחת.

פלוגת המפקדה איבדה קצינים וחיילים בקו התעלה ועוד רבים נפצעו במשימות שהוטלו עליהם. יחד עם זאת הם הבינו את גודל האחריות המוטלת עליהם וביצעו את המשימות שהוטלו עליהם בתחושה של אחריות ובצורה הטובה ביותר. אין ספק שבמרתם הצליחו החיילים במעוזים ובפלוגות הטנקים לתפקד בצורה הטובה ביותר. כמו כן חשוב להזכיר את המסירות לעבודתן של החיילות בגדוד. הן שרתו במגוון רחב של תפקידים החל מחובשת דרך פקידות מבצעים, פקידות מג"ד, פקידות לשכה, פקידות שלישות, פקידות חימוש, סמליות סעד, פקידות דיווח פקידות דואר, פקידות אפסנאות ועוד... בתנאים די קשים. בעזרתן הן הקלו על שגרת החיים במפקדה ובפלוגות הטנקים וזכו להערכה מצד המפקדים והלוחמים כאחד.

חברות הצהרונות, 1967

חנינות טבליות הספקרה,

אמיץ נראות שפירד וייק, בשי אלסון, חיה אברהם ואסתרמנה יעל בן חובי.

קצין השלישות סג"ם גבי פיקר 1969

קצין השלישות סג"ם שמשון קריסטל עם דוד משה 1970

ליאורה נהרו זיל

עוד תמונה של ליאורה נהרו זיל שנראית למעלה מימין עם משקפי השמש

חיילי פלוגת המפקדה עם החיילות ועופרה וייס מלימין ובטי אלקין.

פלוגת המפקדה עם מיפ המפקדה סגן עמי סלע הנראה ראשון משמאל.

אנשי הקציאות עם דייזל הרודוס והימלא דור במסורף

חילית סרגודו עם חצין החימר

פלוגת החרמ"ש

כשהגדוד ירד ללקו התעלה פלוגת חרמ"ש מגדוד 195 הייתה מסופחת אליו. מספרם של החיילים והמפקדים היה כ-60 המפקדים והחיילים היו נמצאים במעוזי הפירדאן, במעוז איסמעיליה הצפוני ובמעוזי דזור סואר. תפקידם של הלוחמים היה להדוף את הפשיטות של כוחות הקומנדו המצריים על המעוזים, ליזום מארבים אלימים, זה אומר לצאת מהמעוז לכיוון סוללות העפר שעל קו- המים ולפתוח באש לעבר מטרות שסומנו מראש ולחזור במהירות לעבר המעוז כדי לא להיפגע מהתגובה של המצריים על ידי ירי מרגמות וארטילריה. עם חשכה היו יוצאים מהמעוז מספר לוחמים ושוכבים במארבים בין המעוזים על מנת שכוחות קומנדו מצריים לא יחצו את התעלה וחוזרים לפני עלות השחר למעוז. נוסף על כך היו חיילי החרמ"ש עורכים סיורים על מנת לבדוק את דרכי הגישה למעוז ובין המעוזים שלא מקשו על ידי החיילים המצרים.

חיילי החרמ"ש נודעו כלוחמים אמיצים. הם למעשה היו בקו- הראשון של הגדה המזרחית. הם ספגו כמויות אדירות של פגזי ארטילריה, תקיפות מטוסים, צליפות ופשיטות. הם איבדו מפקדים וחיילים בקו התעלה אך יחד עם זאת הם עמדו בכל המשימות שהוטלו עליהם בצורה הטובה ביותר. הם הצליחו לפגוע ולהרוג עשרות חיילים מצריים על גדות המעוזים בניסיונות החוזרים ונשנים שלהם לכבוש מעוזים. אין ספק שחלק גדול מההצלחה שלא נכבש אף מעוז במלחמת ההתשה שייך גם להם.

עם העלייה של הגדוד מקו התעלה היו מוחלפים חיילי החרמ"ש במעוזים בחיילי חרמ"ש של גדוד 9 שהיה שייך לחטיבה 14. פלוגת החרמ"ש הייתה עולה תמיד למחנה בביר תמדה. שם החיילים היו מטפלים בכלים מתאמנים קולטים חיילים חדשים ויוצאים לחופשות מאורגנות.

1967-1968 תמונות עם מרחבים מרובים
1969

1969-1968 תמונות עם מרחבים מרובים

לוחמי הרחי"ג חזרו לארבעה חודשי המצור

ליחי חיל הים הארבעה חודשי המצור. המרכז הוא סגן משה
לידו משמאל נראה חיל הים משה

סמ"מ החרמי"ש סגן אריאל חרות במעוז הפירדאן

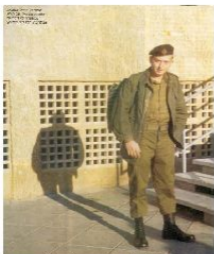
לוחמי החרמי"ש עם צוות הווי ובילור בסעוד הפירדאן

מ"פ החרמ"ש סרן דוד גלור ז"ל

סמ"פ החרמ"ש סרן דב (דובלה) גרנק ז"ל.

סוראי מנקב משה לוי ז"ל

סוראי משה נהון ז"ל

טוראי גדעון ציון זייל

מ"מ החרט"ש צביקה רון 1970

מחלמת הסיור

כשהגוד ירד לקו התעלה הוא היה מקבל מהחטיבה מחלקת סיור. מספר החיילים והמפקדים היה כ - 25. תפקידם של לוחמי הסיור היה לפתוח את הצירים המובילים למעוזים מידי בוקר ולבדוק אם לא חצו כוחות קומנדו מצריים את התעלה והטמינו מוקשים ומטעני חבלה על הדרכים המובילות למעוזים. בימים מסוימים הם ליוו שיירות אספקה למעוזים. הלוחמים היו נעים על ג'יפים, זחל"מים וזלדות. הפלוגה הייתה נמצאת במחנה ססה. הסיור היה יוצא לפעמים עם עלות השחר על הכביש לעבר מעוזי דוואר סואר ומשם היה ממשיך לעבר מעוז הלשון, מעוזי איסמעיליה, מעוזי הפירדאן ועד מדרום למעוזי הפירדאן בפעמים אחרות היה הסיור מתחיל את הסיור מצפון לדרום.

כשמלחמת ההתשה הלכה והתגברה והתקריות האש היו יומיומית היוו סכנה ללוחמי הסיור. הם היו מגיעים לחניוני הטנקים בו נמצאו פלוגות א' וב' בנגמ"שים בשעות הבוקר ומשם הייתה מלווה אותם מחלקת טנקים לכל אורך הסיור. כשהייתה נפתחת הפגזה ארטילרית או ירי שטוח מסלול לעבר הסיור הייתה מחלקת הטנקים עולה לעמדות ירי ומשיבה באש לעבר מקורות הירי.

לוחמי הסיור היו לוחמים אמיצים וסיכנו את חייהם מידי יום בפתיחת הצירים למעוזים ובליווי שיירות הספקה לתוך המעוזים. הם איבדו מפקדים וחילים בקו התעלה אך יחד עם זאת מילאו את המשימות שהוטלו עליהם בצורה הטובה ביותר והצילו את חייהם של רבים בקו התעלה. עם העלייה של הגודד מקו התעלה הם היו עולים חזרה למפקדת החטיבה.

רבייט נאב סלט זייכ

רבייט אריי קוסף זייל

רב־איט יעקב ריינה ז"ל

לוחמי הסיוור שהיו נעים על ג'יפים בשנת 1968

הצין הספור סגן יעקב (קובל) דבוח זייל

סבול הספור דוד גרסי זייל

שמל השיר שלמה חסד ז"ל

טוראלי חמא רויטבך ז"ל

חיל השריון במלחמת ששת הימים

401 תמונה: 79 פרט 200, 1993, 1967, א. רכס, א. רכס, א. רכס, א. רכס

402 תמונה: 79 פרט 200, 1993, 1967, א. רכס, א. רכס, א. רכס, א. רכס

החוליה הטכנית

יש לציין גם את חיילי החוליות הטכניות ששרתו בפלוגות הטנקים. חיילים אלו היו מקצוענים בתחומם. הם עבדו ימים ולילות בתנאים קשים בשמש היוקדת ובקור המדברי בלילה אם זה בבסיס או בשטח כדי לתקן את התקלות שהתגלו בטנקים וכן כדי האימונים. היו לילות שהם עבדו עד אור הבוקר כדי שהטנקים יהיו כשירים למחרת בבוקר ויכלו להמשיך באימונים. הם ידעו שלוחמי השריון סומכים עליהם בכל מצב. חיילי החוליות הטכניות היו בעלי מודעות גבוהה והבינו את הצרכים של הלוחמים.

כשפלוגות הטנקים היו בקו התעלה הם סיכנו את חייהם יותר מפעם אחת כדי לתקן את הטנקים שנפגעו או שהושבתו בגלל תקלות למיניהם. הם איבדו את סמל החוליה האמיץ שלום אוהיון ז"ל בהפגזה ארטילרית שעה שתיקן טנק שנפגע באזור מעוזי הפירדאן. למרות זאת הם המשיכו להסתכן בתיקון טנקים בקו התעלה כי ידעו את גודל האחריות המוטלת עליהם כדי שהטנקים יהיו כשירים ובמהירות ולוחמי השריון יוכלו לבצע את תפקידם על הצד הטוב ביותר.

חיילי החוליה הטכנית בעבודתם בבסיס בסיני.

אחד מכלי הנשק המשוייכים לצה"ל במלחמת העצמאות

נזכור

ואלו שמות הלוחמים שנפלו במלחמת ההתשה.

סא"ל דן (פרידברג) שני - מג"ד 79 עיסור המופת

סגן ישי רון - עיסור המופת

סגן גדליה ירון

סגן מודכי (מוטי) הרמן - הקמ"ן

סגן בנימין (בני) לסקין - קצין הקשר

סגן יעקב (קובי) דבאח - קצין הסיוור

סמל שלום (צ'רלי) אוחיון - חוליה הטכנית

רב"ט שמואל (שמוליק) איצקוביץ

רב"ט יעקב תובל

רב"ט יעקב קלומיטי

רב"ט יעקב (קובי) שמרלר - טכנאי הקשר

טוראי מאיר סמיט

ליאורה נהרי - פלוגת המפקדה

טוראי אייל דרורי - פלוגת המפקדה

סמל ציון חדד

רב"ט ישראל פלצמן (פלדמן)

רב"ט מיכאל (מיגל) מיכאלוביץ

רב"ט ציון אלקובי

רב"ט משה כהן

דב"ט רחמים יוסף

סמל יוסי גמר

טוראי דוד אסולין

טר"ש עזרא זלאיט

רב"ט ברוך סבשי

סמל דוד גרסי - סמל הסיור

סמל שלמה חסיד - סמל הסיור

רב"ט אורי יוסף - מ"כ הסיור

רב"ט זאב סלט - מ"כ הסיור

דב"ט יעקב רוזנה - מ"כ הסיור

טוראי חמינא רוזינוביץ - לוחם הסיור

טוראי משה כהן - לוחם החרמ"ש

טוראי יעקב משה לוי - לוחם החרמ"ש

טוראי גדעון ציון - לוחם החרמ"ש

רס"ן אדם ויילר

סרן ישראל (גוצי) גוטמן

סגן דוד איזן - קצין התותחנות

סגן דניאל פטמן - עיטור העזה

סגן יגאל שמוחה - עיטור המופת

יהי זכרם ברוך !!

ואלו שמות הלוחמים ששרתו בגדוד במלחמת ההתשה ונפלו
במלחמת יום כפור

רס"ן גדעון גלעדי - עיטור הגבורה

סרן גד בונה

סגן חיים קפלן

סא"ל ד"ר יוסף סחר - הרופא הגדודי

סרן יעקב פישר - חרמ"ש

סרן דוד גלזר - חרמ"ש - עיטור המופת

סרן דב (דובל'ה) גרנק - חרמ"ש

רס"ן גדעון ויילך

רס"ל אפרים ברהום

רס"ל יעקב חן (אוחנה)

רס"ל דוד הורנשטיין

סמ"ר דוד קור

סמ"ר חגי גורדון

סמ"ר דוד (דידי) קנת

סמ"ר אמנון אריאל

סמ"ר יהודה רייזנר

סרן הלל מעוז

סרן נועם דביר - צל"ש הרמטכ"ל

סמ"ר אחוד גורדון - עיטור המופת

סרן יהונתן ציובנר - צל"ש הרמטכ"ל

סגן אהרון זמיר

רס"ל דניאל מזרחי

רס"ל אליהו יוסף

סמ"ר עודד פרבר

סמ"ר יחיא יוסף

רב"ט בנימין רטי

סמל חנן ברקוביץ

סמל גרי ברנמן

סמל עובדיה אגבס

סמ"ר זאב מנגר - עיטור המופת

סמ"ר נחום רוט

סמ"ר יואל בן יהודה

סמל חיים שואף

רב"ט יצחק ביטרן

סמ"ר יצחק מלצר

סמ"ר יעקב בוטבול

סרן עמיקם מעיין

סרן יוחאי גלעד

סגן אורן טמיר - חרמ"ש

סמ"ר דב זלצשטיין

סמ"ר ראובן ברך

סמ"ר אהרון זלמן פלישמן

סגל מנתניהו אלגור (אלגור)

יהי זכרם ברוך !!

סיכום המלחמה

מלחמת ההתשה לא דמתה לאף אחת ממלחמות ישראל. זאת הייתה מלחמה סטטית. הכוחות המצריים היו ממערב לתעלת סואץ וכוחותינו היו ממזרח לתעלת סואץ. במלחמה הזאת לא ניצחנו וכוחותינו נחשפו לאבדות קשות. יחד עם זאת אף מעוז או שטח אדמה לא נכבש על ידי המצרים בגדה המזרחית של קו התעלה. עיקר העומס הוטל על הכוחות הסדירים של שלושת הזרועות: חיל האוויר, השריון עם לוחמי החרמ"ש והסיור וכוחות החי"ר.

חיל האוויר היה אחד הגורמים המכריעים שלנו במלחמה. עליונותם האווירית של הטייסים גרמה לכך שהמצרים לא יכלו לממש את תכניתם האסטרטגית לפגוע במעמדה של ישראל ולנהל משא ומתן מדיני מעמדת מיקוח עדיפה. במשך המלחמה הופצצו מספר רב של בסיסי צבא, מאות עמדות ומחסות צבאיים בקו התעלה, עשרות מפעלים, בתי זקוק ותחנות חשמל, בוצעו מבצעים שונים וכן הופלו עשרות מטוסים בקרבות אוויר.

בספטמבר 1969 הופלו 11 מטוסים מצריים ובדצמבר 1969 השמיד חיל האוויר את כל מערך הטילים הסובייטיים שהוצבו על אדמת מצרים.

בתחילת שנת 1970 קיבלה הממשלה החלטה בעקבות דיונים במטכ"ל לתקוף בעומק מצרים את הצבא המצרי על מנת לערער את שלטונו של נשיא מצרים עבדול נאצר בעקבות כמות הנפגעים בקרב כוחותינו בקו התעלה שהלכה והתגברה ולא הייתה אפשרות יותר לכוחות הקרקע בקו התעלה להסב נזקים משמעותיים לצבא המצרי.

הפצצות העומק נערכו בקביעות במשך שלושה חודשים ובמהלכן הופצצו מספר רב של מטרות בעומק מצרים ואף בפרברי קהיר.

ההפצצות אמנם לא הסבו נזק צבאי מדי משמעותי לצבא המצרי, אך מיקומן בעורף המצרי אפשר לישראל להביא את הלחימה עד לביתם של האזרחים המצריים ומכאן גם הצלחתן של ההפצצות. הפגיעה בעומק המצרי חשפה בפני כל את שקריו של נשיא מצרים נאצר ואת חוסר יכולתו של הצבא המצרי להתמודד עם ישראל. ההפצצות יצרו איום על משטרו של נאצר שחש בכך ובלית ברירה פנה לברה"מ בבקשה כי תתערב באופן ישיר בעימות ותפרסם יחידות מצבאה על אדמת מצרים. הייתה זו למעשה הודאה חד משמעית בכישלונה של מצרים להתמודד עם ישראל לבדה.

מחודש מאי 1970 ועד חודש יולי תקפו מטוסי חיל האוויר את מערכי הטילים נגד מטוסים מהמשוכללות והמתקדמות ביותר פעם אחר פעם שהוצבו בין קהיר לקו התעלה והשמידו אותם. בעזרת הפצצות העומק והשמדת מערכות הטילים השיגה ישראל את אשר ביקשה, הסכם הפסקת אש.

חיל השריון שהיה הזרוע היבשתי העיקרי במלחמה מילא את המשימות שהוטלו עליו בצורה הטובה ביותר בתנאים הקשים שנכפו עליו. הוא איבד כ- 270 לוחמי שריון וכאלה שקשורים לחטיבות השריון. זהו המספר הגבוה ביותר של נופלים מבין חילות צה"ל שלחמו במלחמה. השריון איבד את מיטב המפקדים והחיילים. זאת הייתה הפעם הראשונה בתולדות השריון שבה כוחם הצבאי נמדד בכוסר העמידה על קו התעלה דבר שהיה מנוגד לתפיסתו של השריון, להשמיד את כוחות השריון של האויב, לתקוף, לכבוש שטחים ולהכריע את המלחמה. המצב שבו כוחות השריון שלנו נמצאו, נוצל על ידי הכוחות המצריים על ידי מאות קציני ארטילריה של פגזים 122 מ"מ ו 160 מ"מ, מאות טילים נגד טנקים ומארבים של כוחות קומנדו מצריים שחצו את התעלה שגרמו לאבדות קשות לכוחותינו. לוחמי החרמ'ש ששרתו במעוזים איבדו מפקדים וחיילים אך יחד עם זאת גילו אומץ לב ומילאו את המשימות שהוטלו עליהם על הצד הטוב ביותר. כמו כן יש לציין את לוחמי הסיוור האמיצים שפתחו יום יום את הצירים למעוזים ואיבדו בקו התעלה מפקדים וחיילים.

צריך לציין גם את לוחמי שיטת 13, סירת מטכ"ל, סירת שקד; סירת הצנחנים, לוחמי הנח"ל, הנח"ל המוצנח, גולני וצנחנים. לוחמים אלו הם איבדו מפקדים וחיילים אך יחד עם זאת גילו אומץ לב והקרבה ומילאו את המשימות שהוטלו עליהם על הצד הטוב ביותר.

חשוב להזכיר גם את אומץ ליבם של האזרחים וחיילי חיל ההנדסה שהפעילו את הסרקטורים ושאר הכלים הכבדים בעת תקריות האש הרבות שהיו על קו התעלה. הם הסתכנו יותר מפעם אחת בעבודתם כי ידעו שעבודתם יכולה להציל את חייהם של החיילים. לא פעם הם עזרו לגרור רכבים, זחל"מים, טנקים וחייליץ נפגעים באזור קו התעלה. תפקידם היה בעיקר להגביה את סוללות עפר, לחפור מחפורות לטנקים, להכין עמדות ירי לטנקים על קו התעלה ולתקן את הנזקים שהארטילריה המצרית גרמה למעוזים מדי יום אפילו אם זה היה בשעות הקטנות של הלילה.

יש לציין לטובה גם את יתר הלוחמים בחילות השונים שהשתתפו בלחימה ותרמו את חלקם על מנת למנוע כל הישג מצרי במלחמה: את חיל התותחנים, חיל הים, חיל הקשר, חיל החימוש והמודיעין.

לגבי הצבא המצרי, הוא יזם מאות פשיטות קומנדו בגדה המזרחית של התעלה על המעוזים ובין המעוזים שגרמו לאבדות קשות לכוחותינו. בנוסף השימוש במאות קני ארטילריה ירי של פזיז כ"ט, טילי שמל, קטיושות, הטמנת מוקשים, מטעני צד וצלפים גרמו לחיילים המצריים לצבור ניסיון קרבי רב ובטחון עצמי. כמו כן הצבא המצרי הצליח לאסוף מודיעין בזמן אמת על ידי חדירת של חוליות קומנדו לגדה המזרחית של התעלה לכל אורך מלחמת ההתשה.

נעשו עשרות תקיפות של חיל האוויר המצרי לא רק באזור קו התעלה אלא גם במחנות צבאיים במרחק 15 ק"מ מקו התעלה ובבסיסים במרחבי סיני. אף על פי שעשרות מטוסים הופלו חיל האוויר המצרי המשיך בניסיונות שלו לפגוע במטרות צבאיות ואזרחיות. צריך לזכור שהרוסים חימשו את הצבא המצרי בכלי נשק

מהמתקדמים ביותר שהיו אז. **כמו כן החיילים הרוסיים השתתפו באופן פעיל במלחמה כטייסים**, קציני תצפית קדמיים, מפעילי הטילים נגד מטוסים, מפעילי הטילים נגד טנקים וצלפים. המצרים שלמו על המלחמה באלפי הרוגים, בהרס קשה של הערים לאורך התעלה ובמחיר כלכלי כבד.

לגבי צה"ל הרי שכוחותינו נגררו ליוזמה שהצבא המצרי נטל עם תחילת המלחמה. כל המבצעים של הסיירות למיניהן וכן הפצצות חיל האוויר באו בתגובה של ירי ארטילרי מסיבי על כוחותינו, ירי טילים נגד טנקים פשיטות קומנדו מצריים בין המעוזים ופשיטות על מעוזים שגרמו לאבדות קשות לכוחותינו.

בחודש מאי ביום העצמאות בשנת 1969 הגיע שר הביטחון משה דיין לבקר בקו התעלה באזור מעוזי טמפו. ליוו אותו אלוף פקוד הדרום ישעיהו גביש ומפקד האגודה האלוף שלמה להט (ציץ). בדרך למעוזים חטף הרכב בו הם נסעו פגז שלמרבה המזל הוא לא התפוצץ. כשהגיעו למעוזי טמפו פתחו המצרים בהפגזות ארטילריות כבדות על מעוזי טמפו. כשהסתיים הביקור במעוזים והרכב עם האלוף הפיקוד ומפקד האגודה הגיע למחנה בלוחה אמר דיין "אני הולך להמליץ לממשלה לסגת מקו התעלה. אי אפשר להחזיק מעמד בתנאים האלה". בפועל לא השתנה שום שינוי בקו התעלה מההצהרה.

הנטל על כתפי הלוחמים במעוזים היה כבד ממשוא. מספר החיילים שאיישו את כל המעוזים לא עלה על כמה מאות. גדודי שריון והח"ר, חילקו את זמנם בין ישיבה בקו לבין אימונים, כאשר החיילים "חזרו לארץ" "לקחו אוויר" וחזרו למעוזים הדחוסים. לפחדים, למחנק הגופני והנפשי.

היטיב לתאר זאת מפקד האגודה האלוף שלמה להט (ציץ) ז"ל. "יכולת לחוש את הפחד של החיילים במעוז והייתה להם סיבה טובה לפחד כי המצרים ירו והפגזו על מנת להרוג. הרבנות הראשית חילקה אז ספרי תהילים קטנים לחיילי המעוזים. יום אחד בביקורי במעוז שבו נמצאו חיילים מהנח"ל של השומר הצעיר, בדקתי וגיליתי שכולם החזיקו ספרי תהילים בכיס החולצה השמאלי. קרוב ללב. הפחד היה כל הזמן באוויר" השחיקה של כל הלוחמים בקו התעלה הייתה גדולה.

המפקדים והחיילים יכלו לצאת לחופשות פעם בחודשיים - שלושה וזאת רק אם ימצא להם תחליף.

נוצרה תופעה מדאיגה שרבים מהלוחמים במעוזים לא רצו לצאת לחופשות מהפחד להיפגע עם יציאתם את המעוז.

עם כניסתו של האלוף אריאל שרון לתפקידו כאלוף פקוד הדרום הוא החל בהכנת תכניות של מבצעים של הסיירות לתוך שטח מצרים בשיתוף חיל האוויר וחיל הים. נעשו עשרות מבצעים שרובן הצליחו לזעזע את הצבא המצרי. הרמטכ"ל לא תמיד השלים עם ביצועם של המבצעים היות ובמבצעים אלו נפגעו גם חילים מכוונותינו, אולם אריאל שרון המשיך לתכנן ולבצע מבצעים ועודד את חיילי הסיירות על אומץ ליבם.

הדעות של מפקדים בכירים לגבי עמדותיו של הרמטכ"ל רא"ל חיים בר לב על פי פרסומים שנכתבו בכתבי עת של השריון, היו חלוקות אם דרכו הייתה הנכונה ביותר במלחמה. בדיונים במטכ"ל על המלחמה כשסיכם את הדיון, אפשר היה למצוא בדבריו את תמצית עמדתו סוגיית הקו שנקרא על שמו. "המטרה שלנו היא לשבת על קו המים ולמנוע מהמצרים כל הישג טריטוריאלי בגלל הבעיות הקונקרטיות, הפוליטיות, איננו רואים אפשרות לעשות זאת בצורה הצבאית הנחה לנו ביותר, לתת להם להיכנס ולדפוק אותם שלא יוכלו ליהנות מהארטילריה שלהם ומכל ההכנות שאפשר לעשות לפני המלחמה. נשיג זאת בעזרת ארבעה גורמים: היערכות סטטית לאורך התעלה, כולל גדוד טנקים מפוצל בין המוצבים, כוחות משוריינים ניידים, אש ארטילרית וכל מיני פטנטים ככל שיידרשו – ואוויר"¹

עם התגברות הלחימה בקו התעלה וכמות הנפגעים שלנו עלתה מיום ליום, היו מפקדים בכירים שלחמו בקו התעלה שטענו שהוא התבצר מאחורי תפיסת עולם נוקשה שעל פיה הטנקים מסוגלים לפתור את כל הבעיות בשדה הקרב כמו במלחמת ששת הימים כאשר בפועל המעחים היו חלק בלתי נפרד מהלחימה. הודבק לו הדימוי של חסיד הסטטיות והקיבעון. בביקוריו במעוזים יחד עם מפקדים בכירים הוא שינה מספר פעמים את נוהלי ההתמודדות של הלוחמים במלחמה. כשהמלחמה התפתחה ומספר הנפגעים שלנו הלך וגדל מדי יום ביזמו ניסה בר לב למצוא דרכים על מנת שכמות הנפגעים שלנו תרד.

ברצוני לצטט את הרמטכ"ל חיים בר- לב שבתקופתו התרחשה מלחמת ההתשה שאמר באחד הדיונים במטה הכללי על מהות מלחמת ההתשה. הוא סיפר שנפגש עם לוחמי שריון בהתשה שלחמו במלחמת ששת הימים שאמרו לו: **"מלחמת ששת הימים הייתה משחק ילדים לעומת מה שעובר עלינו בתקריות של חצי יום**

גם בשיבות המטכ"ל הרמטכ"ל התנגד למספר הצעות שהועלו על ידי אלופים בעקבות התגברות הלחימה בקו התעלה ובריכוז הנפגעים שלנו.

תוך כדי הלחימה העולו שתי הצעות במטכ"ל לפתרון הלחימה. אחת מהן הייתה ההצעה של האלוף ישראל טל (טליק) והאלוף אריאל שרון שהועלתה לקראת סוף שנת 1969 שצידדו ב"הגנה ניידת". כלומר, נסיגה של הכוחות כ- 20 ק"מ מקו התעלה. במידה שהמצרים ינסו לצלוח את התעלה, לרכז כוחות שריון בשילוב חיל האוויר ולהדוף אותם חזרה דבר שיגרום להם לנפגעים רבים. הצעה זו נדחתה של ידי הרמטכ"ל שאמר את הדברים הבאים "היינו רוצים לצאת מהקיפאון למנוע מלחמה או צליחה ולהשיג שקט התעלה. על ידי העמקת הפעילות האווירית והרחבתה בעיקר על מטרות צבאיות בעומק מצרים. נביא את הרגשת המלחמה קרוב יותר לצבור הרחב במצרים" מפקד חיל האוויר מוטי הוד הציג תמונה קשה של מצב הלחימה שבחיל האוויר היה קשה למצוא לה פתרון. אך הרמטכ"ל הוסיף "הדרך היחידה למנוע סחף במצבנו האסטרטגי היא להחזיק בקו המים פטרולים וכוחות ניידים וכוחות שיושבים ממש במעוזים. אם נזוז עשרה, עשרים, שלושים, או ארבעים ק"מ, יהיה קשה מאוד בעצם בלתי אפשרי לייצב קו שבו נוכל לחיות בנוחות יותר גדולה מאשר קו תעלת סואץ"

דעה נוספת שהועלתה בישיבת מטכ"ל בהשתתפות ראש הממשלה הגב' גולדה מאיר ושר הביטחון משה דיין בתחילת שנת 1970 זכתה לגיבוי של מפקד האוגדה האלוף שלמה להט (ציוץ) הייתה "תכנית רוג'וס" על שם שר החוץ האמריקאי. דובר בא על נסיגה של סחוטתנו למרחק של 25 קילומטר מקו התעלה ולהיערך במעברי ההרים (המתלה והג'ידי), להציב 800 שוטרים מצריים בשטח שבין התעלה לעמדותינו ולתת למצרים לשקם את ערי התעלה ההרוסות ולפתוח מחדש את תעלת סואץ למעבר אניות. הצעה זאת נדחתה על ידי הרמטכ"ל שר הביטחון וראש הממשלה בטענה שיש למנוע שייט בתעלה.

היה קיים פער בעמדות של שרי ממשלה ובעיקר שר הביטחון המטכ"ל והרמטכ"ל לבין המצב הראלי בקו התעלה שמים ליום נשחקו כוחותינו ומספר הנופלים עלה בצורה משמעותית. הממשלה בתמיכת שר הביטחון והרמטכ"ל חשבו שניתן להחזיק בקו התעלה בכל מחיר עד שהמצרים יבקשו הפסקת אש בהתאם לתנאים שלנו.

בדברים שאמר האלוף ישראל טל (טליק) ז"ל בסיום מלחמת ההתשה נאמר "קו המעוזים הכזיב במלחמת ההתשה. על אף האבדות הרבות שסבל צה"ל, לא מילא קו המעוזים את ייעודו. צבא היבשה (שריון, חי"ר וכו') לא הצליח להגן על עצמו, לא הרתיע את המצרים ולא אילץ אותם להפסיק את האש, אלא היה למטרה ניחת, מטווח לארטילריה המצרית לכל אורך תעלת סואץ. גם הפשיטות הנועזות לעומק מצרים לא הרתיעו את המצרים ולא מיתנו את תנופת מתקפת האש והשחיקה של סחוטתנו בחזית התעלה. רק החיפוי האווירי מנע מהמצרים לעשות שימוש מסיבי ואפקטיבי יותר בעוצמת האש שלהם. בשיטה שבה נערך צבא היבשה לא היה מנוס משימוש חיל האוויר. חיל היבשה ניהל קרב שחיקה טקטי של הגנה ניחת ללא יכולת הכרעה. חיל האוויר כפה על המצרים את הפסקת האש"

שוב מאוד לעת, להתמקד בשני אירועים שהזכרתי קודם שקרו עם סיום מלחמת ההתשה. בתאריך 8 לאוגוסט 1970 בחיפוי הפסקת האש, המצרים הפרו את סעיף הקפאת המצב הצבאי והעבירו בעזרת סיוע סובייטי את מערך טילי ה S.A.2 למרחב התעלה, ו 50 ק"מ מזרחית. מ 4 סוללות באזור היו מרכזים 25 סוללות.

בחודשים ספטמבר ואוקטובר 1970 עיבו המצרים את מערך הטילים ל 50 סוללות כולל טילי S.A.2, תותחי נ"מ וסוללות טילים S.A.3 שאוישו על ידי הסובייטים. **המהלכים האלו הביאו את המצרים להישג הגדול ביותר שלהם במלחמת ההתשה.**

זאת הייתה הפרה חמורה של הסכם הפסקת האש. ממשלת ישראל וראשי הצבא לא הגיבו באופן נחרץ וברור ולא נתנו את דעתם על מה שעלול לקרות בעתיד לבוא, אם לא יוסגו הטילים חזרה לאותה נקודה בה היו בעת החתימה על הסכם הפסקת האש של מלחמת ההתשה. המהלך הזה של המצרים יחד עם הסובייטים והפקוח המלא שלהם על סוללות הטילים פגע קשות בחיל האוויר שלנו במלחמת יום הכיפורים ועל הלחימה של כוחות השריון בימים הראשונים לחתימה בסני הביאו למ אבדות קשות מאוד.

למעשה אפשר להגיד שמלחמת ששת הימים, מלחמת ההתשה ומלחמת יום כפור הם מלחמה אחת גדולה שמחולקת לשלוש מערכות. במלחמת ששת הימים הצלחנו לכבוש את כל סיני והגענו לקו תעלת סואץ אולם לא הבסנו את הצבא המצרי היות ורובו הצליח לחצות חזרה את התעלה ועשרות אלפי שבויים מצריים הוחזרו למצרים במסגרת הפסקת האש.

במלחמת ההתשה נבנה הצבא המצרי מחדש על ידי היועצים הרוסיים שהיו במצרים וחומש על ידם. הניסיונות החוזרים ונשנים של הכוחות המצריים לכבוש מעוזים, להתמקם במארבים בין המעוזים והשימוש במאות קני הארטילריה, טילים נגד טנקים וטילים נגד מטוסים גרם להם לצבור ניסיון קרבי ובסחון עצמי. במלחמת יום כפור המצרים הצליחו להחזיר לעצמם את מעט הכבוד האבוד של הצבא המצרי שנחל מפלה קשה במלחמת ששת הימים שעה שכבשו שטחים בגדה המזרחית של התעלה. בשנת 1979 בחסות ארצות הברית נחתם הסכם השלום בין ישראל למצרים ועד שנת 1982 קיבלו המצרים את כל סיני חזרה.

דברים שנאמרו בסיום מלחמת ההתשה על ידי האלוף שלמה להט (ציץ) ז"ל שהיה מפקד הכוחות המשוריינים בסיני בתקופת מלחמת ההתשה "בעה"ל ובמדינת ישראל מדברים על מלחמות ישראל ומלחמת ההתשה לא קיימת. לא מדברים בה ולא מכירים בה זוהי ממש בושה. צריך לזכור שבאותם הימים הייתה אובססיה עם האלבומים והאותות של מלחמת ששת הימים שפשוט רצו לשכוח את המלחמה האיומה הזו."

למרות חריפותה ועוצמתה של המלחמה וכמות האבדות והנפגעים הרבים, לא מצא המטה הכללי לנכון להעניק את אות המלחמה ללוחמים שלחמו במלחמת ההתשה.

מדברי הרמטכ"ל בסיום מלחמת ההתשה "מלחמת ההתשה הייתה מלחמה נשכחת, או מוטב לומר מלחמה שהכלל ביקשו לשכוח אותה. שלא כקודמותיה, אין לה יום זיכרון שבו עולים כל בני המשפחות השכולות אל קברות יקיריהן בצורה מאורגנת וזוכים לתחושת ההשתתפות מצד המדינה כולה ואפילו מתפילת "אל מלא רחמים" של הרבנות הצבאית נפקד מקומה. מדוע? כי בניגוד למלחמות אחרות המלחמה הזאת לא הוגדרה בזמן ולא נכבשו בה שטחים, לכן היא לא רשומה כמלחמה של ממש. הייתה חזית ברורה והיה עורף. לכן לא חשבת שצריך לייחד לה אות, אלא הסתפקנו בהענקת אות השרות המבצעי לכל מי שנטל חלק בה".

לדעת רבים, זאת הייתה הודעה מצערת של רמטכ"ל שפגעה קשות במשפחות הנופלים ובנו הלוחמים. **המלחמה הסטטית שנכפתה עלינו, הייתה המלחמה הקשה ביותר מבין כל המלחמות.**

מלחמת ההתשה בחזית המצרית הייתה המלחמה היחידה בכל מלחמות ישראל שנמשכה יותר משנתיים. המלחמה לא זכתה להכרה, פרסום והנצחה ראויים עד עצם היום הזה. רק בשנת 2003 לאחר 33 שנים לסיום מלחמת ההתשה ולאחר מאבק ציבורי גדול שהוביל במשך שנים האלוף במילואים שלמה להט (ציץ) ז"ל מפקד אוגדת סיני 252 במלחמת ההתשה בתמיכת הרמטכ"ל אהוד ברק ובתמיכת ראש הממשלה אריאל שרון ז"ל שהיה אלוף פקוד הדרום היא הוכרה כמלחמה לכל דבר אשר לוחמיה זכאים לאות מלחמה. הצעד הזה של ראש הממשלה מראה על גדולתו ורגישותו של מנהיג שהיה קשוב לרחשי הלב של הציבור.

כתבתי שלא ניצחנו אך לצד זאת צריך לזכור ולהזכיר שאנחנו הלוחמים שלחנו במלחמת ההתשה, צברנו ניסיון קרבי רב במלחמה והבאנו את הניצחונות במלחמת יום כפור יחד עם כוחות המילואים הנוספים הן בחזית המצרית והן בחזית הסורית.

המסקנות שלי על המלחמה

עם סיום מלחמת ששת הימים היו כאלה שאמרו שהניצחון היה ברכה וגם קללה. קללה, לדעתי, על שלא הצלחתי לתרגם את הניצחון הצבאי לפתרון מדיני של הסכם שלום עם מצרים. בסיום המלחמה ובהתאם לכך הניצחון היה זמני.

ברגע שהסתיימה המלחמה ותעלת סואץ ומפרץ סואץ היו הגבול החדש בינינו למצרים, איבדנו את כל היתרון במידה ותפתח מלחמת התשה. הצבא המצרי גדול בהרבה מכוחות צה"ל שנמצאו בגדה המזרחית של התעלה. הוא היה מצויד במאות קני ארטילריה של פגזים 120 מ"מ ו 160 מ"מ, בפגזי נ"ט, טילי שמל, קטיושות, סאגרים ועוד... ומאומן על ידי היועצים הסובייטים שנמצאו במצרים. צריך לזכור שישאל החזירה בסיום המלחמה מאות אלפי חיילים שנפלו בשבי בעקבות הסכם הפסקת האש ו 9 ארמיות צבאיות מתוך 14 ארמיות שהיו ערב המלחמה לא לחמו בכלל.

במטכ"ל ובממשלה לא נשקלה בכובד ראש השאלה, מה יקרה עם המצרים יפתחו תוך זמן קצר מאוד במלחמה מסוג חדש שהיא מלחמת התשה. היהירות של ראשי הצבא באותה תקופה יחד עם חברי הממשלה וביניהם שר הביטחון משה דיין הייתה כל כך גדולה, שהם היו בטוחים שהמכה הצבאית הקשה שקיבלו המצרים במלחמת ששת הימים היא כל כך חזקה שיעברו עוד הרבה מאוד שנים עד שהם יצליחו אם בכלל, לשקם את הצבא. היו גם כאלה שחשבו והביאו את דעתם שצה"ל הוא הצבא החזק ביותר בעולם. בזמן שראשי הצבא חגגו את הניצחון בתל אביב יחד עם חברי הממשלה, והוצאו אלבומי תמונות וחולקו עיטורים לרוב, המצרים החליטו להחזיר את סיני בחזרה ועד כמה שיותר מהר. אנתנו לא הבנו את המנטליות של העם המצרי במפלה של הצבא המצרי ואת ההחלטה שהתקבלה בסיום המלחמה על ידי המצרים שיש להשיג חזרה את סיני בכל מחיר ובכל דרך שתדרש.

היות וצה"ל היה צבא קטן יחסית לצבא מצרים מבחינת כמות החיילים וכלי הנשק, לא נלקח בחשבון כיצד יוכלו כוחות צה"ל להחזיק בקו התעלה באורך של 166 ק"מ ממזביי טמפו ועד ראס סודר וכן בבסיסים עורפיים הן מבחינת כוחות צבא והן מבחינת לוגיסטיקה ושונות במידה ותפתח מלחמת התשה.

במקום לבנות את הכוחות כ"הגנה ניידת" החליטו ראשי הצבא שכוחות השריון וח"י ימצאו בקו התעלה במצב סטטי. כתוצאה מכך נחשפו כוחותינו לנפגעים רבים. בכל מלחמה סטטית שהייתה בהיסטוריה המודרנית (דוגמה מלחמת העולם הראשונה - מלחמת החפירות). היא הביאה לנפגעים רבים.

מלחמת ההתשה לא הובילה אותנו לשום הישג מדיני או צבאי אלא רק לנפגעים רבים ממוחותינו. כבר בחודש יולי 1967 מיד אחרי מלחמת ששת הימים, פתחו המצרים בהפגזות ארטילריות בגזרה הצפונית של התעלה. כתוצאה מכך נפלו 9 לוחמים ו 60 לוחמים נוספים נפצעו. בחודש ספטמבר 1967 פתחו המצרים שוב בהפגזה ארטילרית על אזור קנטרה. כתוצאה מכך נפלו 4 לוחמים ועוד מספר לוחמים נפצעו.

צה"ל החל מיד בהקמת מוצבים באזורים שונים על גדות תעלת סואץ כדי להגן על הלוחמים שנמצאו באזור קו התעלה ולמנוע שייט בתעלה. כבר אז המרחק בין מוצב אחד לשני (בין 5 ל 15 ק"מ) היווה בעיה רצינית מאוד שלא נלקחה בחשבון של מתכנני המוצבים ולאחר מכן גם בבניית המעוזים במקום המוצבים. המוצבים בתחילה היו בנויים מבטון שהיה חפור באדמה עם תעלות קשר ועמדות תצפית. מוצבים אלא לא נתנו שום הגנה מפני הפגזות ארטילריות או ירי תותחי נ"ט. צריך לזכור, שבנוסף לחיילי החי"ר שנמצאו במוצבים נמצאו גם טנקים באזור והצוותים נמצאו במחפורות חפורות בחול שמחזקות על ידי קשתות ברזל ועליהן היו מונחים שקי חול שלא נתנו שום הגנה מירי ארטילרי. במקומות אחרים לא היו אפילו מחפורות לצוותי הטנקים והם שוכנו באוהלים.

לדעתי ולדעת קצינים בכירים ששרתו בתקופה הזאת, בניית המוצבים הייתה טעות גורלית. הם הוקמו תחילה כעמדות תצפית ולאחר מכן הוקמו כמוצבים ולאחר מכן כמעוזים. הם לא מילאו את תפקידם והיו נטל כבד על כוחות השריון והחי"ר.

לא היו נוהלים ברורים לגבי הלוחמים על ההתנהלות באזור קו התעלה. השקט המדומה גרם לכך שהרבה לוחמים היו מסתובבים חופשי במוצבים, על קו התעלה, מצטלמים, דגים בתעלה וכו'.

בחדש ספטמבר 1968 פתחו המצרים בהפגזות ארטילריות וירי פגזי נ"ט לכל אורך קו התעלה שכתוצאה מכך מצאו את מותם 10 לוחמים באזור קו התעלה ו 20 חיילים נפצעו.

בחדש אוקטובר 1968 פתחו המצרים שוב בהפגזות ארטילריות לכל אורך קו התעלה שכתוצאה מכך מצאו את מותם 10 חיילים ששיחקו כדורגל במגרש מאולתר באזור קנטרה ועוד 5 לוחמים מסיירת שקד שמצאו את מותם מכוח קומנדו מצרי שחצה את התעלה באזור צומת קוברה בגזרה הדרומית.

היות וכל שלושה חודשים היו מתחלפות חטיבות השריון וכוחות אחרים באחזקת קו התעלה, נוצר מצב שהמפקדים והחיילים שהגיעו לקו התעלה לא היו מודעים על תקריות האש שקרו בקו התעלה קודם ועל הסכנות שמאיימות עליהם בשקט המדומה והמפקדים והחיילים היו מסתובבים חופשי על גדות התעלה עד לתאריך 8 למרץ 1969.

באותו יום שבת בצהריים התקבלה ידיעה מודיעינית שהמצרים עומדים לפתוח בהפגזות ארטילריות לכל אורך התעלה בשעה 18.00. הידיעה הועברה לכל הכוחות באזור קו התעלה על ידי מפקדות הגדודים. כוחות השריון שהיו באזור קו התעלה נכנסו לכוננות ספיגה וסגרו את המדפים. לוחמי המעוזים נכנסו אף הם לכוננות ספיגה. בשעה 18.00 בדיוק נפתחה הפגזה ארטילרית כבדה לכל אורך התעלה שנמשכה כ- שלוש שעות רצופות.

המחשבה המצמררת היא, לאיזה כמות נפגעים גדולה היינו מגיעים באותו יום שבת אילולא התקבלת אותה ידיעה מודיעינית.

לגבי לוחמי הסיוור הרי שבתחילה הם היו נעים ב 3 ג'פים כשבכל ג'יפ נמצאו 3 לוחמים. הג'פים לא נתנו שום הגנה ללוחמים הן מבחינת ירי ארטילרי, נ"ט ומארבים של הקומנדו המצרי שחצה את התעלה. לאחר מכן נעו לוחמי הסיוור בחזל"מים. צריך לציין שהחזל"מים היו מיושנים וגם הם לא נתנו הגנה מבחינת ירי ארטילרי, נ"ט ומארבים של הקומנדו המצרי. תפקידם של לוחמי הסיוור היה לפתוח צירים בקו התעלה ולבדוק עם חדרו לגדה המזרחית כוחות קומנדו מצרי. בפועל התברר שבוצעו מאות מארבים של כוחות קומנדו מצרי שחצו את התעלה בין המעוזים וגרמו לאבדות קשות בקרב לוחמי הסיוור שלא היו מודעים לסכנות הרבות בנוסעות בג'פים ולאחר מכן בחזל"מים.

בנוסף, המצרים למדו את נוהל פתיחת הצירים על ידי הסיוור שלנו בבוקר. הרבה מארבים נעשו בשעות הצהריים ואחרי הצהריים כשהמרחק בין המעוזים היה גדול מאוד או בעייתי. לא הייתה לנו שליטה על השטחים האלה מבחינת שדה הראייה.

גם במעוזים הלוחמים היו בטוחים שהמעוז הוא מבצר שיגן עליהם מכל ירי ארטילרי פשיטות של כוח קומנדו מצרי וצליפות. בפועל התברר שהלוחמים לא היו מוגנים מספיק ונגרמו לנו אבדות קשות.

הרבה מהלוחמים שהגיעו לשרת במעוזים היו צעירים מאוד וללא ניסיון קרבי לדעת, חיילים צעירים אלה לא יכלו להתמודד עם מלחמה היום יומית הקשה של הפצוזות ארטילריות, פשיטות קומנדו מצריים, מרגמות, פגזי בזוקה וצלפים. הרבה מהלוחמים האלו מצאו את מותם במעוזים.

בחודש מאי 1969 התקבלה החלטה שפלוגות הטנקים ימצאו בחינויים במרחק של כ- 8 ק"מ מקו התעלה כאשר מספר טנקים יהיו בחצרות של מעוזים שהיו מועדים לפשיטות קומנדו מצרי. במספר מעוזים אנשי צוותי הסנק שהו בקרבת המעוז במעין חושות קטנות שלא היו מוגנת מספיק.

לא היו כללי זהירות ברורים ואבטחת כלי רכב קלים כמו ג'פים וקומנדוקרים שהיו יורדים לאזור קו התעלה. גם שם מצאו את מותם חיילים כתוצאה ממארבים של כוח קומנדו מצרי שחצה את התעלה וארבו לצדי צירי התנועה ומירי ארטילרי. דוגמה אחת מני רבות הוא האירוע שארע בתאריך 14 לדצמבר 1969 כאשר ג'יפ ובו הקצין סגן דן אבידן יחד עם שני חיילים נסע על כביש התעלה בשעות אחר הצהריים מדרום לאיסמעיליה. הג'יפ הותקף על יד מארב מצרי בירי של נשק קל ובזוקות. כתוצאה מכך נפצע דן אבידן קשה. המצרים התקרבו לג'יפ וגררו את דן מהג'יפ וחצו את התעלה חזרה למצרים. שני החיילים הנוספים שהיו בג'יפ מצאו את מותם.

עם התגברות הלחימה בקו התעלה לקראת סוף שנת 1969 נעו לוחמי הסיוור עם חזל"מים בליווי מחלקת טנקים. גם אז היו מארבים רבים כמעט מדי יום ובו נפגעו חזל"מים וטנקים ולוחמי סיוור ואנשי צוות של טנקים מצאו את מותם. שירות ההספקה שהיו יורדות למעוזים נעו תמיד על כבישי התעלה ועברו דרך הצמתים שהיו מסווחים על ידי הארטילריה המצרית. כתוצאה מכך מצאו את מותם הרבה מאוד לוחמים.

אחת משיטות הלחימה של המצרים הייתה בהפעלת כוח קומנדו מצרי שהיה חוצה מצפון או מדרום למעוז באזור בעייתי חשוף בין הסוללה על מנת להתגלות במכוון בפני לוחמי המעוז. לאחר זמן מה היו נסוגים החיילים חזרה למצרים. התרגולת הייתה שמפקד המעוז היה יוצר קשר עם מפקדת הגדוד ומדווח על האירוע. מפקדת הגדוד הייתה שולחת מיד טנקים לאזור. כשהטנקים היו מגיעים לאזור שבהם היו פרצות בסוללה או שטח ביצתי שהטנקים נעו באיטיות היו נורים לעברם פגזי נ"ט וטילי שמל מהגדה המערבית. במספר פעמים נפגעו טנקים ואנשי צוות. מצאו את מותם.

שיטה נוספת של המצרים הייתה לפתוח באש ארטילרית כבדה על המעוז ולבדוק את הערנות של כוחותינו. הנוהל היה שקצין תצפית מהמעוז היה אמור לצפות בשעת ההפגזות ולדווח על כוחות קומנדו שחוצים את התעלה. במקרה שהתצפיתן היה מזהה את הכוח הייתה ניתנת פקודה לחיילים לעלות לעמדות הקשר ולפתוח באש וכן הייתה ניתנת פקודה למחלקת טנקים שהייתה באזור לעלות על הסוללה ולפגוע בכוח המצרי. בכמה מקרים לא ביצעו התצפיתנים את תפקידם בעקבות הפגזה הארטילרית כבדה על המעוז ועל כן החיילים לא עלו לעמדות הקשר כדי לפתוח באש והטנקים לא עלו על הסוללה לזהות אם כוח קומנדו מצרי חוצה את התעלה אלא סגרו מדפים מחשש לפגיעה. לאחר מכן המצרים היו מסיטים את ההפגזה לצד הצפוני או הדרומי של המעוז וחיכו לראות אם הטנקים עולים לעבר הסוללה וצופים על התעלה. כשהדבר לא קרה למדו המצרים שהם יכולים לחצות את התעלה ללא חשש שיתגלו. ואכן כוחות קומנדו מצרי תקפו מעוזים וגם טנקים וזרמו למאבדות קשות.

דבר חשוב נוסף שצריך לזכור הוא, שכוחותינו נמצאו בשטח המצרי שלא מוכר די צרכו (ביצות וכו...). ואילו המצרים ניצלו את היכרותם הרבה של השטח הטופוגרפי לפעולות התקפיות.

ככל שהתקדמה המלחמה בשנת 1970 פשיטות הקומנדו המצרי היו מתוחכמות יותר ובדרך כלל הכוח גם כוח רת"ק שמנע מכוחותינו להגיע לאזור הפשיטה. החיילים המצרים צברו ניסיון קרבי ובסחון עצמי וניהלו קרבות ירי שהביאו לידי כך ההפתעה בקרב לוחמינו.

בתאריך- 27 לאפריל 1969 הודיעה מצרים כי הסכם הפסקת האש מחודש יוני 1967 מבטל. בחודש יולי הודיע נשיא מצרים שהוא לא יכול לנצח במלחמה אולם הוא יכול להתיש את כוחותינו באזור קו התעלה מתוך ידיעה שכמות כוחותינו באזור התעלה מצומצמים מאוד. המשמעות הייתה שמצרים מחריפה את הלחימה. ואכן זה מה שקרה.

לדעתו, היינו צריכים להגיע להכרעה צבאית מיידית עם התגברות המלחמה בעזרת חיל האוויר בהפצצות עומק במצרים עד לפרברי קהיר עוד בשנת 1969 כדי שהמצרים יסכימו להפסקת אש בהסכם חדש. ככל שנמשכה המלחמה היא היטיבה עם הצבא המצרי.

לגבי השריון ההנחה של המטכ"ל ושל הרמטכ"ל שהשריון יהיה הכוח המוביל שיכריע את המלחמה כמו במלחמת ששת הימים לא תאמה את המציאות. זאת הייתה מלחמה מסוג שונה לגמרי.

לסיכום, אם הייתי מתאר במילה אחת את ההרגשה של הלוחמים במלחמה הייתי בוחר במילה - **הישרדות** כל יום שעבר לאורך המלחמה היה לשרוד אותו ולהתגונן ליום חדש שבו נצליח לשרוד גם אותו. אם היו אלה לוחמי השריון, לוחמי המעעים ושאר הלוחמים, לא פלא שרבים ששרדו את המלחמה לקו בהלם- קרב וסובלים עד היום הזה מהמלחמה הקשה הזאת.

סיכומו של גדוד 79 במלחמת ההתשה

- גדוד 79 הוא הגדוד היחיד מכל גדודי השריון שאיבד את המג"ד סא"ל דן (פרידברג) שני ז"ל במלחמת ההתשה.
- המג"ד סא"ל אביגדור (ינוש) בן-גל שרת בתפקידו כמעט לכל אורך מלחמת ההתשה.
- מספר המפקדים והחיילים ששרתו בגדוד בתקופה הזאת כולל פלוגת החרמ"ש והסיוע היה כ-700.
- יותר ממחצית מהמ"פיים ששרתו בגדוד היו מוסבים. רובם הגיעו לגדוד אחרי מלחמת ששת הימים וחלקם הגיעו בחודש מאי 1969.
- רק 2 מ"פיים שרתו זמן ממושך בתפקידים מיתרי המ"פים בגדוד. הם גם עברו 2 קווי-אש רצופים במסגרת הגדוד. אלו הם רמי כהן ודובי ישראלי (ישראל).
- המחזור הגדול ביותר שהגיע לגדוד היה מחזור מאי 1968. הגיעו 104 חיילים ועוד 4 חניכי הפנימייה הצבאית.
- הפלוגות של מחזור מאי 1968 היוו את השלד העיקרי של הגדוד במלחמת ההתשה הם היו היחידים שעברו 2 קווי-אש רצופים במסגרת הגדוד ועוד קו-אש במסגרת גדוד 195.
- קו האש הקשה ביותר שעבר הגדוד בקו התעלה ובו נפגעו הכי הרבה לוחמים היה קו האש האחרון, מתחילת חודש מרץ 1970 ועד אמצע חודש יולי.

תפקידים של לוחמי גדוד 79 בקו התעלה היו תצפיות, חבירה למעוזים בעת פשיטה של כוחות קומנדו מצריים, פתיחת צירים מידי בוקר יחד עם הסיוע לתוך המעוזים, פינוי פצועים מהמעוזים, ליווי שיירות הספקה לתוך המעוזים ומניעת חדירות של כוחות מצריים בשטחים הפתוחים שבין המעוזים. כמו כן הגיבו הלוחמים באש תותחים לעבר מקורות ירי של המצרים וזמן תקריות ירי בהתאם לדרוש. הם השמידו כלי רכב משוריינים, עמדות של טילים נגד טנקים, עמדות של חיילים מצריים, עמדות תצפית וגרמו לאבדות בקרב הצבא המצרי.

גדוד 79 במסגרת חטיבה 401 החזיק תמיד את הגזרה המרכזית של התעלה ובמספר פעמים, הפלוגות של הגדוד נמצאו גם בגזרה הצפונית והדרומית. המפקדים והחיילים של הגדוד מילאו את משימתם בקו התעלה על הצד הטוב ביותר, בתנאים הקשים שנכפו עליהם. הדאגה לביטחונם של לוחמי המעוזים הייתה בראש מעיינם. הם נודעו בזכות אומץ ליבם, איבדו מפקדים וחילים ועוד רבים נפצעו קשה ובינוני, אולם בזכותנו ניצלו חייהם של לוחמים רבים באזור קו התעלה. היו ימים שמפקדים וחילים לא יכלו לצאת לחופשות במשך חודשיים שלושה באזור קו התעלה כי הביטחון את כושר האחריות שהוטלה עליהם.

יש לציין במיוחד את חיילי הפלוגות המבצעיות של מחזור מאי 1968 על המקצוענות שהם הפגינו, על אומץ ליבם ומסירותם. הם איבדו לוחמים בקו התעלה אולם יחד עם זאת הם הצליחו לעמוד בכל המשימות שהוטלו עליהם בצורה הטובה ביותר והם תמיד זכו לתשבחות מכל מפקדי הפיקוד.

מפקדי וחילי גדוד 79 מחטיבה 401 הם למעשה החוליה החזקה בשרשרת השריון המחברת בין מלחמת ששת הימים ומלחמת יום כיפור.

נתון נוסף על גדוד 79 הוא שבמשך קיומו לאורך שנים של היותו גדוד סדיר, יצאו ממנו הכי הרבה קצינים בכירים. לפחות תשעה עשר אלופים, תתי - אלופים ורמטכ"לים שהטביעו את חותמם על השריון בפרט ועל צה"ל בכלל.

בנוסף לספר האינטרנטי, אני כותב ספר קריאה על מלחמת ההתשה. האיחודים יהיו יותר מפורטים מהאיחודים שמועלים פה. יהיו בו עוד הרבה איחודים שקרו בגדוד ובגדודים האחרים ובחילות צה"ל האחרים שהשתתפו במלחמת ההתשה שלא כתובים פה. כמו כן יכתבו השמות של הקצינים, המט"פים והחיילים ששרתו בגדוד והיו פרקים מיוחדים של סיפורי לוחמים ודברים לזכרם של הנפלים. בנוסף יעלה אוסף גדול מאוד של תמונות שאספתי מחברים. מי שעדיין לא שלח לי סיפורים מהגדוד על מלחמת ההתשה או דברים לזכרם של חברים או לבן משפחה שנפל, מזמן לכתוב לי. כמו כן, לכל מי שיש ברשותו תמונות מהתקופה הזאת מתבקש לשלוח לי והם יופיעו בשמו בספר. כמו כן, מוזמנים לכתוב לי גם לוחמים מגדודים אחרים ומחילות שונים ששרתו במלחמת ההתשה.

כמו כן הקמתי קבוצה בפייסבוק לפני תקופה בשם: **מלחמת ההתשה 1967 עד 1970**. האתר הוקם כדי להנציח את הנפלים במלחמה קשה זו ויחד עם זאת להעלות את מלחמת ההתשה להכרה ציבורית רחבה מאוד שהיא לא זכתה בזמנו ועד ימים אלו. באתר מועלים פוסטים ותמונות בנושא מלחמת ההתשה.

את ה"מקמה" המרגשת כתבה דינה הרשקוביץ אשתו של חברנו לוחם השריון שלמה הרשקוביץ והיא הועלתה בכנס של הגדוד בלטרון, בחודש מאי 2014.

התמונות שבאלבום

הגענו למפגש פעם נוספת
נעמוד לזכרם באנדרטת החטיבה
לזכור ולהזכיר את חברינו שנפלו
את אלה שהשארו מאחור
שיישארו לעד יפי הבלורית והמבט
לזכרם אנו פה כדי לספר
את מורשת הגדוד.

שוב אנו נזכרים בעליות הגג של נפשנו
מחפשים באלבום של שמת ה-60
את נעורינו וחברנו שאבדו לעד.
שולחים תמונות וכתבים האחד לשני
כיצד אנו זוכרים את החיים
במלחמת ההתשה שם על גדות התעלה.

מתבוננים בתמונות וזכרים בעצב
איך שם על הגבעה הייתה תקרית והטנק של החבר נדלק כמו אבוקה
איך השתתפנו בפעולה ההיא... שעדיין עד היום לא מספרים
ופה בתמונה צוחקים, שרים בקומיץ מאולתר.

ופלאפונים לא היו SMS
הכול אצלו בזיכרון חרוט.
עת מפגש אחת לשנה, בלחיצת יד איתנה
נזכרים ברוח העוז והגבורה
של הלחימה היומיומית במלחמת ההתשה.

בין הביצורים והטנקים המעשנים
התבגרנו במהירות -
מילדים צעירים בני 19 לבוגרים אחראיים.
היום בשערותינו שיבה והכרס קצת גדלה
הגענו הנה שוב כדי לפגוש חברים
לספר את הסיפורים
אשר עולים הם טיפין טיפין
בזיכרון החי והכואב מאותם ימים רחוקים.

שם, בין החולות והביצות
רחוק מהעין וממרכז הקריה
עייפים ומרותי עצבים,
את תום נעורינו השארנו על גדות התעלה,
רק בליבנו גאוה - על הארץ הזאת שומרים
כמו כלבי שמירה.

את המורשת באנו לספר
ולפגוש חברים ותיקים
בנפשנו הפצועה ועינינו הדומעות
מזיכרון שלא עזב.
אנחנו שם היינו וזאת הייתה מלחמה
של ממש - מלחמת ההתשה.

היום כבר מכירים בה אין להסתיר את העובדות
אין להחביא בסוף העיתון הידיעות.
היום פותחים את האלבום
שולפים תמונות ומעבירים לפייסבוק,
מזדהים עם הסיפורים
כי חשוב שנספר... עוד ועוד...
על דור שלם שלחם במלחמת ההתשה.

ישנם כאלו שעדיין לא הגיעו.
עוד לא אספו אומץ וכוח לעמוד באור יום
לספר לכולם את אשר הם חולמים.
בלילות אפלים חוזרים הדי הפגזים
ופיצוצי הברזל בראשם עדיין מהדהדים
מאירים את שמי התעלה השחורים
זוכרים את המעוזים המבוצרים
וליבם עם החברים אשר לא חזרו משם.

ועד המפגש הבא נקווה שנאסוף את כולם
ניתן להם אומץ ונשלח להם ברכה.
ננסה דרך התמונות שבאלבום
לומר - זה לא היה לשווא.
אנחנו עוד זוגרים ולכן באים
מאחלים אנו אחד לשני
המון שנים של מפגשים
ותודה לכל העוסקים במלאכה ולכל המגיעים.

כשאני חושב בדיעבד על התקופה הקשה בה שרתי במלחמת ההתשה, עולים בי הזיכרונות על אותם חברים צעירים שנפלו במלחמה ששרתו במגוון התפקידים החל מלוחמי השריון, דרך לוחמי החרמ"ש והסיור ועד חיילי פלוגת המפקדה והחוליה הטכנית שאת חלקם הכרתי אישית, שביצעו את המשימות שהוטלו עליהם בצורה הטובה ביותר ומצאו את מותם באזור התעלה. עולה בי תמיד המחשבה שמה היה קורה אילו.... היה כך או אחרת הייתי זוכר את התקופה הזאת כתקופה אחרת. ההרגשה הקשה והכואבת מלווה אותי עד היום. ככל שאני עוסק במלחמה אני נחשף לדברים לא פשוטים, כל מה שנותר לי וזהו המעט שאני יכול לעשות למענם ולמען משפחתם, זה להמציח בכל דרך את זכרם של אותם חיילים צעירים ומיצים שלא זכו להתחתן ולהקים בית ומשפחה בישראל כפי שאני ויתר חבריי ששרדנו את המלחמה הקשה הזאת הצלחנו לעשות.

יהודה בריל

אלבום תמונות

ג'בל לבני. צוות מפלוגה ג'. המ"מ חיים לירן. צביקה שרמן שלמה פסח ודגני 1967

בתחילת נקמת חיילים שהנחיר עב סוק שלל בסיום המלחמה 1967.

חיילים מבריגדת הנח"ל מנוחת לילה במדבר, 1948.

צוות טנק מבריגדת הנח"ל עם חיילים תומכים במדבר, 1948.

שלושה חיילים יושבים על ספסל עץ מול טיפת המים הממוקמת באתר המלחמה. צילום: 1957, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

קבוצת חיילים יושבים על החול באתר המלחמה. צילום: 1957, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000

טנקים בגלעד, כ-בני ים של הצבא והגשרים 1967.

יאיר ואגוזון הצומעין הסמוך אלכסנדרון, תחילת 1967.

סינום צמיפ של פלונה אי כחזור אוגוסט 1967

אזור איסמעיליה.

גזר הים סואץ

אליעזר בלה. פלוגה אי מאזור קוברה פברואר 1968

משמאל נראים כושה מכליס, המ"מ איתן שומרון, שמאל נרישפן ועוד איש צוות במוצבי קוברה פברואר 1968

בתמונה בקוברה ניתן לראות סירה מצרית בתעלה שחייטח מעבירה אגרוחים מגדה אחת לשנייה.

חיילים מפלוגה ה-10 בצמ"מ, יוני 1968

סדרת צלמים של פלוגת סיני בנמל החדשים של 1968

תצלום תצלום של שני בן-דוד וצוותי האלמנטים של 1968
בנמל החדשים של 1968

דוד שריקל ז"ל. מלחמה בצבא ב-79 נובמבר 1968.

טייטלמן נראה חגי גורדון ז"ל עם יחזקאל עזר
מלחמה א' בצבא ב-79 נובמבר 1968

חיילים מפלוגה איי במצ"ט, נובמבר 1968

חיילים חובלים את יציאת הנפט. ינואר 1968

פלוגת אבן ג'ונת, ינואר 1968, חיסול סכר הנפט

צילום ותצלום בידום הצבאי 1967 - 1970. בנה עמית 78 - תשנ"ז 70

חילום ספסוד ב-78 ברוור סורר ים דנסיק אורי סלש. ברוור סלש.

ספסוד ברוור סורר אורר אורר ספסוד ב-78 ספסוד ב-78 ספסוד ב-78

כרמורת בו נמצא צוות טנק 4 מפלוגה ג'
אליסמעיה פברואר 1969

עמדת הצבית על התעלה באיטכעיליה פברואר 1969

חיילים מפלוגה 71 במי"מ. ביר תמדה מאי 1969

חיילים מפלוגה ג' בבצ'ים.

בתמונה מפלוגה ג' נראה החייל עמוס עשת.

מקדים מילוס 10 עם יואל חקלא, יהוא ליהטמן, אבי זכור, 1969

מילוס 10 עם סקרא, יוסף בלומה, אבי זכור, יואל חקלא, אבי זכור, 1969

מימין נראים מרית דגון, המ"ט חיים קפלן ודיל
וחיה אברהם

חיילות וחיילים מפלוגת המפקדה

ג'ניפר ג'יימס, 1969. תמונה מסדרת "המבצע" של מוזיאון תעופת 1967-1970.

ג'ניפר ג'יימס, 1969. תמונה מסדרת "המבצע" של מוזיאון תעופת 1967-1970.

רביט יעקב הלומיטו ז"ל

מימין נראה צבי דוד עם יעקב תרובג ז"ל

אלעזר כר שחיה מדורים למטוסי קטורה.

מלחמה 3 עם המצב שאחרי מלחמת 5 במלחמת העצמאות תוצאות אונסקו 1969

מליטין נראה יוחסן צנגן עם נועם דביר זייל במעוז חובל אוגוסט 1969

מייב או דובי ישראל (ישראל) עם הרסיים קחושע חר (חוטת) וחילים ספטמבר 1969

חיילים סלולת אי בסיס המפגש / צילום סמואל א. - חנוכה 1968

סלולת - חנוכה / צילום סמואל א. / תמונה 102

תכונה מילונה בי פברואר 1970.

יום ספורט בודוד, ראשון כימין נראה כשה נור ועליו נראה בני דוד.

חניון הטנקים ובסה בן מצליחה סלידן אי אפריל 1970

סנה מצליחה בן-בן חניון הטנקים-ארום אפריל 1970

צילום קבוצתי של פלוגת הנדסה בחיל השריון, 1967-1970, קוד פלוגה 491, תחנת 491.

סגן יואב לואל טכמן ז"ל

סמלית בגרד 195 נראתה הפקת של צה"ם ארוך הגל שצבע ועלה באש
בימארם הרדילי וסילרמות שפא את מיתו.

משפט של יושב על חסדי כראת הטימ סגן ארזאל ישרוקי אנציל ו.ת.
טעמו ריאר טגד בלס גיל.

החברים בלהקה הצבאית: ירון, יואב, יואל, יואב, יואב, יואב

חברת הלהקה הצבאית: ירון

101 תמונה - 101 תמונה - 101 תמונה - 101 תמונה - 101 תמונה

101 תמונה - 101 תמונה - 101 תמונה - 101 תמונה - 101 תמונה

קצין התותחנות סגן דוד אגון ז"ל.

סגן חיים בן ארי (לזבניק) ז"ל
מפקד מעוז הלשון

חיל התותחנים שלנו משיכים בירי אגוז קו התעלה.

קצינים נטיירות שקד במעוז קבוץ (בני) בגדה הצפונית.
משמאל: אבנן שיקוני, יהודה אולסן ודני וולד 1969.

טעויל קנטרה בגדה הצפונית.

לוחמי הצה"ל בקרב על מבצע יואב, 1948. צילום: אריאל שרון, ארכיון הצה"ל

לוחמי הצה"ל בפני מבצע יואב, 1948. צילום: אריאל שרון, ארכיון הצה"ל

טנק מנורד ישראלי 195 בחצר מלון בנורה העשית 1970

לירמי איוון סטייל 195 ממלור ל בנורה העשית עם אהיו אל סין אהיו אנגל ייל

חיילים מצוקה ל מסיבה ישרון 195 בנוסף סממן 1970.

מטחי סממן בגזרה רצופות של רמלה 1970.

בתמונה מגדוד 46 טראה המגיד רס"ן אריה קרן מעניק זרנת סמל
לדורון גולשינר 1968.

חיילות וחיילים מגדוד 46 בגרה הדרומית עם בניו קינן פברואר 1968.

התחילת המלחמה בין ישראל לירדן 1967-1974 - 1974

התחילת המלחמה בין ישראל לירדן 1967-1974 - 1974

התחילת המלחמה בין ישראל לירדן 1967-1974 - 1974

שני חיילים צעירים בלבוש צבאי ירוק, עומדים ליד חלון עם סגור מתכת, 1975.

חיילים צעירים יושבים על גג טנק, מלחמת ששת הימים, 1967. חיילים צעירים יושבים על גג טנק, מלחמת ששת הימים, 1967.

סניף מלחמה M41 פולד בולדוג של הצה"ל במלחמת ששת הימים, 1967

סניף מלחמה M48 פטון של הצה"ל במלחמת ששת הימים, 1967

פיצוץ של "יאבי" בגדה המערבית ישנורה מהגנרה הדרומית בו נמצא גודד 184 יוני 1969.

מפקדים מפלוגה ו' מגודד 184 במחנה בביר תמדה עם שלום ניסים חסמי"פ. אוגוסט 1969.

גדוד 134. מקדימה נראה המי"מ דניאל פסמן ז"ל עם חיילים ממחלקתו 1969.

דניאל פסמן ז"ל עם המי"מ איתן בן אליהו שמסוּסו הופל באזור התעלה 1969.

גודד 184. סופות חול שהיו לעיתים קרובות במחנה בביר תמזה 1969

סגן אבינועם דותם (רודקוב) ז"ל. סמיפ"ו
מגודד שרייך 77 מחטיבה 7 1969.

תודות

תודה לעובד מעוז, צבי רובוביץ אמציה אטלס וחברים נוספים שעזרו בסיפור על מלחמת ששת הימים.

תודה לדובי ישראלי (ישראל), עובד מעוז, יהושע חן (חוטה), אליעזר בלה, דני יוסף ולהרבה חברים נוספים שעזרו בשלבים השונים של סיפור הגדוד במלחמת ההתשה.

תודה לרולנד אלוני, יעל בן יוסף, יגאל פיינגבאום ולחברים נוספים שעזרו לספר על פלוגת המפקדה.

תודה לדני קרמר, אריאל חזות, משה שרדי וחברים נוספים שעזרו לספר על פלוגת החרמ"ש שהייתה מסופחת לגדוד במלחמת ההתשה.

תודה לאילן אנגל, אורי בן אסא וחברים נוספים שעזרו לספר על מחלקת הסיוור שהייתה מסופחת לגדוד במלחמת ההתשה.

תודה לאילן איזן שעזר בעריכת הספר.

תודה למזל יחזקאל המזכירה של עמותת יד לשריון שעזרה לי.

תודה לעובד מעוז, משה נור, יעקב שבבו, אליעזר בלה, יהושע חן (חוטה), שמואל גרינשפן, דוד משה, נעה שיי, הרצל ברהום, יהודית לוי, עופרה גמר, אברהם הראל (הרשקוביץ), שמעון סופר, דני יוסף, צבי דוד, ציון סונגו, אילן פרוינדנטל, אלי זלינגר, יחזקאל עבד, עופרה וייס, יעל בן יוסף, דרורה כהן, אילן רובינשטיין, שלמה גולדווסר, רמי נאור, משה ענבר (פוסטלניק), אלברט בן לוי, צמח קריאף, חיים כהן, איתן שומרון, אמנון סולומון, אבי מועלם, שלמה הרשקוביץ, צביקה שרמן, אורי דינור, יוסי בן חנן, צבי רובוביץ, זורון גולשינר, יהודה אילן, גילה שנל, חוה בניהו, אמנון אילני, שלמה סרוק, יחיעם הלוי, בני גנץ, חנה קורן, ישי שנהב (שטיינבוך), מיכאל הדני, יואל לביא, שולמית קור, רפי ברקן (בוק), יהודה גבע (ג'בל), ברוך אליהו, שמואל כץ, אבנר פטמן, אהרון נרקיס, פנינה איצקוביץ, אורי (פרידברג) שני, זאב לרנר, יעקב סלע, אבישי עמר, דני קרמר, עודד שיזף, יעל חי, יורם סמואל, משה שרדי, אריאל חזות, אורנה מיק, הרצל רם (רחמים), בלמה שטרמן, משה מכליס, פני גייסס, מרים פלדמן, עודד (פרדי) כהן, מרצל שקל, יוחנן צנגן, אילן איזן, יעל אריאל, ריקי רם, אבי לוי, מיכל רומי, ערן רון, אילן מעוז, ניסים עזי, אבי לוי, שלום ניסים, דב הירש, משה חן, דני קריאף, מנשה גור, אמנון שילוני, זאב ליפקוביץ, יצחק שבתוב. על התמונות שהעבירו אלי.